poșta redacției

INTERVIUL PREȘEDINTELUI POMPIDOU

V. Neacșu, București. Cu o săptămînă înaintea plecării sale în Statele Unite, președintele Franței, Georges Pompidou a acordat un interviu ziariștilor americani Sulzberger (de la „New York Times") și Richard Stolley (de la „Life"), explicînd politica mediteraneană franceză. Președintele francez a abordat mai multe puncte privind această politică. Explicînd vînzarea de avioane „Mirage" Libiei, Georges Pompidou a ținut să precizeze că Franța nu consideră această țară angrenată în conflictul din Orientul Apropiat, așa încît temerile în fața unui dezechilibru militar din această zonă ar fi nejustificate. „Din ziua în care Libia ne-a făcut oferte — a spus președintele — și cereri de cooperare, întreaga noastră politică față de Africa de nord ne obliga să răspundem". Președintele Pompidou a menținut toate declarațiile anterioare privind embargoul asupra armamentului către Israel, adăugînd, însă, că „aplicarea uneia sau alteia din aceste declarații depinde de circumstanțe și climat". Abordînd problema conflictului din Orientul Apropiat, Pompidou a reamintit poziția franceză care constă în afirmarea dreptului tuturor statelor din zonă la existență liberă, refuzînd recunoașterea „drepturilor cuceririlor militare". 2) Lordul Dowding, comandantul aviației de vînătoare britanice între 1936 și 1940, a decedat la 15 februarie a.c. Hugh Caswall Tremensheere Dowding s-a născut la 24 aprilie 1882, la Moffat, în Scoția. În timpul primului război mondial, a luptat în aviația engleză, comandînd o escadrilă. În anul 1919, a fost numit general de brigadă. Din anul 1936, în calitate de comandant al aviației de vînătoare britanică, încearcă să modernizeze Royal Air Force. În 1940, Dowding duce „bătălia Angliei" — la 15 septembrie — împotriva forțelor aeriene naziste. Doi ani mai tîrziu, la cererea sa, e trecut în rezervă.

AMIRAL, VICEAMIRAL, CONTRAAMIRAL

Istoriografia navală atribuie ca origine a cuvîntului amiral *expresia arabă „emir al mar" (șef militar pe mare). Cel dintîi purtător oficial al acestui titlu pare să fi fost Florent de Varennes, numit în 1269 „amiral" al flotei cu care regele Franței, Ludovic al IX-lea, pleca în cruciadă. Sensul inițial al cuvîntului nu se referea, însă, la un grad în ierarhia navală militară, ci la o funcție nobiliară în statul feudal. „Amiralul" era șeful marinei, cu atribuții și de ministru și de comandant de flotă, după cum „conetabilul" era șeful armatei. Titlul a fost purtat, astfel, și de Jean de Vienne, căzut în șarja cavalerilor francezi la Nicopole (1396), și de Coligny, ucis în „noaptea sfîntului Bartolomeu" (1572). În organizarea marinei franceze de către Seignelay, fiul lui Colbert, în 1689, „amiralul" apărea secundat de un „viceamiral al Apusului", cu sediul la Brest, și de un „viceamiral al Răsăritului sau Levantului", cu sediul la Toulon. Comanda flotei operative revenea însă, de obicei, unui „locotenent-general al armatei navale", care avea în subordine șefii de escadră. Din Franța, expresia a trecut și în Anglia ; în epoca Tudorilor, titul exista, avînd uneori caracter ereditar — „Lord High Admiral" (Lord Mare Amiral). Un sens mai apropiat de cel actual a fost dat cuvîntului în a doua jumătate a veacului al XVII-lea, dar nici atunci înțelesul său nu a fost acela de grad în ierarhia navală, ci de funcție tactică. În organizarea sa pentru luptă, o flotă cuprindea pe atunci trei escadre. Amiralul comanda întreaga flotă și, totodată, principala escadră de luptă, aflată în centrul formației, fiind secundat de un viceamiral, care comanda escadra din capul formației sau avangarda. Escadra a 3-a, care naviga în coada formației, avea misiunea de a proteja escadra principală, ziua împiedicînd ca aceasta să fie învăluită de navele centrului advers, iar noaptea de a fi atacată prin surprindere. Cu alte cuvinte, trebuia să lupte împotriva amiralului advers, de unde și denumirea de* contraamiral *dată comandantului ei și oficializată în marina franceză printr-un decret al Adunării Constituante din 1791. Marina engleză a folosit denumirea echivalentă de Rear Admiral, iar olandezii și-au păstrat expresia de „schout bij nacht", comandant al excadrei pentru siguranța pe timpul nopții—corespunzătoare funcției tactice inițiale a contraamiralului. În prezent cuvîntul* amiral *este utilizat în toate marinele europene sau provenite din civilizația maritimă europeană (franceză: Amiral; engleză, rusă, germană : Admiral ; olandeză : Admiraal ; spaniolă, portugheză : Almirante ; italiană : Ammiraglio). Excepție face Grecia (care a păstrat denumirea antică de Navarhos). Începînd din veacul al XIX-lea, există în marina engleză gradul de Amiral al Flotei (Admiral of Fleet), corespunzător celui de mareșal, introdus apoi și în marina imperială germană sub forma de Mare Amiral (Gross Admiral). Marina S.U.A. utilizează, din anii celui de-al doilea război mondial, și gradul de Amiral de Flotă (Fleet Admiral), corespunzător gradului de general de armată, ceea ce, desigur, nu-i totuna cu Amiral al Flotei. În marina militară română, gradele de amiral, viceamiral și contraamiral au fost introduse în 1898.*

N. KOSLINSKI
București

Ilie Bentz, șos. Mihai Bravu, 223, sector 4, București, dorește să cumpere nr. 26 / 1969 al revistei „Lumea".

EUGEN IONESCU

Grigore Cujbă, București ; Valeriu Sima, com. Mărgău, jud. Cluj. Recenta primire a scriitorului Eugen Ionescu, în Academia franceză, constituie recunoașterea într-un for tradițional, clasic, a unor calități și a unei opere deși multă vreme contestată, considerată de mulți exegeți printre creațiile cele mai reprezentative ale curentelor literare postbelice. Ionescu s-a născut în 1912 în România, unde își face o parte din studii. Între cele două războaie mondiale, a participat activ, cu spiritul său vehement, la viața literară românească, a publicat versuri și critică între care volumul „Nu" (1934) este cel mai reprezentativ. Stabilit în Franța, Eugen Ionescu se lansează în 1950 cu piesa „Cîntăreața cheală", care aduce atîta echivoc, nedumerire și insolit încît cu greu o admit și campionii cei mai fervenți ai spiritului novator. „Cîntăreața cheală" era o ruptură în teatru: momentul în care teatrul conformist se convertește într-o fantoșă și e abandonat. Au urmat, apoi, creații dramatice remarcabile, între care amintim „Rinocerii", „Regele moare", „Scaunele" „Ucigaș fără simbrie", „Setea și foamea". Cu puțin înaintea primirii în Academia franceză (cînd l-a învins pe poetul Jules Roy), lui Eugen Ionescu i s-a decernat „Marele Premiu național al Teatrului" (acordat pentru prima oară), premiul destinat să recompenseze „o persoană ale cărei operă și carieră au slujit în mod particular teatrului".

SUDUL SUDANULUI

Ionel Farcaș, com. Felnac, jud. Arad. Provinciile din sudul Sudanului (Bahr-El-Ghazal, Nilul Superior și Ecuatoria) ocupă aproape o treime din teritoriul țării și reprezintă regiunea cea mai înapoiată. Cei aproximativ patru milioane de locuitori trăiesc în mare parte în pădurile ecuatoriale. Stadiul de civilizație al populației sudice a rămas cu sute de ani în urmă, datorită izolării acestor regiuni de restul țării prin linia de demarcație stabilită în timpul dominației britanice. Începuturile conflictului dintre cele două părți ale Sudanului pot fi situate în perioada comerțului cu sclavi, cînd locuitorii acestor zone erau prinși și vînduți. În decurs de cîteva generații, între populația sudică și locuitorii arabi din nord care împlineau ordinele autorităților coloniale britanice (ridicarea vitelor și grînelor, alungarea în junglă), s-a creat o prăpastie, agravată după 1955. După obținerea independenței, unele guverne sudaneze nu au stabilit măsuri care să ducă la reglementarea conflictului și să șteargă deosebirile existente între cele două regiuni. Mai mult chiar, unele din ele (guvernul militar al generalului Abboud, în special) au încercat „pacificarea" sudului prin folosirea forței armate. Această politică de „asimilare totală" nu avea cum să faciliteze evoluția spre unitatea țării. Cu timpul, în provinciile meridionale au început o serie de acțiuni organizate împotriva puterii centrale de la Khartum. Pe de o parte, Frontul de eliberare al Anzaniei și organizația teroristă „Anya Anya" consideră că trebuie înfăptuită o separare definitivă de nord ; pe de altă parte, partidul S.A.N.U. (Sudan African National Union) și Frontul partidelor sudiste se pronunță pentru o constituție federală care să acorde drepturi egale ambelor regiuni. Partidul Comunist din Sudan consideră că reglementarea conflictului nu trebuie realizată prin separatism sau federalizare, ci prin dezvoltarea armonioasă, echitabilă, a întregii țări. Guvernul instaurat în vara anului trecut (consultați în această problemă nr. 24 din 1969 al revistei noastre) s-a pronunțat pentru rezolvarea problemei prin mijloace pașnice, „în spiritul echității și al unității țării". Între alte măsuri, guvernul a hotărît crearea unui comitet special care să elaboreze structura detaliată a politicii regimului față de provinciile meridionale. În fotografie : una din așezările mizere ale locuitorilor din sud.

poșta redacției

COLONELUL T.E. LAWRENCE

Thomas Edward Lawrence, supranumit de britanici „Regele neîncoronat al Arabiei", s-a născut în anul 1888. La 21 de ani își ia doctoratul în istorie și arheologie, la Oxford, cu lucrarea „Crusader Castles" — Castelele cruciaților (în Orientul Mijlociu). După terminarea studiilor, pleacă în Valea Eufratului, pe urmele civilizației hitite. Execută săpături alături de arabi, kurzi, armeni, învățînd la perfecție limbile (și chiar dialecte) ale acestor popoare. Om deosebit de abil, Lawrence a știut să-și creeze relații printre localnici, să-și atragă simpatia multor șefi de trib. Anii premergători primului război mondial îl găsesc pe aceste meleaguri. În 1914, odată cu declanșarea războiului, arheologul exaltat, ambițios și dornic de

glorie vrea să intre în armată, dar este respins, dînd comisiei medicale impresia că ar fi bolnăvicios. Este, totuși, angajat cu gradul de locotenent la cartierul general al armatelor britanice de la Cairo, ca ofițer al „Intelligence Service". La data aceea țările arabe făceau parte din imperiul otoman. Prin 1904, Ibn Seud, șeful wahabiților (musulmanii drept credincioși), ajunsese, după lupte înverșunate cu turcii, stăpînul Nejd-ului în inima peninsulei arabe. În 1909, sultanul Abdul Hamid fusese detronat, în 1911 Italia alungase pe otomani din Tripolitania, iar în 1912—1913 Turcia ieșise înfrîntă din războiul balcanic. Datorită acestor evenimente favorabile, Ibn Seud își extinsese autoritatea și asupra altor triburi din Nejd și Hasa. Triburile din nordul peninsulei continuau, însă, să rămînă sub dominația înaltei Porți. În 1914, Turcia intră în coaliția puterilor centrale — Germania și Austro-Ungaria. Anglia, pentru a scoate din luptă „marele bolnav", caută aliați printre populațiile arabe și-l atrage de partea sa pe ambițiosul emir Hussein, stăpînul spiritual al orașului sfînt Mecca. Ajutat de englezi cu bani și armament, și cu sprijinul fiilor săi Feisal și Ali, el izgonește pe turci din Mecca, cucerește Jedhah-ul și Taif-ul și în 1916 devine rege. Către sfîrșitul acestui an, începe și activitatea lui Lawrence care se însinuează în mișcarea arabă, intră în contact cu toți emirii și folosește ca aliat principal pe Feisal, fiul regelui Hussein. Vizitează toate triburile, profită de trezirea conștiinței naționale a lumii arabe, stabilește planuri de coordonare a răscoalei și le promite, în numele guvernului britanic, independența. Înțelegînd că nu poate forma o armată permanentă capabilă să susțină bătălii hotărîtoare, Lawrence preferă un război de guerilă, de uzură. Calmează temporar veșnicile certuri între triburi și printr-o atitudine deschisă ajunge să se impună și să fie numit de arabi, „Lurens Bey". Timp de doi ani, Lawrence răspîndește între Mecca și Damasc ideea răscoalei și organizează atacuri contra turcilor. Atacă linia ferată a Medinei, izolează și imobilizează o armată dușmană în acest oraș. Ajutat de Feisal să cucerească Wejd-ul, ocupă apoi portul Akaba, la extremitatea nordică a Mării Roșii. Eliberează Hejaz-ul dînd posibilitate armatei engleze să cucerească Siria. În felul acesta, forțele arabe devin flancul drept al dispozitivului forțelor britanice, comandate de Sir Allenbey, care cuceresc Ierusalimul. În 1918, începe lupta hotărîtoare; trupele arabe conduse de Lawrence, întărite cu corpul imperial de cămile, autoblindate și avioane, atacă și cuceresc Derna, pe riul Iordan, ajutînd lui Sir Allenbey să înfrîngă armatele turcești și să ocupe Damascul, țelul final al luptelor, unde Lawrence pregătește instaurarea lui Feisal ca rege al Siriei. Guvernul britanic torpilează, însă, speranțele într-o lume arabă independentă. Woodrow Wilson (S.U.A.), Georges Clemenceau (Franța) și Lloyd George (Anglia) decid ca Franța să administreze Siria, iar Marea Britanie să ia sub mandat Mesopotamia. Colonelul Lawrence, într-o audiență cerută regelui George al V-lea, își exprimă nemulțumirea, declarînd că atitudinea Angliei nu face cinste nici țării, nici guvernului ei. Un an mai tîrziu, în 1919, odată cu numirea lui Winston Churchill ca ministru al coloniilor, Lawrence este chemat să colaboreze pentru îndreptarea situației în Orientul Apropiat. De fapt, Lawrence nu dorea o lume arabă liberă, ci prefera dominației britanice directe guverne feudale arabe conduse din umbră de consilieri britanici, care să asigure integrarea pe termen lung a Orientului Apropiat în sfera de influență engleză. De altfel, emulul său, generalul englez cunoscut sub numele de Glubb Pașa, va conduce timp de decenii întregi „Legiunea Arabă" armată instalată pe teritoriul Transiordaniei. În calitate de consilier, Lawrence obține pentru Feisal, care fusese izgonit de francezi din Damasc, regatul Irakului și pentru Abdullah, fratele acestuia, regatul Transiordaniei. Apoi, se retrage în singurătatea bibliotecilor Oxfordului, unde începe să scrie, între 1919—1922, „Cei șapte stîlpi ai înțelepciunii". A murit uitat de toți la numai 47 de ani, în 1935, într-un accident de motocicletă.

Liviu BĂLESCU
București

Lixandru V. Ion, București. Publicînd un articol despre situația din Orientul Apropiat în nr. 8 al revistei noastre, am răspuns indirect și dorinței dv.

Dumitru Oprescu, com. Goleşti-Cîmpeni, jud. Vîlcea. Mai există criminali de război care au reușit să dispară și care, în ciuda tuturor cercetărilor din cei douăzeci și cinci de ani de la capitularea Germaniei, nu au putut fi prinși. Exemplul cel mai concludent: Martin Bormann.

N. Breţeanu, Bucureşti. Pașaportul „Nansen" a fost creat în 1920, după ce Liga Națiunilor a acordat funcția de Înalt Comisar responsabil cu repatrierea prizonierilor de război norvegianului Fridjof Nansen.

Emanoil Turcaş, Alba Iulia. Vă mulțumim pentru aprecierile privind revista noastră; vom avea în vedere propunerile avansate de dv.

INSTRUMENTELE DE RATIFICARE

Prof. Maxim Radu, Or. Gheorghe Gheorghiu-Dej. 1) Instrumentul de ratificare este un document special prin care organul competent al unui stat declară că a ratificat un tratat internațional. Acest instrument de ratificare este compus din trei părți: o introducere, în care organul suprem al puterii de stat declară că a examinat tratatul; cuprinsul, care poate conține textul tratatului sau denumirea lui; încheierea în care organul suprem declară că tratatul a fost ratificat și va fi respectat. Instrumentul de ratificare este semnat de șeful statului, de ministrul de externe și poartă sigiliul de stat. 2) România are ambasade în țările amintite de dv.

UNIVERSITATEA DIN CLUJ

V. Iacob, Cluj. Universitatea din Cluj a împlinit de curînd cincizeci de ani. Primele cursuri au fost începute în noiembrie 1919, iar inaugurarea oficială s-a făcut la 1 februarie 1920. Cele patru facultăți ale sale erau formate astfel: Litere — 23 de profesori și 116 studenți; Drept — 11 profesori, 888 de studenți; Medicină — 17 profesori, 102 practicieni și 721 de studenți; Științe — 16 profesori și 165 de studenți. Din totalul de 1 890 de studenți, 51 erau străini (38 din Ungaria, 5 din Polonia, 3 din Rusia și cîte unul din Franța, Elveția, Austria, Cehoslovacia și Iugoslavia). Între personalitățile prezente la festivitatea inaugurării, au fost rectori și decani ai unor universități și facultăți din Franța, Olanda, Italia, Spania, Polonia, Cehoslovacia și Grecia. Profesorul Nicolae Iorga a adus salutul Universității din București, iar D. Gusti pe cel al Universității din Iași. La 2 februarie 1920, s-a inaugurat căminul studențesc din Cluj.

Gabriel Rogoveanu, Bucureşti. 1) Ministrul afacerilor externe al Argentinei, Juan B. Martin, a obținut doctoratul în 1931. 2) Cele mai drastice pedepse (capitale) împotriva traficanților de stupefiante par a se aplica în Iran. 3) Vom publica un reportaj despre Kuweit într-unul din numerele următoare. 4) Codul penal englez prevede și pedeapsa cu moartea.

CEL MAI GREU PREMIU

E. Ioanid, Tecuci. Într-un anumit sens, aveți dreptate. Cel mai greu premiu în bani acordat vreodată în lume l-a primit savantul rus Lomonosov, în anul 1748. Pentru oda dedicată țarinei Elisabeta (fiica lui Petru cel Mare), Lomonosov a fost recompensat cu suma 2 000 de ruble. Cum la vremea aceea nu circulau în Rusia decît monede de aramă, premiul încasat avea o greutate de 3 200 de kg (o copeică avea 16 grame) și i-au trebuit două care pentru a-l transporta acasă.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA DE PRODUSE

SODICE

„OCNA MUREȘ“

livrează :

• SODĂ CALCINATĂ UȘOARĂ 99% Na_2CO_3 ; • SODA CALCINATĂ GREA 99% Na_2CO_3 ; • SODĂ CAUSTICĂ 98% NaOH ; • BICARBONAT DE SODIU INDUSTRIAL ; • BICARBONAT DE SODIU ALIMENTAR ; • BICARBONAT DE SODIU FARMACEUTIC ; SILICAT DE SODIU SOLID $^1/_2$ ȘI $^1/_3$; • SILICAT DE SODIU LICHID 38/40° BE ȘI 58/60° BE ; • SILICAT DE SODIU LICHID TIP C, D ȘI E ; • CLORURĂ DE CALCIU TEHNICĂ HIDRATATĂ ; • CLORURĂ DE CALCIU CRISTALIZATĂ PENTRU SCOPURI ALIMENTARE ; • IONOSIL ; • SODIL • CARBONAT BAZIC DE MAGNEZIU TEHNIC ȘI FARMACEUTIC ; • OXID DE MAGNEZIU TEHNIC ȘI FARMACEUTIC

Mărțișorul pe care-l oferiți îi va face o mai mare plăcere dacă îl veți însoți de un colier cu strasuri și cristale, o pereche de cercei, clipsuri sau orice altă frumoasă bijuterie

RECOM

Lei 2

LUMEA

Nr. 10 *5 martie 1970*

Actul istoric de la 6 MARTIE 1945

După convorbirile franco-americane

America Latină

Cursul dezvoltării de sine stătătoare

A început era „aeroelefanţilor“

reportaj pe glob

TOKIO

Primirea de către președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a membrilor echipajului navei spațiale „Apollo-12", astronauții Charles Conrad, Richard Gordon și Alan Bean

ASTRONAUȚII DE PE „APOLLO-12" ÎN ROMÂNIA

În sala mică a Palatului Republicii Socialiste România, astronauții americani s-au întîlnit cu oameni de știință, cu ziariști români și cu corespondenți ai presei străine

LUMEA

Nr. 10 (332) — 5 MARTIE 1970

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Dumitrescu*
Din declarațiile săptămînii

ARTICOLE

5 Festivitățile trec, divergențele rămîn. *Florica Șelmaru*
13 6 Martie 1945. Act istoric în viața poporului nostru. *Conf. univ. dr. Nicolae Petreanu*
15 6 Martie 1945. Mărturii de peste hotare. *Conf. univ. dr. Traian Caraciuc*
20 Dahomey. Obiectivele triumviratului militar. *Ion Madoșa*
21 „Aeroelefanții" au început să zboare. *Mircea Grigorescu*

CORESPONDENȚE

4 BONN. Convorbiri economice româno-vest-germane. *Mircea Moarcăș*
7 BERLIN. În pregătirea întîlnirii Stoph-Brandt. *Ștefan Deju*
18 BELGRAD. Călătoria președintelui Tito în Africa. *Miloș Dromnjak*

SINTEZE

8 America Latină. Cursul dezvoltării de sine stătătoare. *Eugen Pop*
11 Rezerve la tratatele multilaterale. *Gheorghe Secarin*
12 Partidul Comunist din Germania și Partidul Comunist German. *Vasile Geghi*

REPORTAJ PE GLOB

16 TOKIO. *N. Popescu-Bogdănești*

SERIAL

24 „Ziua cea mai scurtă" (5). *Sergiu Verona*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Le Monde, Izvestia, The Guardian, El Mercurio, L'Unità

PROFIL

30 MOHAMED ALI HAITHAM, primul ministru al Republicii Populare a Yemenului de Sud

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

6 MARTIE 1945
— Act istoric în viața poporului nostru
— Mărturii de peste hotare

Din actualitatea internațională

WASHINGTON: Festivitățile trec, divergențele rămîn...

BONN: Convorbiri economice româno—vest-germane

BELGRAD: După turneul președintelui Tito în Africa

BERLIN: În pregătirea întîlnirii Stoph - Brandt

Sinteze

America Latină: suveranitatea asupra resurselor naturale

Răspunsuri la întrebările cititorilor:
- P. C. din Germania și P. C. German
- Rezervele la tratatele multilaterale

Reportaj pe glob
Tokio

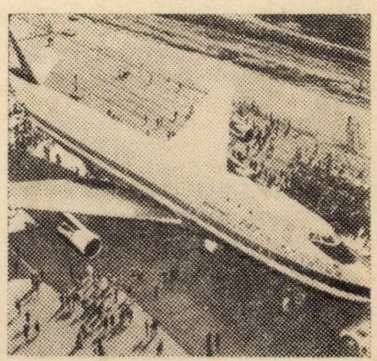

„Aeroelefanții" încep să zboare

săptămîna
în telegrame

Roma

CONSULTĂRI „AL BUIO"

Un comentator din capitala Italiei, referindu-se la actuala criză politică, deosebea două feluri de tratative privind constituirea unui cabinet italian: cele oficiale, sub privirile opiniei publice, și cele oficioase, supranumite „al buio" (pe întuneric), făcînd parte din complicatul joc al partidelor și curentelor italiene; comentatorul spera în capacitatea acestora din urmă de a rezolva criza. Impasul, însă, n-a fost depășit. Eșecul fostului prim-ministru Mariano Rumor de a constitui un al treilea guvern Rumor (primul a fost de coaliție de centru-stînga, iar al doilea — monocolor democrat-creștin) cuprinzîndu-i pe foștii parteneri de coaliție — democrat-creștini, socialiști, social-democrați și republicani — a readus Italia, după trei săptămîni de tratative și consultări, într-o situație de acută incertitudine politică. Este cea de-a treizecea criză guvernamentală în 27 de ani. Intrați în labirintul tratativelor, reprezentanții celor patru partide italiene n-au căzut de acord nici asupra orientării generale a celui de-al treizecișiunulea guvern, nici asupra programului ce urma a fi propus spre aprobare parlamentului. Negocierile n-au putut depăși divergențele de păreri privind mai ales raportul cu comuniștii (subiect principal al neînțelegerilor dintre socialiști și social-democrați, cauză a sciziunii socialiste din iulie și, implicit, cauză a actualei crize guvernamentale), problemele economice, divorțul și amnistia. (Aceasta din urmă a fost cerută cu insistență de socialiști pentru cei 9 000 de muncitori și sindicaliști acuzați de evenimentele din toamna trecută și pasibili de urmărire judiciară). Atitudinea partidului socialist italian pare a fi fost una din principalele cauze ale eșecului lui Rumor. Renunțarea acestuia, cincisprezece zile după ce acceptase propunerea președintelui Saragat de a forma guvernul de centru-stînga, a intervenit îndată după publicarea comunicatului Direcțiunii Partidului Socialist Italian care arăta că „nu s-au precizat condițiile politice și programatice care să permită o hotărîre pozitivă a P.S.I. privind eventuala participare la un guvern de coaliție". Comunicatul socialist, apreciat drept o consemnare oficială a eșecului discuțiilor de pînă acum dintre cele patru partide și deci a eșecului formulei de centru-stînga, reafirmînd însă „viabilitatea politicii de centru-stînga", pare multor observatori contradictoriu. Această contradicție explică, de altfel, și poziția celor două grupări de stînga ale P.S.I. — cea lombardiană și cea demartiniană — care au votat împotriva continuării tratativelor cvadripartite. Este și opinia Partidului Comunist Italian, care „consideră că tratativele au demonstrat de acum imposibilitatea de a se constitui, pe baze cvadripartite, un guvern care să răspundă așteptărilor și cerințelor maselor muncitoare". „Reprezentanții celor patru partide — sublinia comunicatul Direcțiunii P.C.I. — care intenționează să pună pe picioare o majoritate «organică» și «autonomă» au demonstrat, de fapt, în aceste ultime săptămîni, că o astfel de majoritate nu există de loc și că dezacordul lor asupra tuturor problemelor principale este profund".

La palatul Quirinale au fost reluate consultările președintelui republicii, Giuseppe Saragat, cu reprezentanții fostelor partide de coaliție cărora le-au fost înaintate — se precizează în capitala Italiei — trei propuneri: fie continuarea eforturilor de reconstituire a coaliției cvadripartite de centru-stînga, în cazul în care succesorul democrat-creștin al lui Mariano Rumor ar accepta o asemenea misiune iar ceilalți trei parteneri ar cădea de acord asupra obiectivelor unui astfel de guvern; fie acceptarea unei coaliții „bicolore" (democrat-creștini și socialiști); fie, în sfîrșii, reeditarea unui guvern „monocolor" democrat-creștin.

Deocamdată, însă, prima și cea mai discutată posibilitate pare a fi exclusă, dat fiind refuzul partidului republican de a mai participa la negocierile privind formarea unui nou guvern, ca și reconfirmarea poziției celorlalte partide privind participarea la un guvern de coaliție. În ce privește celelalte două posibilități — guvern bi sau monocolor — se așteaptă noi exprimări de poziții. În timp ce în cadrul stîngii comuniste și necomuniste se accentuează necesitatea găsirii unei noi formule guvernamentale pe baza unui program și a unei componențe care să reflecte o orientare spre stînga, în declarații ale liderilor partidelor de dreapta se sugerează dizolvarea parlamentului și organizarea de noi alegeri generale.

Marți, suspense-ul a luat sfîrșii. Aldo Moro, ministrul afacerilor externe al cabinetului democrat-creștin demisionar, va încerca să ducă la capăt sarcina lui Rumor. Moro, unul din promotorii formulei de centru-stînga, nu ignoră dificultățile ce-l așteaptă și, poate, tocmai de aceea este considerat la Roma ca adecvat pentru depășirea actualei crize guvernamentale italiene. În orice caz, în aceste zile, în Italia, unde de zece ani crizele ministeriale au devenit „o tradiție", divergențele dintre partidele guvernamentale, dar și din cadrul lor, continuă. Consultările „al buio" domină mai mult ca oricînd viața politică a țării.

Berlin

VIZITA LUI ANDREI GROMÎKO

Săptămîna trecută, ministrul afacerilor externe al Uniunii Sovietice, Andrei Gromîko, a făcut o vizită oficială în Republica Democrată Germană, la invitația omologului său Otto Winzer. Andrei Gromîko a fost primit la Berlin de Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane, și de Willi Stoph, președintele Consiliului de Miniștri. În cursul convorbirilor — anunță agenția A.D.N. — a avut loc un larg schimb de păreri și s-a constatat o deplină unanimitate în toate problemele discutate. În comunicatul dat publicității la încheierea vizitei se arată, de asemenea, că în cursul convorbirilor purtate de Andrei Gromîko cu ministrul afacerilor externe al R.D.G., Otto Winzer, a fost reafirmată hotărîrea de a consolida și pe viitor colaborarea dintre R.D. Germană și U.R.S.S. Părțile au reafirmat necesitatea dezvoltării relațiilor dintre țările europene, a soluționării problemelor legate de asigurarea păcii. Împreună cu alte țări, R.D.G. și U.R.S.S vor continua pregătirile pentru organizarea conferinței în problemele securității Europei.

În comunicat se relevă că Republica Democrată Germană trebuie să participe, fără nici un fel de restricții și cu deplină egalitate în drepturi, la colaborarea internațională, inclusiv în cadrul O.N.U. Cei doi miniștri, se spune în comunicat, „au făcut un schimb de informații și păreri în legătură cu contactele lor cu guvernul R.F.G. Ei au relevat deplina unitate de vederi în abordarea problemelor ce se ridică în legătură cu aceasta și în ce privește acțiunile corespunzătoare". În legătură cu propunerea sovietică referitoare la schimbul de păreri dintre U.R.S.S., S.U.A., Anglia și Franța în problema Berlinului occidental, reprezentanții R. D. Germane — se spune în comunicat — și-au exprimat sprijinul deplin față de eforturile Uniunii Sovietice îndreptate spre îmbunătățirea situației în acest oraș, înlăturarea dificultăților și tensiunii.

Venind de la Berlin, în scurta escală făcută în capitala Poloniei, ministrul sovietic al afacerilor externe a fost primit de Wladislaw Gomulka, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P. În cadrul convorbirilor — anunță agenția P.A.P. — au fost examinate probleme ale situației internaționale actuale, îndeosebi probleme ale întăririi securității europene.

Viena

ÎN CĂUTAREA UNEI FORMULE GUVERNAMENTALE

Pentru prima oară în istoria celei de-a doua republici austriece, cele cinci milioane de alegători chemați în fața urnelor să decidă care din cele

Primirea de către Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane, și Willi Stoph, președintele Consiliului de Miniștri, a ministrului afacerilor externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko

Din declarațiile săptămînii

NGUYEN DUY TRINH

vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministru de externe al R. D. Vietnam

„O pace adevărată poate fi restabilită dacă Statele Unite se angajează să-și retragă toate forțele fără a impune nici o condiție și recunoscînd independența și suveranitatea Vietnamului de sud, unde să fie organizate alegeri generale libere și democratice și să fie creat un larg guvern de coaliție provizoriu prin consultări între toate cercurile politice din Vietnamul de sud care se pronunță pentru pace, independență și neutralitate. Reunificarea urmează să fie realizată prin consultări și discuții democratice, potrivit aspirațiilor poporului".

Mohammad Reza PAHLAVI ARYAMEHR

Șahinșahul Iranului

(dintr-un interviu acordat Companiei americane de radio și televiziune N.B.C., referindu-se la rolul eventual al Iranului în soluționarea conflictului din Orientul Apropiat)

„Nu putem s-o facem direct, dar în mod indirect putem sfătui părțile să caute toate mijloacele de a rezolva diferendele pe o cale amiabilă și tocmai acest punct a fost reținut la conferința de la Rabat. Pe de altă parte, noi declarăm Israelului: «Trebuie să vă dați seama că în epoca noastră nimeni nu poate să accepte ocuparea de teritorii prin forță». Noi putem, deci, juca acest rol și dacă părțile în conflict ne ascultă, am face uz de prestigiul și influența noastră în această chestiune. Problema este, însă, ca O.N.U. să se întărească, ceea ce ar prezenta o importanță considerabilă în multe domenii".

Janos PETER

ministrul afacerilor externe al Republicii Populare Ungare

(despre vizita sa în Belgia)

„Schimbul de păreri s-a desfășurat într-o atmosferă foarte sinceră și la sfîrșit am părăsit Belgia cu convingerea că se maturizează condițiile pentru convocarea conferinței general-europene în problema securității. Dar atingerea acestui scop cere să fie întreprinse numeroase acțiuni. Guvernul nostru va depune și pe viitor în permanență eforturi consecvente pentru convocarea cît se poate de rapidă a conferinței internaționale, care are o importanță atît de mare pentru pace în Europa și în întreaga lume".

---

două partide — Partidul populist sau Partidul socialist — va guverna în următorii patru ani, i-au desemnat la 1 martie pe socialiști. Pentru prima dată din 1945, un cancelar socialist (Bruno Kreisky, 59 de ani, fost ministru al afacerilor externe între 1959—1966) va guverna țara. De altfel, niciodată, în ultimii 25 de ani, rezultatele unor alegeri n-au fost așteptate în Austria cu atîta interes, cu atît mai mult cu cît ultimele sondaje de opinie nu anticipau victoria deplină a niciunuia din cele două partide.

Unele succese ale politicii economice și sociale obținute de partidul populist în anii guvernării sale — printre care, ritmul mediu mulțumitor de creștere a economiei naționale din ultimii doi ani, îmbunătățirea sistemului de pensii, protejarea șilingului de efectele negative ale reevaluării mărcii vest-germane — au fost argumentele folosite de populiști în cadrul campaniei electorale. Contraargumentele alegătorilor ce de astă dată nu i-au susținut au fost problemele rămase nerezolvate pe agenda politică a fostului guvern ca: reforma învățămîntului, cea fiscală, precum și satisfacerea unor revendicări sindicale.

Victoria Partidului socialist austriac este pusă de majoritatea observatorilor din Viena pe seama cîtorva factori, printre care în special uzura în timp a partidului populist (este în acest sens, frecvent folosită comparația cu partidul creștin-democrat vest-german). Se consideră că electoratul austriac, și mai ales tineretul (400 000 de noi alegători s-au prezentat anul acesta la urne), se pronunță pentru o Austrie modernă, o societate favorabilă tineretului, preconizînd un program social mai echitabil, o reformă a structurilor universitare, accelerarea industrializării țării — elemente abordate în campania electorală de partidul socialist.

În ciuda victoriei, partidul socialist nu dispune însă de majoritatea absolută în parlament (81 mandate socialiste, față de 79 populiste), avînd nevoie, pentru formarea guvernului, de o coaliție. Se vorbea mult, la începutul acestei săptămîni, de formula unei „mari coaliții" (socialiști și populiști) care ar asigura viitorul guvern majoritatea parlamentară. Insuccesul de la 1 martie pune partidului populist probleme de loc ușoare. „Rezultatele alegerilor — scria «Volksblatt», organul central al populiștilor — constituie pentru partidul populist și alegătorii săi un șoc puternic. Conducerea federală a partidului urmează să hotărască cum se va comporta în situația creată. După cum s-a anunțat, cancelarul Josef Klaus, liderul partidului populist, a declarat că nu va participa la un guvern de coaliție, indiferent ce post i s-ar oferi". Nu se exclude, de asemenea, nici formula unei „mici coaliții" (socialiști și liberali), care ar genera însă complicații politice mari, evidente de pe acum pentru liderii celor două formațiuni. În marea masă a alegătorilor austrieci, partidul liberal, datorită ideilor pe care le-a vehiculat într-un trecut nu prea îndepărtat, deși se pare că le-a renegat, nu se bucură de popularitate, fiind considerat mult prea de dreapta. O coaliție cu liberalii ar transfera asupra partidului socialist rezervele pe care corpul electoral le are de pe acum față de liberali.

Socialiștii austrieci ar putea aborda, de asemenea, formula unui guvern monocolor, minoritar din punct de vedere parlamentar, fapt ce ar declanșa, eventual, o reeditare a alegerilor legislative. Noi alegeri — subliniază unii comentatori — ar avantaja partidul socialist care știe de pe acum că se poate sprijini pe un electorat mobil, deschis propunerilor novatoare.

Rodica DUMITRESCU

Intrunirea conducerii Partidului socialist din Austria în vederea constituirii guvernului. Al treilea din stînga, Bruno Kreiski

Corespondență din Bonn, de la Mircea Moarcăș

Convorbiri economice româno–vest-germane

Între 23 și 28 februarie, ministrul comerțului exterior al României, Cornel Burtică, a făcut o vizită în Republica Federală a Germaniei, la invitația ministrului vest-german al economiei, Karl Schiller. Așa cum subliniau cei doi miniștri încă din prima zi a întrevederii lor, cele două părți și-au propus ca, pe baza unor discuții directe și concrete, pornindu-se de la stadiul actual al schimburilor comerciale româno—vest-germane, să se analizeze cu atenție posibilitățile existente în vederea lărgirii colaborării și cooperării economice și tehnice dintre cele două țări.

Discuțiile purtate cu ministrul federal al economiei, Schiller, ca și cu ministrul alimentației, agriculturii și silviculturii, Joseph Ertl, cu ministrul finanțelor, Alex Möller, sau cu ministrul colaborării economice, Erhard Eppler, au fost de natură să ducă, pe baza unei informări reciproce concrete și detaliate, la stabilirea unor posibilități noi în vederea lărgirii cadrului colaborării și cooperării economice și la intensificarea schimburilor comerciale.

Cu prilejul unei întîlniri cu conducătorii unor mari firme industriale și financiare vest-germane, întîlnire prezidată de Otto Wolff von Amerongen, președintele Camerei de industrie și comerț din R.F. a Germaniei și președinte al Comitetului pentru promovarea relațiilor economice cu țările socialiste, ministrul român a făcut o amplă expunere asupra dezvoltării potențialului industrial al României, asupra posibilităților crescînde pe care întreprinderile românești de comerț exterior le pot oferi, ca partener, corespunzător exigențelor actuale ale pieței mondiale. În același timp, oaspetele român a scos în evidență că politica de comerț exterior a României ține seama de condițiile obiective ale lumii contemporane, cînd pătrunderea explozivă a științei în toate domeniile creației materiale, dezvoltarea fără precedent a forțelor de producție ale societății impun un circuit continuu al valorilor, în cadrul căruia fiecare stat beneficiază, prin ceea ce dă și primește, de roadele colaborării și cooperării internaționale. În acest context, Republica Socialistă România depune eforturi continue pentru a-și lărgi schimburile economice cu țările socialiste, cu toate statele, în condiții de deplin respect reciproc între parteneri și de îndeplinire a obligațiilor contractuale asumate.

Președintele von Amerongen a anunțat, cu acest prilej, constituirea secției române din cadrul Comitetului pentru promovarea relațiilor economice cu țările socialiste.

Ministrul comerțului exterior al României a vizitat unele mari întreprinderi industriale vest-germane, ca Linde, Siemens și M.A.N. din München, Mannesmann din Düsseldorf, unde a avut convorbiri cu conducătorii acestora.

Cancelarul R.F. a Germaniei, Willy Brandt, a primit pe ministrul comerțului exterior al României, în timpul întrevederii fiind abordate probleme privind dezvoltarea relațiilor dintre cele două state, ca și unele probleme ale situației internaționale. De asemenea, ministrul român a fost primit de vicecancelarul Walter Scheel, ministru de externe al R.F. a Germaniei, ca și de președintele în funcțiune al Bundestagului, Carlo Schmid.

Înainte de a părăsi Bonnul, ministrul comerțului exterior Cornel Burtică, răspunzînd solicitării revistei „Lumea", s-a referit pe scurt la vizita sa în R.F. a Germaniei. „Ceea ce a evidențiat această vizită — a subliniat ministrul român — a fost caracterul de lucru, constructiv al convorbirilor purtate. Relațiile economice dintre cele două state evoluează pozitiv și de ambele părți există dorința de a se găsi noi căi de dezvoltare multilaterală a acestor schimburi, pe baze reciproc avantajoase. În cursul discuțiilor pe care le-am purtat cu membri ai guvernului federal, cu membri ai guvernelor unor landuri, cu conducători ai unor mari firme industriale și bancare, ne-am referit la lărgirea sferei de colaborare, mai precis la forme concrete de cooperare nu numai în domeniul comercial, ci și în domeniul producției industriale, al cercetării cu caracter aplicativ, al proiectelor, tehnologiei, ca și al cooperării pe terțe piețe. Au fost luate în discuție problemele care pot duce efectiv la dezvoltarea și lărgirea cooperării economice și tehnice dintre cele două țări, găsindu-se, în majoritatea cazurilor, soluții favorabile. Totodată au fost discutate posibilitățile existente pentru ca relațiile bilaterale să se desfășoare sub semnul stabilității, al unei perspective mereu lărgite și de durată. Nutresc convingerea că dezvoltarea colaborării și cooperării între România și R.F. a Germaniei, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, a respectului și interesului mutual, constituie o contribuție la cauza generală a înțelegerii și colaborării internaționale".

Bonn, 3 martie

reflector

McCARTHY — ÎNCOTRO?

Senatorul Eugene McCarthy, omul politic cultivat care a cucerit inimile tineretului american printr-o campanie electorală prea puțin încorsetată de tradiție — dar lipsită, după cum se știe, de succes — își caută un nou drum.

Mandatul său senatorial expiră în ianuarie 1971; el a anunțat că nu va încerca să și-l reînnoiască, preferînd să-l cedeze fostului vicepreședinte al S.U.A., Hubert Humphrey, al cărui fief electoral este tot statul Minnesota. Ziariștii au crezut atunci că Eugene McCarthy preferă să candideze pe lista unui stat mai important — New York sau California — și, eventual, nu din partea partidului democrat, ci în numele unui al treilea partid. Dar senatorul a dat un răspuns categoric negativ suporterilor săi din cele două state și, totodată, a negat că ar avea intenția să determine o mișcare în favoarea unui al treilea partid pentru alegerile prezidențiale din 1972.

De notat că McCarthy nu a desfășurat o activitate deosebit de susținută în actualul Congres: a demisionat din Comitetul pentru relațiile externe și nu este prezent în Senat decît rareori, de obicei pentru votul asupra unor măsuri importante. A publicat, în schimb, o carte despre campania sa prezidențială din 1968 și scrie poeme într-o revistă de mare tiraj. Se crede că, după ce va părăsi Senatul, ar putea să revină la activitatea universitară (înainte de a intra în viața politică, a fost profesor de economie și sociologie la colegiile St. John's și St. Thomas din Minnesota). Avînd, însă, în vedere caracterul nu o dată imprevizibil al acțiunilor lui, observatorii americani nu exclud o revenire în arena politică înainte de viitoarele alegeri prezidențiale și în vederea lor.

HUBERT BEUVE-MERY LA A.F.P.

În momentul în care Hubert Beuve-Méry a considerat înțelept să încredințeze unor mîini mai tinere conducerea ziarului pe care l-a întemeiat acum un sfert de veac, nimeni dintre cei care îl cunosc nu și-a închipuit că din biroul directorului de la „Le Monde" acest sexagenar cu gîndire dinamică, mereu preocupat de misiunea și condiția gazetarului ca slujitor leal al opiniei publice, se va retrage în bucolice activități horticole. Într-adevăr, după ce, luna trecută, a acceptat să facă parte din consiliul de administrație al „Centrului de formare a ziariștilor", federația presei franceze i-a încredințat acum misiunea de a o reprezenta în consiliul de administrație al agenției „France Presse". (Acest consiliu este alcătuit din șapte directori de ziare, doi reprezentanți ai radioteleviziunii, trei administratori desemnați de către organele de stat, doi reprezentanți ai personalului agenției și un reprezentant al federației presei — în speță, Hubert Beuve-Méry). După cum se vede, cel ce semna „Sirius" nu a părăsit galaxia informațiilor.

Washington

Festivitățile trec, divergențele rămîn

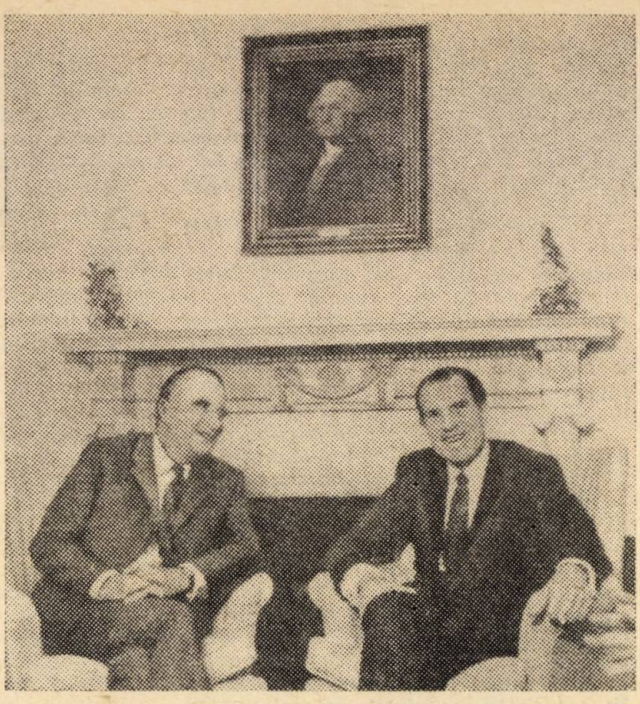

Președintele S.U.A., Richard Nixon, și președintele Franței, Georges Pompidou, la Casa Albă

Călătoria președintelui Pompidou în Statele Unite — Washington, Cape Kennedy, San Francisco, Chicago, New York — face parte din moștenirea politică lăsată de predecesorul său : a însenina climatul raporturilor Paris-Washington fusese, în ultima perioadă de activitate prezidențială a generalului de Gaulle, una din preocupările acestuia. Din aceeași moștenire face parte și reconsiderarea politicii franceze în Orientul Apropiat, în vederea restabilirii contactelor cu lumea arabă. Pe aceste două coordonate — plus intenția declarată a președintelui Nixon în „mesajul despre starea lumii", că de aici încolo Statele Unite își propun să înlocuiască în comportarea lor față de aliații europeni mentalitatea de „leadership" cu aceea de „partnership" — s-a desfășurat succesiunea episoadelor călătoriei efectuate de președintele francez peste ocean și s-a definit fizionomia de ansamblu a călătoriei.

Nu este, poate, lipsit de interes să amintim că aceasta este, de la al doilea război mondial încoace, a treia vizită a unui șef de stat francez în Statele Unite. Ca invitat al președintelui Truman, Vincent Auriol a realizat în martie 1951 o prezență foarte oficială, cu discurs în fața celor două Camere întrunite în Congres, dar „destul de platonică", după expresia lui Roger Massip („Le Figaro"), în primul rînd „pentru că natura însăși a funcției prezidențiale reducea considerabil pe vremea aceea la partenerul francez, aria inițiativelor personale". În aprilie 1960, generalul de Gaulle sosea, la invitația președintelui Eisenhower, salutat triumfal și ca vechi tovarăși de arme și ca șef de stat cu atribuții efective. Vizita președintelui Pompidou — care, cronologic, se inserează între cea de luna trecută a premierului britanic și cea de luna viitoare a cancelarului vest-german — are la origine o invitație lansată anul trecut, la Paris, de președintele Nixon generalului de Gaulle, pe atunci încă președinte al Republicii Franceze. Un comentator competent, Jacques Amalric, emitea recent în „Le Monde" ipoteza că „n-ar fi de mirare ca generalul de Gaulle să plece într-o zi într-o călătorie cu caracter privat în S.U.A.", cu atît mai mult cu cît „primăvara trecută, cînd abia se retrăsese la Colombey, președintele Nixon îi făcea cunoscut că invitația continuă să rămînă valabilă". Pentru continuarea procesului de îmbunătățire a relațiilor dintre cele două state, interlocutorul desemnat este, însă, succesorul generalului, Georges Pompidou.

După vizita sa în Statele Unite, se poate, pare-se, vorbi despre simpatie personală între cei doi președinți — care pînă acum nu avuseseră prilejul să se întîlnească. Anticipînd asupra evenimentelor, mulți corespondenți căutau să prevadă tipul de contact uman care se va stabili între cei doi interlocutori, amintind că ambii au ajuns treaptă cu treaptă la notorietate, că ambii au secundat îndelungată vreme personalități de mare renume internațional. Mai probabil este că, dacă cei doi președinți au ajuns la reciproca apreciere despre care se vorbește, aceasta se datorează nu unor aproximatice paralelisme biografice, ci unor reale trăsături comune : un anumit pragmatism în urmărirea obiectivelor, o tenacitate care știe (sau, în cazul lui Nixon, care a învățat) să fie suplă, experiența dialogului de tip cordial. De altfel, și din declarațiile președintelui Nixon sau ale secretarului său de stat Rogers, și din interviurile pe care președintele Pompidou le-a acordat ziarului „New York Times" sau săptămînalului „Life", reiesea limpede că nici unul dintre ei nu considera apropiata întîlnire ca un cadru în care vreuna din divergențele profunde să-și găsească rezolvare. Ci ca un prilej de a mai limpezi atmosfera, de a o mai încălzi, astfel încît, poate, cîndva...

În acest scop, Casa Albă a pregătit primirea președintelui francez cu o grijă prevenitoare, cu un simț al amănuntului și al nuanțelor în care mulți comentatori (europeni) cred a detecta intervenția consilierului (de origine europeană) Henry Kissinger. În același timp, s-a putut observa preocuparea, fie de a se contracara, fie de a se compensa, prin suplimentare gesturi amicale, criticile sau manifestările de nemulțumire suscitate în special de vînzarea avioanelor „Mirage" Libiei. S-a înregistrat, astfel, o sensibilă schimbare de ton în coloanele unor ziare care se semnalaseră nu cu mult înainte prin virulența atacurilor lor, ca „New York Times" sau „Washington Post", și care acum subliniau că divergențele nu trebuie în nici un caz să afecteze caracterul curtenitor al primirii, criticau energic apelul lansat de patru membri ai Camerei Reprezentanților la boicotarea discursului președintelui Pompidou în fața Congresului, combăteau hotărîrea primarului Lindsay de a părăsi New Yorkul puțin înainte de sosirea oaspetelui francez, nu numai pentru a evita să-i fie amfitrion, dar și pentru a nu participa la dineul oferit de organizațiile de prietenie americano-franceze. (La acest dineu, la care delegase inițial pe vicepreședintele Agnew, președintele Nixon a hotărît, în ultimul moment, după manifestările ostile de la Chicago, să ia parte el însuși).

Fără îndoială, punctele spinoase au fost evocate în convorbirile pe care președinții le-au avut în faimosul birou oval al Casei Albe, instalați în două fotolii sub portretul lui Washington. Se pare, însă, că nu în întîlnirea dintîi, în care trecerea în revistă s-a mărginit la problemele internaționale în care punctele de vedere coincid sau sînt foarte apropiate, ci abia într-a doua, 48 de ore mai tîrziu. Procedeu explicabil, dacă se ține seama de dubla realitate a unor interlocutori care nu se cunoșteau și de lipsa de iluzii în ceea ce privește soarta divergențelor. Patrimoniul istoric comun a fost, de altfel, folosit de ambele părți ca o intrare în materie, destinată poate deopotrivă contactului personal și utilităților publicitare. Întîmpinînd pe președintele Pompidou la Casa Albă, președintele Nixon a spus, evocîndu-l pe La Fayette : „Acum două sute de ani, un tînăr francez, venit din inima Franței, ni s-a alăturat". Și a subliniat : „Franța este cea mai veche prietenă a noastră și cea mai veche aliată a noastră în lume". Iar seara, la dineul de la Casa Albă : „...de n-ar fi fost ajutorul pe care tînăra noastră națiune l-a primit din partea Franței, noi n-am fi acum aici. Datorită ajutorului Franței, acum aproape două sute de ani America s-a născut și a devenit o națiune". La rîndul său, vorbind în fața Congresului, președintele Pompidou — care în toasturile rostite a evocat frăția de arme franco-americană din cele două războaie mondiale și a declarat : „cer-

turile noastre nu vor fi niciodată altceva decît certuri în familie" — a citat din Franklin (o scrisoare adresată unui prieten francez), apoi, în englezește, din Lincoln („Sprijinul nostru este în dragostea de libertate...") și din generalul Eisenhower („Credem că fiecare națiune are dreptul să trăiască propria sa viață").

Discursul în fața Congresului a fost una din încercările grele pentru președintele Franței: deși biroul Congresului realizase ceea ce un corespondent francez numea „un fel de miracol al înmulțirii parlamentarilor" (instalînd într-o parte a hemiciclului corpul diplomatic, în cealaltă, suita președintelui oaspete), se știa că o proporție destul de însemnată de reprezentanți și senatori lipseau. Și nu toți datorită epidemiei de gripă. Cuvîntarea a fost ascultată cu atenție, aplaudată uneori, la enunțările de principii. Singurele probleme concrete pe care le-a abordat au fost însă din cele unde dezacordul e notoriu: războiul din Vietnam și situația din Orientul Apropiat. În aceasta din urmă obiectivul urmărit era de a explica și justifica unui auditoriu de altă orientare poziția Franței. În cea dintîi, a folosit prilejul pentru a declara: „Știu — pentru că Franța a făcut această experiență — cît este de greu să se pună capăt unor asemenea conflicte... Îngăduiți prieteniei mele să vă spună că sfîrșitul războiului din Vietnam va fi pentru Statele Unite cea mai prețioasă dintre victorii, cea pe care o dobîndești mai întîi asupra ta însăți".

Un alt moment propice clarificărilor fusese, în ajun, dejunul „Clubului Național al Presei". După ce consacrase cuvîntarea sa exclusiv prieteniei franco-americane, președintele Pompidou a folosit întrebările ziariștilor americani pentru cîteva formulări frapante în răspunsurile sale. În legătură cu alianța atlantică: „Noi sîntem niște aliați prin liber consimțămînt, nu din obligație..." În legătură cu investițiile americane în Franța: „Sînt partizan al circulației capitalurilor și mă bucur de fiecare dată cînd mari societăți franceze investesc în Statele Unite. La fel cînd e vorba de investiții americane în Franța... Dar dacă este vorba pur și simplu de achiziționarea la preț scăzut a unei firme franceze, asta nu dorim..."

În ansamblu, din discursurile rostite, din întrebările la care a răspuns, din cele ce s-au aflat despre conținutul celor două întîlniri la nivel înalt, al convorbirilor președintelui Pompidou cu secretarul Departamentului de Stat, cu miniștrii apărării și finanțelor, se pare că nu s-au produs deplasări în poziția nici uneia dintre părți.

Fiecare dintre parteneri are, desigur, posibile motive de satisfacție. Președintele Nixon poate afirma că, primind cu atîta căldură pe reprezentantul celui mai vechi — dar în ultimii ani cel mai „eretic" — aliat al Statelor Unite, a ilustrat făgăduiala sa din recentul mesaj că va ține seama de personalitatea și punctele de vedere ale prietenilor europeni. Președintele Pompidou poate considera că atitudinea sa de-a lungul călătoriei a fost îndeajuns de fermă în problemele independenței politicii franceze pentru ca să fie salutat la întoarcere de fideli „continuității" gaulliste, și îndeajuns de „deschis" amiciției și cooperării cu S.U.A. pentru a da satisfacție „republicanilor independenți" și „centriștilor" — în folosul coeziunii guvernamentale. Revenind, însă, la conținutul schimburilor de păreri în probleme bilaterale sau internaționale, rezultatele nu au depășit cu nimic scepticismul previziunilor. Dacă există acord declarat în ceea ce privește necesitatea de a continua contactele și politica de destindere în relațiile cu țările socialiste, dacă există o rezervă convergentă (bazată, de altfel, pe motivări cu totul diferite) față de ideea unei conferințe a statelor europene, dacă există de ambele părți preocupări pentru problemele monetare occidentale (ministrul de finanțe al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, va fi, probabil, la începutul lui mai oaspetele omologului său american, David Kennedy), divergențele sînt mai numeroase și mai profunde. În ceea ce privește Orientul Apropiat, nu este vorba, în primul rînd, despre avioanele „Mirage" vîndute Libiei, deși acesta este aspectul cel mai accesibil omului neavizat (nici nu se știe exact dacă și în ce măsură tema a fost discutată de cei doi președinți), ci despre concepții politice de ansamblu în care această chestiune se înscrie ca un simplu episod. „Nu sîntem de acord cu hotărîrea franceză de a vinde avioane militare Libiei, scrie, de pildă, «Washington Star". Dar înțelegem că Franța se poate interesa de lumea arabă, recunoaștem că depinde într-o măsură de petrolul libian și sîntem conștienți de importanța economică a tranzacției pentru industria franceză de armament". Atunci, însă, cînd Franța preconizează în problema Orientului Apropiat „concertarea în patru", americanii nu resping brutal formula, dar își exprimă scepticismul față de eficiența ei. Divergențele persistă întregi și în ceea ce privește cooperarea militară a Franței atît cu N.A.T.O. cît și, definită bilateral, cu Statele Unite. După cum a reieșit dintr-o frază mai sus citată a cuvîntării din Congres, dezacordul francez persistă față de felul în care S.U.A. se comportă în negocierile privitoare la Vietnam.

După cum se știe, la sfîrșitul vizitei, nu s-a dat publicității nici un comunicat comun. Înainte de a pleca însă spre Paris, marți, președintele Pompidou a avut o întîlnire cu ziariștii. Declarațiile făcute cu acest prilej s-au menținut în sfera generalităților în legătură cu convorbirile dintre el și președintele Nixon. În aceste convorbiri, a declarat Georges Pompidou, s-a definit o reciprocă „înțelegere deplină" pentru problemele Statelor Unite și Franței. Dar „a înțelege" nu înseamnă „a fi de acord", comentează unii observatori. Apreciere confirmată, de altfel, și de termenii foarte măsurați pe care președintele francez i-a folosit în întrevederea sa cu ziariștii. În afară de afirmația globală că Franța și S.U.A. „urmăresc totuși un același obiectiv — și acesta este pacea mondială", oaspetele a arătat că el și președintele Statelor Unite „nu au fost întru totul de acord asupra tuturor punctelor", că în legătură cu atitudinile „de perspectivă, pe termen mediu și pe termen scurt față de problemele internaționale" s-au înregistrat deosebiri, că deosebirile constau în optica impusă de interesele fiecăruia.

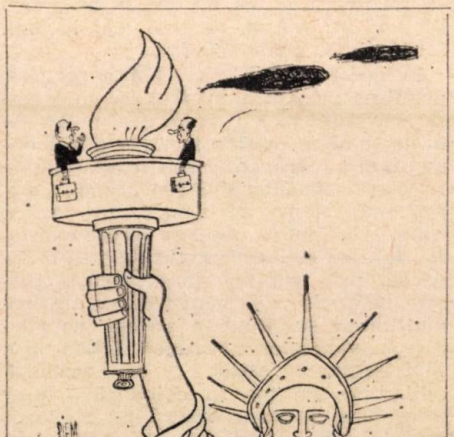

— *Vom evita subiectele arzătoare.*

(Din Le Figaro)

Să mai notăm în final că bunele intenții ale Casei Albe în materie de ospitalitate nu au fost strict urmate pe parcursul vizitei. Poziția Franței față de problemele Orientului Apropiat, precum și, mai recent, hotărîrea de a vinde Libiei avioane cu reacție constituie explicația general acceptată a manifestărilor ostile organizate de o parte a populației evreiești: 600 de persoane la San Francisco, 10.000 la Chicago și-au manifestat — „ireverențios" după aprecierea presei americane — dezaprobarea față de aceste orientări ale guvernului francez. Președintele Nixon a ținut să se desolidarizeze de atitudinea demonstranților, hotărînd, după ce îl delegase pe vicepreședintele Agnew, să ia parte personal la dineul oferit de organizațiile de prietenie americano-franceze; de asemenea, purtătorul de cuvînt al Casei Albe a comunicat presei o declarație referitoare la incidente. Declarația arăta că „președintele dorește foarte mult ca un șef de stat invitat în țara noastră, care este oaspetele nostru oficial, să fie tratat în mod cuviincios. Ca guvern gazdă, guvernul american are datoria de a-i primi pe președintele și pe d-na Pompidou cu respect și politețe. Președintele Nixon consideră că cei cîțiva cetățeni care au acționat cu lipsă de cuviință și respect nu reprezintă poporul american, nici atitudinea acestei țări față de Franța. În acest spirit, președintele Nixon l-a chemat la telefon pe președintele Pompidou și i-a comunicat personal și oficial scuzele și regretele sale și cele ale poporului american pentru incidentele care au avut loc în timpul vizitei".

Incidentele de la San Francisco și Chicago au determinat și o altă modificare în desfășurarea vizitei — contramandarea întîlnirii președintelui francez cu liderii principalelor organizații evreiești newyorkeze. Președintele Pompidou și-a afirmat, în mai multe rînduri, punctul de vedere cunoscut în problemele Orientului Apropiat. Subliniind dreptul statului israelian la securitate și la exercitarea liberă a drepturilor unui stat independent și suveran, președintele Franței a arătat, în același timp, că „nu va putea exista un viitor sigur pentru Israel în afara unei păci durabile și a unei înțelegeri cu lumea care-l înconjoară, înțelegere care implică renunțarea la cuceririle militare și soluționarea problemei palestiniene".

Vizita de opt zile a președintelui Pompidou în Statele Unite s-a terminat, deci la începutul acestei săptămîni. Luarea de contact cu Richard Nixon a fost, după declarațiile ambilor participanți, cordială. Dar festivitățile trec, divergențele rămîn.

Florica ȘELMARU

reflector

VIETNAMUL ÎN LUPTĂ

Cu prilejul celei de-a 25-a aniversări a Armatei Populare Vietnameze, cotidianul „Nham Dan" publică un amplu comentariu semnat de Vo Nguyen Giap, ministrul apărării al R. D. Vietnam. Autorul subliniază, printre altele, că în lupta sa îndelungată pentru independență, poporul vietnamez a trebuit să facă față totdeauna unui dușman dispunînd de armament și mijloace tehnice superioare. Pentru a se opune formelor diverse de agresiune, el a recurs pe rînd la răscoala armată și războiul revoluționar, înfringîndu-i succesiv pe invadatori, respingînd toate tipurile de dominație.

Ministrul Vo Nguyen Giap menționează că poporul vietnamez a fost obligat să ducă lupta în condiții interne și externe din cele mai complexe, fapt care a determinat o rezistență de lungă durată, cuprinzînd o serie de etape. Războiul nostru, se subliniază în articol, este un război just, un război de eliberare națională, de apărare a patriei, urmărind punerea în aplicare a liniei politice a partidului și realizarea scopurilor revoluției, în interesul națiunii și al poporului vietnamez.

În prezent, arată Vo Nguyen Giap, poporul nostru trebuie să construiască dar, simultan, el trebuie să și apere socialismul în nord, ducînd un război de rezistență împotriva S.U.A., în vederea eliberării sudului și a reunificării țării. În îndelungata și înflăcărata sa luptă împotriva agresiunii imperialismului, încheie autorul, poporul nostru a primit un ajutor din ce în ce mai mare din partea țărilor socialiste frățești, precum și din partea forțelor progresiste din întreaga lume, inclusiv a poporului american. Aceasta constituie un important factor care determină victoria războiului revoluționar în țara noastră, se spune în încheierea articolului.

PENTRU SALVAREA VENEȚIEI

De curînd, a fost constituită Fundația „Venezia Nostra", cu sediul la Roma, al cărei obiectiv este salvarea Veneției. Pentru strîngerea fondurilor necesare, „Venezia Nostra" s-a adresat guvernului italian, radioteleviziunii și U.N.E.S.C.O. în vederea organizării unui Festival internațional de muzică. În toate țările care vor accepta să participe la această acțiune se vor organiza concursuri, urmînd ca finala să se desfășoare la Veneția. Fundația și-a propus să organizeze, în paralel, o loterie al cărei premiu va fi fixat la un milion de dolari. A fost prezentat, de asemenea, un disc realizat de celebra soprană Anna Moffo, intitulat „Vocea mea pentru Veneția", care va fi pus în vînzare în majoritatea țărilor din lume. Sumele rezultate din aceste acțiuni vor fi folosite exclusiv pentru salvarea orașului.

Corespondență din Berlin, de la Ștefan Deju

Pregătirea întîlnirii dintre Willi Stoph și Willy Brandt

În această săptămînă, atenția observatorilor a fost reținută de convorbirile tehnice dintre Gerhard Schüssler, locțiitorul șefului Biroului Consiliului de Miniștri al R.D. Germane, și Ulrich Sahm, director ministerial al Cancelariei federale a R.F. a Germaniei. Convorbirile au loc la Berlin, ca urmare a înțelegerii intervenite după schimbul de mesaje între Walter Ulbricht și Gustav Heinemann și, ulterior, schimbul de scrisori între președintele Consiliului de Miniștri al R.D.G., Willi Stoph, și cancelarul federal vest-german, Willy Brandt (asupra cărora revista „Lumea" a informat la timpul respectiv). După cum se știe, s-a căzut de acord asupra întîlnirii celor doi șefi de guverne cu desemnarea, în prealabil, de către ambele părți a unor reprezentanți pentru a purta convorbiri tehnice preliminare.

Stabilirea datei și a amănuntelor tehnice ale întîlnirii Willi Stoph — Willy Brandt a constituit, deci, scopul programat al convorbirilor începute în capitala R.D. Germane. În legătură cu primul contact, realizat la 2 martie, reprezentantul R.F.G., Ulrich Sahm, a declarat presei : „Convorbirea noastră a avut un caracter concret. Ne-am întreținut așa cum consider că este normal între germani. Nu am avut nevoie de interpreți". Potrivit agenției D.P.A., la întrebarea referitoare la insuficiența informațiilor despre convorbirile pregătitoare, Sahm a răspuns că sarcina lui este de a pregăti convorbirea Brandt — Stoph și nu „de a face publicitate pentru aceasta". Numărul mare de ziariști care au ținut să fie prezenți la trecerea punctului de frontieră între Berlinul occidental și capitala R.D.G. de către delegația oficială a R.F. a Germaniei la convorbiri confirmă interesul opiniei publice față de contactele dintre cele două state germane. Însuși faptul că s-a realizat prima întîlnire oficială, chiar dacă aceasta are un caracter tehnic, este apreciat în cercurile observatorilor politici ca un pas pozitiv.

Desigur, guvernele R.D.G. și R.F.G. au poziții diferite în problema relațiilor între cele două state germane. Pe bună dreptate, guvernul R.D.G. cere ca aceste raporturi să se întemeieze pe recunoașterea, prin tratat, a R.D. Germane de către R.F. a Germaniei, pe baza normelor unanim acceptate ale dreptului internațional. Această exigență legitimă nu este însușită de guvernul federal. Comentatorii de presă abordează, însă, runda tehnică de la Berlin, ca și perspectivele relațiilor între cele două state germane, în contextul internațional favorabil dezideratului general al popoarelor europene spre destindere, al tendințelor realiste ce se manifestă pe continentul nostru, inclusiv al schimbărilor pozitive din viața politică a R.F.G., al dorinței exprimate de cele două guverne germane de a purta convorbiri.

Un element încurajator în această direcție îl constituie participarea R.F.G. — cel mai mare exponator occidental — la actuala ediție, de primăvară, a Tîrgului internațional de la Leipzig. Caracterul oficial al participării R.F.G. la Tîrgul de la Leipzig este confirmat și de faptul că secretarul de stat din Ministerul economiei R.F. a Germaniei, Arndt, a declarat că va fi prezent la ediția actuală a Tîrgului.

Ca un eveniment important este apreciată aici vizita conducătorilor R.D.G., în frunte cu președintele Consiliului de Stat, Walter Ulbricht, la pavilionul vest-german din cadrul Tîrgului de la Leipzig. Cu acest prilej, Walter Ulbricht și Willi Stoph au discutat cu Otto Wolff von Amerongen, președintele Camerei de industrie și comerț vest-germane, precum și cu alți oameni de afaceri în legătură cu relațiile economice și politice între Republica Federală a Germaniei și Republica Democrată Germană.

Președintele Willi Stoph a subliniat — potrivit agenției A.D.N. — „că a sosit timpul ca cercurile conducătoare ale statului de la Bonn să renunțe la aprecierea plină de iluzii a raportului de forțe actual și să înțeleagă că nu există decît o singură cale pașnică : înlăturarea trecutului nefast și stabilirea unor relații pe baza egalității în drepturi între R.D.G. și R.F.G., potrivit normelor dreptului internațional". Această cale — a spus Willi Stoph — ar crea economiei vest-germane posibilități mari pentru dezvoltarea relațiilor sale economice „pentru trecerea la o politică independentă, slăbind astfel legătura unilaterală a Germaniei occidentale cu concurenții săi americani și politica militară a S.U.A.". „Convorbirea, care a durat peste o oră, s-a încheiat — continuă agenția — cu constatarea că ambele părți se vor strădui ca, pe baza statu quo-ului, să ajungă la un pas principal care să contribuie la coexistența pașnică între R.D.G. și R.F.G.".

Berlin, 3 martie

sinteze

America Latină: Cursul dezvoltării de sine stătătoare (1)

Suveranitatea asupra resurselor naturale

Evenimentele social-politice contemporane scot în evidență marile transformări înnoitoare care au loc în lume sub influența ideilor independenței și suveranității naționale. Forțele progresiste se ridică cu tot mai multă hotărîre împotriva politicii de dominație și de dictat a imperialismului. Unul din obiectivele centrale ale mișcărilor anticolonialiste, antiimperialiste îl constituie exercitarea deplină a suveranității asupra resurselor naturale, condiție esențială a sporirii veniturilor naționale și a unei dezvoltări de sine stătătoare ; eliberarea economiilor naționale de sub dominația monopolurilor imperialiste și accelerarea dezvoltării prin forțe proprii sînt concordante cu manifestarea independenței naționale în viața politică, în orientarea relațiilor internaționale

Un asemenea curs al progresului istoric în epoca noastră se reflectă, cu semnificații deosebite, în evoluția dezvoltării politice și economice din numeroase țări latino-americane.

Într-un reportaj-eseu despre America Latină, scriitorul suedez Artur Lundkvist numește această zonă a lumii „continentul vulcanic". O metaforă care surprinde explozia de vitalitate a unor națiuni tinere, în plin proces de afirmare a personalității lor, ca și erupția nemulțumirii populare în fața obstacolelor care îngreunează evoluția firească a unui asemenea proces. Lundkvist și-a publicat cartea la începutul deceniului 7, dar, în ultimii ani ai acestuia, seismele social-politice observate de el au determinat mutații tot mai mari în relieful politic latino-american. Niciînd, în secolul nostru, continentul vulcanic nu a avut atîtea „cratere" simultan în funcțiune ca acum, la începutul celui de-al optulea deceniu. Dramaticele contraste economice și sociale din regiunea latino-americană își transferă intensitatea și asupra politicii, obligînd la confruntări ascuțite, la opțiuni noi, corespunzătoare depășirii unor situații anacronice, existente — într-o măsură mai mare sau mai mică — în aproape toate țările continentului; ele dispun de incomensurabile bogății naturale — resurse potențiale ale avîntului economic, dar aceste bogății au rămas adesea *în afara* circuitelor prin care se acumulează venitul național.

Creșterea produsului național — cu tot ritmul sensibil sporit din ultimii ani — este relativă, căci ponderea Americii Latine în producția industrială a lumii și în comerțul internațional *a scăzut* în ultimul deceniu. Poate pentru America Latină este, în primul rînd, valabilă parafraza lui U Thant despre „deceniul dezvoltării" degradat într-un „deceniu al frustrării".

Necesitatea desprinderii de pe orbita subdezvoltării a impus cercetarea mai lucidă a cauzelor care au dus la deteriorarea situației economice latino-americane. Desigur, condițiile vieții economice și sociale latino-americane diferă de la o țară la alta și ar fi greșit ca ele să fie judecate prin juxtapunere, dar existența unor stări de lucruri similare (monoproducția și monocultura, aplicarea cu întîrziere a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în economie) a dus, prin forța lucrurilor, la unele concluzii comune asupra cauzelor care impun dezvoltării latino-americane un ritm fixat cu încetinitorul. Așa a ajuns pe banca acuzării și dominația nord-americană în țările la sud de Rio Grande. Mai precis spus, acel mecanism de impunere a dependenței prin care au fost jefuite mari bogății ale continentului, împiedicîndu-se, totodată, dezvoltarea latino-americană pe căi corespunzătoare aspirațiilor și intereselor naționale.

Dialectica luptei pentru respingerea relațiilor de dependență relevă, în ultimii ani ai deceniului trecut, intrarea ei într-o fază *calitativ nouă*. Platforma comună adoptată de 19 țări latino-americane în raporturile cu S.U.A. („Memorandumul de la Viña del Mar") se impune ca documentul unui moment de răscruce în istoria politică a continentului (vezi „Lumea" nr. 29 și 30 din 1969). „Consensus"-ul latino-american de la Viña del Mar este primul protest global al țărilor latino-americane împotriva unui sistem de relații continentale în care ele au fost obligate deseori la raporturi de subordonare față de S.U.A. Etapa actuală a acestei confruntări se caracterizează prin *convergența și caracterul ofensiv al luptelor antiimperialiste în America Latină*. Revista „Lumea" a publicat o serie de articole consacrate exclusiv analizei *evenimentelor* care exprimă afirmarea puternică a spiritului de independență în gîndirea și acțiunea politică latino-americană. Nu ne vom opri, deci, în acest articol, asupra faptelor în sine, ci vom încerca să relevăm cîteva momente și trăsături semnificative ale *proceselor* prin care mișcarea de eliberare națională a dobîndit noi proporții și valențe.

PRESIUNEA POPULARĂ

Reincorporarea în patrimoniile naționale a materiilor prime de care America Latină fusese deposedată reprezintă, de mult timp, unul din obiectivele principale ale partidelor de stînga, ale forțelor democratice și patriotice din țările continentului. Implantarea monopolurilor din S.U.A. în economiile latino-americane este privită la sud de Rio Grande cu o tradițională ostilitate. Încă de pe vremea cînd nu erau întocmite studii asupra profiturilor exorbitante obținute de societățile nord-americane, cînd încă marelui public nu-i erau cunoscute mijloacele complexe de care dispun firmele nord-americane pentru a-și imprima dominația economică și preferințele politice, latifundiile, zăcămintele de petrol și de minereuri acaparate de monopoluri erau considerate ca „teritorii ocupate de străini".

Ideile politice care chemau la înlăturarea „ocupației străine" au electrizat întotdeauna masele latino-americane. Eliminarea monopolurilor imperialiste din industria petrolieră a Mexicului (1938) a avut loc în atmosfera de mare tensiune a grevei muncitorilor din această industrie. În Bolivia, naționalizarea minelor de cositor — unde capitalul străin avea o cotă mare de participare — a fost impusă de revoluția populară din 1952. În perioada 1945—1960, în cîteva țări — Venezuela, Guatemala, Argentina — se înregistrează tentative și acțiuni, din nefericire de scurtă durată, pentru readucerea în circuitul economiilor naționale a resurselor naturale înstrăinate. Dar o mare parte a acestor încercări au eșuat, strivite de mecanismul represiv nord-american. Într-o serie de țări ale continentului se mențin acele dictaturi tipic sud-americane, perfect sincronizate cu interesele S.U.A., pe care le-a înfățișat admirabil Miguel Angel Asturias în al său celebru „El señor presidente". Este perioada unor noi invazii ale capitalului nord-american spre sud de Rio Grande, unde firmele din S.U.A. obțin cel mai înalt indice al beneficiilor realizate în străinătate.

Eduardo Montalva Frei: Este inadmisibil amestecul unei țări în determinarea structurilor altor țări.

Carlos Lleras Restrepo: Proprietatea străină asupra mijloacelor de producție tinde să deformeze personalitatea unei națiuni

Juan-Velasco Alvarado: Naționalizarea «I.P.C.» — un act necesar pentru consolidarea independenței economice

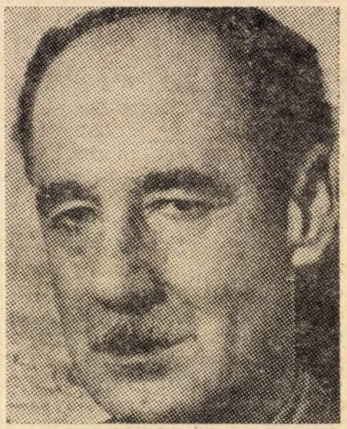

Alfredo Ovando Candia: Guvernul va elibera țara de dominația străină în toate domeniile

În această perioadă, care se continuă și în primii ani ai deceniului trecut, opoziția oficială în fața penetrației necontrolate a capitalului străin înregistrează un anumit regres. Un regres cu efect relativ, pentru că și în această perioadă se intensifică luptele clasei muncitoare, au loc revolte țărănești, se amplifică participarea diferitelor categorii sociale la respingerea regimurilor aservite imperialismului nord-american. În Venezuela, dictatorul Perez Jimenez este răsturnat de o grevă națională (1958), rezultat al acțiunilor unei coaliții politice în care intrase și partidul comunist. Aceeași soartă o au și alți doi dictatori — generalul Odria (Peru, 1957) și Rojas Pinilla (Columbia, 1958), iar căderea lor eliberează scena politică pentru partide și organizații care vor ajunge — unele din ele pe o cale foarte sinuoasă — la o confruntare cu „tradiția" supervizării de către S.U.A. a opțiunilor latino-americane. În deceniul al șaptelea, se clarifică noi obiective social-politice ale mișcărilor antiimperialiste, direcțiile principale în care își desfășoară forțele de luptă proletariatul industrial și agricol, reprezentînd — în 1965 — 75 la sută din totalul salariaților. Partidele comuniste și alte partide de stînga obțin în unele țări poziții politice importante, inițiază acțiuni unitare ale forțelor democratice și progresiste. În Chile, grevele muncitorilor de la minele de cupru dau semnalul marilor acțiuni de răsunet național pentru redobîndirea controlului asupra celei mai importante bogății a țării. În Columbia, Venezuela, Ecuador, „feudele" nord-americane din economie sînt ținta principală a mișcărilor revendicative, cu un pronunțat caracter politic. Potențialul de luptă al maselor țărănești irumpe în mișcări violente, cum au fost cele din Cuzco și Ayacucho (Peru). Îndreptate împotriva oligarhiei rurale, mișcările țărănești reflectă extinderea luptei revoluționare pentru lichidarea înapoierii economice pe care o favorizează dominația capitalului nord-american. A devenit masivă participarea intelectualității, a universităților, la acțiunile de masă împotriva dependenței în relațiile cu S.U.A. În aprilie 1965, cînd pușcașii marini ai S.U.A. au pătruns în cartierele din nordul orașului Santo Domingo, unde se fortificase nucleul răscoalei populare, primii executați au fost cei care aveau urme de paturi de pușcă pe corp și cei asupra cărora s-au găsit legitimații de studenți. Curentul spre înnoiri social-politice se face simțit și în rîndurile clerului din multe țări latino-americane. Protestul exprimat de exponenți ai bisericii împotriva factorilor care frînează progresul economic și social exercită un rol însemnat asupra evoluției politice a maselor de catolici. Ascensiunea partidului democrat-creștin din Chile (1964) și a partidului social-creștin din Venezuela (1968) se datorează unor programe în care anumite orientări ale dezvoltării economice și sociale au fost formulate de pe poziții de apărare a independenței naționale. De asemenea, nu poate fi ignorat faptul că importante pături ale burgheziei naționale latino-americane s-au văzut împinse de monopolurile imperialiste la periferia activităților economice din propriile lor țări. Reacțiile de împotrivire au devenit mai pregnante în deceniul trecut, pentru că tocmai în această perioadă — cînd știința și tehnica au oferit noi și formidabile mijloace de stimulare a dezvoltării economice — în America Latină sentimentul frustrării a devenit *mai acut*, iar lezarea intereselor și a demnității naționale — de nesuportat.

Se lărgește, așadar, baza socială a luptei antiimperialiste; crește, în consecință, capacitatea forțelor progresiste de a imprima dezvoltării economice și politice direcții care să exprime apărarea intereselor majore ale națiunilor latino-americane.

RECUPERAREA MATERIILOR PRIME DEVINE OBIECTIV GUVERNAMENTAL

Elementul nou care apare în actuala fază, de avînt, a mișcărilor de eliberare națională continentală îl vedem în *sporirea forței lor de finalizare*. Într-o perioadă foarte scurtă (1968—1969), restabilirea suveranității asupra resurselor naturale devine *un obiectiv principal în politica guvernamentală a multor țări latino-americane*. Fenomenul se explică, înainte de toate, prin necesitățile presante ale dezvoltării economice. Cu toate că nivelurile produsului global și venitului național înregistrează variații sensibile, uneori chiar foarte mari, de la o țară la alta, marea majoritate a economiilor latino-americane suferă efectele negative ale activităților limitate la cîteva ramuri (în special producția de materii prime). Speranțele puse în redresarea prețurilor la materii prime au devenit iluzorii. *Iar concepția după care creșterea veniturilor naționale, atît de necesară pentru impulsionarea unui ritm mai rapid al dezvoltării, ar putea fi asigurată cu prioritate în sfera comerțului s-a adeverit a fi nu numai ineficientă, dar și dăunătoare.* Slaba competitivitate a unor economii debile, nediversificate, a obligat la schimbarea opticii asupra dezvoltării. În ultimii ani ai deceniului trecut, în viziunea cercurilor economice efortul propriu pentru modernizarea structurilor devine axul dezvoltării. Aceste mutații în concepțiile asupra progresului economic se fac simțite și în politica unor state latino-americane. Se elaborează planuri naționale ale dezvoltării industriale multilaterale, element hotărîtor în modernizarea și dinamizarea tuturor sectoarelor economice. Dar proiectele de industrializare se lovesc, în foarte multe cazuri, de lipsa resurselor financiare necesare pentru realizările lor, *în timp ce capitaluri masive sînt scoase din țările continentului.* Într-un studiu elaborat de C.I.E.S. (Comisia economică și socială interamericană) sînt publicate cifre sintetice care ilustrează proporțiile „decapitalizării" Americii Latine în perioada 1950—1967. În această perioadă, noile investiții străine (90 la sută fiind nord-americane) se cifrează la 7 437 de milioane de dolari, în timp ce dividendele și profiturile realizate de pe urma respectivelor investiții se ridică la 16 079 milioane de dolari. Ritmul scurgerii capitalurilor din America Latină s-a intensificat în anii „Alianței pentru progres", pe care Josué de Castro a caracterizat-o ca un „instrument de strangulare a economiilor latino-americane".

La concluzii asemănătoare ajung și acele pături ale burgheziei naționale din țările latino-americane care sînt angajate în cursa, cu startul întîrziat, a modernizării economice. Condițiile împovărătoare ale împrumuturilor din S.U.A., dependența unor sectoare tinere ale economiilor autohtone de ramurile cheie (petrol, cupru, minereu) controlate de firmele nord-americane dau loc la noi contradicții între dominația străină și tendințele naționale de emancipare economică, sintetizate în lozinca

sinteze

„luptei pentru cea de-a doua independență".

Încă din anii 1966—1967, efectele negative ale implantării capitalului nord-american sînt relevate și în pozițiile oficiale ale unor guverne latino-americane. Într-un articol publicat de președintele Republicii Chile, Eduardo Frei, în numărul din aprilie 1967 al revistei „Foreign Affairs", se exprima un protest categoric împotriva folosirii asistenței financiare străine ca instrument de dirijare din afară a direcțiilor în care sînt folosite creditele. *„Este inadmisibil*, scria Frei, *ca simplul fapt de a pune la dispoziție sprijin financiar să confere unei țări dreptul de a cere altei țări ce anume schimbări de structură trebuie să se înfăptuiască"*. Într-o cuvîntare rostită la clubul național al presei din Washington, președintele Columbiei, Carlos Lleras Restrepo, a dat o serie de cifre ilustrînd poziția de „stat în stat" a firmelor din S.U.A. care operează în Columbia. *„Dincolo de un anumit punct*, spunea Restrepo, *proprietatea sau controlul străin asupra mijloacelor de producție tind să deformeze personalitatea unei națiuni. Nici o națiune nu poate accepta la infinit dominația străină la nivelul superior al economiei sale"*.

SE RESTRÎNG „TERITORIILE OCUPATE"

Seria naționalizărilor și a unor măsuri de limitare a dominației monopolurilor, care au avut loc după exproprierea bunurilor companiei I.P.C. din Peru, reprezintă expresia firească a unor schimbări politice, dictate de imperativele dezvoltării economice. Ele impun — așa cum declara tot Lleras Restrepo — ca „atitudinea colonialistă și practicile de exploatare pe care le-am descris să fie eliminate o dată pentru totdeauna". Amintim, pe scurt, cîteva momente ale concretizării acestor opțiuni politice noi în perioada 1968—1970. După naționalizarea petrolului, guvernul peruvian decretează legea reformei agrare, pe baza căreia vor fi expropriate și marile plantații de pe coastă, exploatate de întreprinderi nord-americane. La 24 mai 1969, într-un mesaj adresat parlamentului chilian, președintele Eduardo Frei își face cunoscută intenția de desăvîrșire a procesului de „chilenizare" a cuprului. În 26 iunie, guvernul chilian decide naționalizarea minei Chuquicamata, exploatată de monopolul „Anaconda", care furnizează jumătate din producția de cupru a țării. La 13 martie 1969, trustul nord-american „Texaco-Oil" din Ecuador este obligat să restituie statului 1 milion de hectare, schimbîndu-i-se și condițiile contractuale pentru terenurile pe care continuă să le exploateze. La 20 octombrie 1969, președintele Boliviei semnează decretul pentru naționalizarea zăcămintelor petroliere deținute de monopolul „Gulf-Oil". La 10 decembrie, se instituie controlul de stat asupra comercializării minereurilor. Într-un interviu acordat ziarului argentinian „Clarin", președintele Candia declară că „guvernul va elibera țara de dominația străină în toate domeniile". La 12 decembrie, senatul columbian aprobă proiectul de lege pentru decretarea proprietății de stat asupra minelor de aur, argint și platină.

Naționalizările reprezintă una din formele prin care se trece la eliminarea factorilor de dependență economică. Protejarea și stimularea capitalului particular autohton în fața noilor tentative înrobitoare ale capitalului străin reprezintă, de asemenea, una din căile pe care sînt canalizate eforturile pentru obținerea independenței economice. Examinînd proiectele pentru lărgirea capacităților industriei grele din Argentina, guvernul de la Buenos Aires a respins ofertele unor firme nord-americane și a solicitat participarea întreprinderilor cu capital național.

Mijloacele și formele prin care se îngrădește dominația străină asupra economiei sînt variate, cu grad de eficiență diferit, dar, în ansamblul lor, ele acționează concentric, *îngustînd aria „teritoriilor ocupate"*.

Dincolo de necesitățile imperioase ale dezvoltării accelerate, lichidarea dependenței economice răspunde aspirațiilor patriotice ale unor largi categorii și pături sociale, stimulează energiile naționale, încrederea în posibilitatea dezvoltării prin forțe proprii. Marea frecvență a mișcărilor anti-imperialiste din ultimul timp reflectă — așa cum notam mai înainte — lărgirea bazei sociale a luptei pentru independența economică. Pe acest teren se situează și unele grupări militare din cîteva țări latino-americane, mulți ofițeri fiind legați de acele pături mijlocii a căror afirmare economică și politică este stînjenită de prerogativele supranaționale ale companiilor nord-americane. Eliminarea dominației străine devine *punctul de interferență* a unor curente și orientări politice diferite, care — cu toate deosebirile profunde ce le separă — acționează adesea împreună pentru apărarea independenței naționale. Așa se explică sprijinul acordat de Partidul Comunist din Peru unor acțiuni politice ale guvernului militar de la Lima. La Congresul P.C. din Peru (martie 1969), s-a apreciat că ar fi nejust și primejdios să se piardă din vedere caracterul de clasă al juntei militare, însă ar fi tot atît de nedrept și de primejdios să se neglijeze manifestările pozitive ale acestui guvern, care a naționalizat petrolul și înfruntă amenințarea represiunilor economice ale S.U.A. Documentele Congresului P.C. din Peru relevă că „spre deosebire de «dezvoltarea» impusă de Departamentul de Stat prin intermediul «Alianței pentru Progres», dezvoltare condiționată de respectarea intereselor investitorilor de capital și ale creditorilor yankei, împrejurările au pus acest guvern în fața necesității de a satisface o profundă revendicare națională și populară, ceea ce constituie un important pas înainte în lupta antiimperialistă și suverană, pe care poporul peruvian dorește să o continue..."

Actuala politică peruviană și reacțiile față de ea oferă un test semnificativ al schimbărilor intervenite în relațiile dintre S.U.A. și țările latino-americane. Anunțarea represaliilor economice împotriva Republicii Peru a provocat o largă solidaritate continentală, manifestă și în cercurile guvernamentale. Subliniem solidaritatea cu Peru pe *linie de stat*, pentru că ea reflectă — și pe această cale — afirmarea acelor elemente calitative *noi* ale luptei pentru independența economică la care ne-am referit mai înainte.

La 14 februarie, Gabriel Valdés, ministrul de externe chilian, face următoarea declarație: „Dacă S.U.A. impun sancțiuni pentru economia Republicii Peru, ca urmare a exproprierii unei întreprinderi petroliere nord-americane decretată de guvernul acestei țări, va fi pus la încercare întregul sistem interamerican, ca și propunerea ca acest sistem să fie pus în slujba dezvoltării economice și sociale a Americii Latine..."

Solidaritatea largă cu Peru — la diferite niveluri ale vieții publice latino-americane — s-a identificat cu apărarea intereselor proprii, cu apărarea principiilor independenței și suveranității naționale. Precipitarea pozițiilor oficiale de condamnare a sancțiunilor preconizate împotriva Republicii Peru a constituit prologul conferinței latino-americane de la Viña del Mar. Exprimînd cu claritate *drepturile suverane ale fiecărei țări asupra resurselor sale naționale și legitimitatea unor înnoiri în raporturile economice și financiare cu S.U.A.*, Memorandum-ul conferinței latino-americane marchează apariția unui *front comun* al țărilor latino-americane în problemele relațiilor cu Statele Unite.

Unitatea de acțiune latino-americană a impus Statelor Unite renunțarea la boicotul oficial împotriva Republicii Peru. Amînarea unor sancțiuni economice, care fuseseră anunțate chiar cu dată precisă de aplicare (9 aprilie 1969), reflectă cu semnificații profunde creșterea forțelor sociale și politice care resping dictatul nord-american. Replierea S.U.A. în „cazul Peru" reprezintă, de fapt, *o retragere* în fața contraofensivei latino-americane. Se știe că, în anii trecuți, Statele Unite au cerut adesea convocarea O. S. A. (Organizația Statelor Americane), punînd în funcție tradițională „mașină de vot" programată pentru adoptarea unor sancțiuni împotriva statelor latino-americane care „nesocoteau" interesele nord-americane. În conflictul cu Peru, S.U.A. au evitat, însă, pe toate căile, implicarea O.S.A. Iar atunci cînd guvernul chilian a cerut o reuniune O.S.A. la nivel înalt, diplomația S.U.A. a făcut tot posibilul ca o asemenea reuniune *să nu aibă loc*. Prudență explicabilă, pentru că „mașina de vot" de altă dată se putea transforma brusc într-o „mașină infernală".

Și, aici, ajungem la acel domeniu al relațiilor dintre S.U.A. și America Latină în care lupta pentru independența dezvoltării economice se articulează cu *ofensiva împotriva arbitrariului politic al S.U.A. pe continentul american*. Este vorba, în primul rînd, de deteriorarea instrumentelor politice ale dominației nord-americane — tema unui viitor articol.

Eugen POP

Rezerve la tratatele multilaterale

Cititorii Ion Alexandrescu din Constanța și Vlad Marinescu din Buzău ne-au solicitat explicații privind instituția rezervelor la tratatele multilaterale.

Instituția *rezervelor* este semnificativă pentru evoluția dreptului tratatelor și a practicii convenționale a statelor în perioada postbelică. Dezvoltarea acestei instituții, ca, de altminteri, a întregului drept internațional contemporan, ilustrează necesitatea respectării principiului *liberului consimțămînt* și al *bunei credințe*, a regulii *„pacta sunt servanda"*, a principiilor fundamentale ale dreptului internațional încorporate în Carta O.N.U. privind *egalitatea în drepturi a popoarelor* și *dreptul lor de a-și hotărî singure soarta, egalitatea suverană* și *independența tuturor statelor, neamestecul în treburile interne ale altora, interdicția amenințării cu forța sau a folosirii forței*, drept condiție esențială de validitate a angajamentelor internaționale pe care statele le asumă unele față de altele prin înțelegerile mutuale.

Nevoia formulării de rezerve a apărut mai ales la elaborarea tratatelor multilaterale — instrumente ale cooperării internaționale, ale codificării și dezvoltării progresive a dreptului internațional.

Într-adevăr, în condițiile lumii contemporane, conviețuirea pașnică a națiunilor, colaborarea lor pentru menținerea păcii și întărirea securității se întemeiază pe reguli pe care statele le recunosc și le acceptă prin tratate sau convenții multilaterale. Unele dintre acestea au un caracter universal, fiind deschise pentru semnare și aderare tuturor statelor. Elaborarea unor astfel de instrumente a avut loc, în ultimele decenii, în conferințe mondiale, cu participarea a peste o sută de state aparținînd unor orînduiri sociale și politice și unor sisteme juridice diferite. Statele participante, deși s-au înțeles asupra reglementărilor esențiale, nu au reușit să se pună întotdeauna de acord și asupra unor dispoziții de detaliu, de mai mare sau mai mică importanță, în raport cu obiectul și scopul tratatului. Astfel de situații apar în cadrul conferințelor diplomatice avînd drept scop adoptarea unor reglementări internaționale de aplicație generală. În procesul negocierilor se formează de multe ori majorități favorabile adoptării tratatului în integralitatea sa. Unele state, declarîndu-se de acord cu tratatul în ansamblu, își mențin pozițiile deosebite în privința anumitor prevederi.

Ce atitudine va adopta majoritatea pentru a permite minorității să accepte tratatul? Dacă va avea o poziție rigidă, dacă va căuta să-și impună punctul ei de vedere, rezultatul va fi îndepărtarea de la tratat a statelor aflate în divergență. Metoda care permite ieșirea din impas este admiterea *rezervelor*. Este metoda care dă statelor interesate posibilitatea să participe la tratatele multilaterale, favorizînd în acest mod o largă cooperare internațională. Astfel, statele au posibilitatea să adopte ansamblul reglementărilor cuprinse în tratat, formulînd *rezerve*. Prin rezervă se înțelege, așa cum se arată în Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor, o *declarație unilaterală* pe care un stat o face „cînd semnează, ratifică, acceptă sau aprobă un tratat, sau aderă la el", urmărind „să excludă sau să modifice efectul juridic al anumitor dispoziții ale tratatului în aplicarea lor față de acest stat".

Problema rezervelor a făcut obiectul unor îndelungate dezbateri la sesiunile Adunării Generale a O.N.U., la Curtea Internațională de Justiție, la Comisia de drept internațional a O.N.U. și la Conferința O.N.U. pentru codificarea dreptului tratatelor (Viena, 1968 și 1969). Confruntarea dintre cele două curente, cel reprezentat de adepții teoriei tradiționale a „integrității" și cel modern, denumit al „sistemului suplu", s-a încheiat cu victoria celui din urmă. Astfel, în locul vechii concepții care condiționa admiterea unei rezerve de asentimentul tuturor statelor contractante (principiul „integrității tratatului" sau al „unanimității"), s-a admis sistemul unei participări „relative", ce permite unui stat care formulează rezerve la un tratat multilateral să devină parte la acest tratat, chiar dacă alte state nu sînt de acord cu rezervele sale.

În fapt — așa cum au arătat o seamă de delegații la Conferința de la Viena cu privire la dreptul tratatelor — experiența a arătat că practica rezervelor nu alterează integritatea tratatelor. Dreptul de a formula rezerve ține de prerogativa suverană pe care o are orice stat de a-și apăra particularitățile propriului său sistem juridic. Astfel, unele state au formulat rezerve avînd drept scop protecția drepturilor lor suverane: este cazul statelor care — asemenea țării noastre — au ratificat Convenția de la Geneva asupra mării teritoriale și a zonei contigui cu rezerva că trecerea inofensivă a navelor militare prin apele teritoriale este supusă autorizării prealabile a statului riveran. Columbia, semnînd această Convenție, a formulat o rezervă specificînd că, în virtutea art. 98 al Constituției sale, pentru a permite trupelor străine să traverseze teritoriul său național este necesară autorizarea Senatului și că, prin analogie, aceeași rezervă se aplică trecerii unităților navale străine prin apele sale teritoriale. Lista exemplelor poate fi prelungită; ea demonstrează că practica rezervelor, departe de a șubrezi „integritatea" tratatului, permite statelor să-l accepte, menajînd interesele lor specifice, fără ca realizarea obiectului și scopului tratatului să sufere.

Normele de drept care definesc profilul instituției rezervelor și mecanismul ei de funcționare sînt cristalizate în Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor, pe care am mai amintit-o.

Întreaga secțiune a doua a primei părți a Convenției tratează materia rezervelor. Convenția stabilește condițiile în care se pot face rezerve, dispunînd că, în momentul în care semnează, ratifică, acceptă, aprobă un tratat sau aderă la el, un stat poate formula o rezervă, cu următoarele condiții: a) rezerva să nu fie interzisă în mod expres sau implicit prin tratat; b) dacă nu este interzisă, rezerva să nu fie incompatibilă cu obiectul și scopul tratatului (art. 19).

Celelalte state contractante pot să *accepte* rezerva sau să facă *obiecție* la ea. Acceptarea poate fi expresă sau tacită. Unele tratate prevăd, în mod expres, clauzele la care se pot face rezerve. În astfel de cazuri, de regulă, rezervele nu mai au nevoie de o acceptare ulterioară din partea celorlalte state contractante. O rezervă se consideră că a fost acceptată de un stat dacă acesta nu a făcut obiecție într-un termen de 12 luni de la data la care a primit notificarea ei, sau la data la care devine parte la tratat — prin ratificare, acceptare, aprobare sau aderare — dacă această dată este posterioară notificării rezervei (art. 20, paragraf 5).

La rezervele formulate de un stat, celelalte state contractante se pot însă opune, făcînd obiecții. Obiecția făcută la o rezervă nu împiedică intrarea în vigoare a tratatului între statul autor al rezervei și statul care a făcut obiecția, decît dacă acesta din urmă își exprimă în mod limpede intenția în acest sens. Statul care obiectează este, deci, suveran în a aprecia dacă acceptă sau nu statul autor al rezervei ca partener de tratat. În cazul cînd nu-l acceptă, trebuie s-o declare fără echivoc; în lipsa unei astfel de precizări, tratatul va intra în vigoare între cele două state, cu excepția dispozițiilor care au făcut obiectul rezervei; acestea nu se vor aplica în raporturile dintre cele două state, în măsura prevăzută de rezervă (art. 21, paragraful 3).

În practica statelor, pe lîngă rezerve sînt cunoscute şi *declaraţiile unilaterale fără caracter de rezervă*, acte cu caracter politic, prin care statele îşi definesc poziţia de principiu faţă de tratatele internaţionale în momentul ratificării sau aderării.

Fără a opera modificări în cuprinsul tratatului la care se referă, o declaraţie din categoria menţionată are drept scop să precizeze concepţia politică în lumina căreia statul înţelege să se lege prin tratat şi să înlăture orice interpretare, posibilă în caz de tăcere, în sensul unei renunţări la poziţiile proprii, exprimate în cadrul negocierii tratatului sau în legătură cu acesta.

Gheorghe SECARIN

Partidul Comunist din Germania şi Partidul Comunist German

Cititorul Ion Focşeneanu din Dorohoi ne-a solicitat date privind cele două partide comuniste din R. F. a Germaniei: Partidul Comunist din Germania şi Partidul Comunist German.

Partidul Comunist din Germania a fost creat la 30 decembrie 1918. În 1933, a fost interzis, continuîndu-şi activitatea în ilegalitate pînă în anul 1945. În aprilie 1946, în zona răsăriteană a Germaniei, ulterior R. D. Germană, s-a creat Partidul Socialist Unit din Germania prin unificarea P. C. din Germania cu Partidul Social-Democrat German. În cealaltă zonă, devenită mai tîrziu R. F. a Germaniei, a acţionat în continuare Partidul Comunist din Germania, care a fost declarat în afara legii la 17 august 1956. De atunci, P. C. din Germania — al cărui prim-secretar este Max Reimann — activează în ilegalitate. Ziarul partidului este „Freies Volk".

În programul dat publicităţii în 1968, Partidul Comunist din Germania subliniază că sarcina sa constă în a-şi aduce „contribuţia pentru ca poporul Republicii Federale să găsească o cale care duce spre pace şi bunăstare, spre un viitor asigurat", spre o orînduire socială socialistă. Programul precizează că tendinţa comuniştilor germani în transformarea socialistă a R. F. a Germaniei este aceea a unei căi paşnice şi democratice. „Din partea noastră se va face totul pentru a se păşi, împreună cu întregul popor muncitor, pe această cale", se spune în program.

În realizarea sarcinilor care-i revin, P. C. din Germania se consideră unit printr-o „strînsă comunitate de luptă cu P.S.U.G.", comunitate bazată pe „tradiţiile comune ale mişcării muncitoreşti revoluţionare germane şi pe solidaritatea luptei pentru pace, democraţie şi socialism".

Referindu-se la evoluţia din ultima vreme a politicii oficiale vest-germane, Max Reimann arăta — la o adunare recentă din oraşul Stuttgart, — „recunoaşterea, de către guvernul Brandt, a R.D.G. pe baza normelor dreptului internaţional, recunoaşterea frontierelor, renunţarea la pretenţia de a fi singurul reprezentant al poporului german" constituie premise necesare ale securităţii şi păcii în Europa.

La 14 martie 1967, la Frankfurt s-a constituit „Comitetul de iniţiativă pentru legalizarea P. C. din Germania". Anularea interzicerii P. C. din Germania este cerută de cercuri democratice şi progresiste tot mai largi din R.F.G.

Partidul Comunist Român are relaţii tovărăşeşti, de prietenie, cu P. C. din Germania. Între cele două partide au loc în mod regulat schimburi de informaţii, de scrisori, de telegrame. La cel de-al X-lea Congres al P.C.R. a participat un delegat al P. C. din Germania.

La 22 septembrie 1968, în cadrul unei conferinţe de presă ţinută la Frankfurt pe Main, „Comitetul Federal pentru constituirea din nou a P.C.G." a publicat o declaraţie prin care a anunţat crearea *Partidului Comunist German*. În declaraţie se menţiona că inexistenţa unui partid marxist legal al clasei muncitoare face necesară o forţă politică în R. F. G. „care să spună deschis şi fără ocol adevărul în faţa oamenilor muncii şi a poporului şi, pornind de la tezele marxismului, să se pronunţe pentru o alternativă democratică". Primul congres al P.C.G., la care au participat reprezentanţi a 19 partide comuniste şi muncitoreşti din ţările europene, a avut loc la Essen în zilele de 12 şi 13 aprilie 1969. Preşedinte al P.C. German a fost ales Kurt Bachmann. Organul de presă al partidului este săptămînalul „Unsere Zeit".

Statutul Partidului Comunist German prevede că acesta este un partid marxist, „organizaţie politică a clasei muncitoare şi a altor pături muncitoare din R.F. a Germaniei". „Partidul Comunist German, călăuzit de interesele actuale şi de viitor ale clasei muncitoare din R. F. a Germaniei, — se spune în documentele P.C.G. — se simte strîns legat de clasa muncitoare din R.D.G. şi partidul ei — P.S.U.G. — precum şi de P.S.U. din Berlinul occidental".

P. C. German îşi propune ca obiectiv final transformarea socialistă a societăţii, iar în programul său de acţiune subliniază că sarcina actuală a forţelor socialiste şi democratice vest-germane constă în schimbarea, prin acţiuni comune, a raportului de forţe politice în favoarea clasei muncitoare şi a tuturor păturilor populare oprimate de capitalul monopolist. Analizînd calea de trecere la socialism, P.C.G. relevă necesitatea înfăptuirii transformărilor socialiste pe calea unor acţiuni democratice de cea mai largă amploare ale muncitorilor şi celorlalţi oameni ai muncii. În programul de acţiune se menţionează că „datorită situaţiilor istorice şi condiţiilor diferite de trecere, nu este posibilă o imitare schematică a căii pe care a păşit Republica Democrată Germană".

P. C. German a participat, împreună cu Uniunea Pacifistă şi Acţiunea pentru Progresul Democrat, la alegerile parlamentare din 28 septembrie 1969, iar la alegerile comunale şi municipale din noiembrie 1969 din landul Renania de nord-Westfalia a prezentat candidaţi proprii în mai multe oraşe şi comune ale landului. Obţinînd 5,28 la sută din voturi, P.C.G. a putut să trimită doi reprezentanţi în Consiliul municipal al oraşului Bottrop (aproximativ 200 000 locuitori), din marele bazin al Ruhrului.

Partidul Comunist German militează pentru încheierea, între cele două state germane, a unui tratat de renunţare la folosirea forţei, pentru recunoaşterea frontierelor actuale din Europa, subliniază cu consecvenţă necesitatea recunoaşterii R. D. Germane, sprijină propunerea cu privire la convocarea conferinţei general-europene în problemele securităţii.

La o întrunire recentă, Kurt Bachmann a declarat că partidul „începe anul 1970 cu folosirea tuturor forţelor sale pentru stabilirea de relaţii, pe baza egalităţii în drepturi şi a dreptului internaţional, între R. F. a Germaniei şi R.D.G., pentru o contribuţie proprie a Republicii Federale la o conferinţă de securitate europeană". K. Bachmann s-a pronunţat şi cu acest prilej pentru ridicarea interzicerii P. C. din Germania.

Partidul Comunist Român are relaţii de prietenie, tovărăşeşti, cu P. C. German. Între cele două partide se desfăşoară schimburi de informaţii reciproce, de scrisori, de telegrame. La primul Congres al P.C.G. a participat un secretar al C. C. al P.C.R., iar la Congresul al X-lea al P.C.R. — o delegaţie a Partidului Comunist German.

Vasile GHEGHI

6 MARTIE 1945

Aspect de la mitingul ce a avut loc la 6 martie 1945 în Piața Unirii din București

Act istoric în viaţa poporului nostru

Conf. dr. Nicolae Petreanu

Se împlinesc 25 de ani de la instaurarea, la 6 martie 1945, a primului guvern democratic din istoria României, guvernul prezidat de dr. Petru Groza. Verigă deosebit de importantă a lanțului transformărilor revoluționare declanșate de insurecția armată din august 1944, victoria obținută acum un sfert de secol a marcat un moment decisiv în lupta pentru înfăptuirea programului de radicale prefaceri democratice, de dezvoltare neîntreruptă a revoluției populare în țara noastră. Referindu-se la instaurarea guvernului dr. Petru Groza, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea ținută la sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale, consacrată celei de-a XXV-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, sublinia că acest eveniment **„a constituit o mare victorie a luptei revoluționare a oamenilor muncii, marcînd instaurarea puterii populare și trecerea la înfăptuirea programului de transformare democratică, revoluționară a societății românești".**

Victoria de la 6 martie 1945 a fost rezultatul luptei revoluționare a maselor populare, al creșterii necontenite a rolului și influenței lor în viața politică a țării, rodul aplicării tacticii juste a Partidului Comunist Român, în măsură să asigure unirea tuturor forțelor revoluționare și democratice ale țării într-un singur șuvoi, să le îndrumeze pe calea făuririi unei vieți noi.

Insurecția antifascistă din august 1944, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, a constituit o strălucită încununare a eroicei lupte revoluționare purtate de oamenii muncii, de forțele progresiste ale societății, în frunte cu partidul comunist, împotriva fascismului și a războiului, a dominației imperialismului străin, pentru eliberarea socială și națională. Actul istoric de la 23 August 1944 a marcat începutul revoluției populare inaugurînd o nouă eră în istoria României, în care poporul, stăpîn pe destinele sale, a înlăturat atît dominația imperialistă cît și jugul exploatării moșierimii și apoi al burgheziei.

În noile condiții istorice, din lupta antifascistă și de eliberare națională s-a dezvoltat o puternică mișcare revoluționară de masă care a imprimat un curs progresist ireversibil dezvoltării societății românești, marcat de cucerirea puterii politice și înfăptuirea unor adînci transformări în toate domeniile vieții sociale.

Încă din primele zile ale revoluției populare, Partidul Comunist Român a pus în fața forțelor democrate sarcini majore de importanță națională, a căror realizare urma să influențeze puternic evoluția ulterioară a țării : continuarea războiului antihitlerist, refacerea economiei, dezvoltarea cuceririlor democratice obținute prin victoria insurecției, exproprierea moșierilor și împroprietărirea țărănimii, asigurarea unei adevărate independențe naționale. Aceste obiective, înscrise în programul de acțiune al Partidului Comunist Român — program corespunzînd intereselor fundamentale ale celor mai largi categorii sociale — făceau posibilă închegarea în jurul clasei muncitoare a unui larg front democratic, cuprinzînd muncitori, țărani, intelectuali, pături mijlocii de la orașe, mase de femei și tineret, oameni ai muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare, toate forțele națiunii interesate în progresul țării. Evenimentele din acea perioadă au demonstrat capacitatea politică și organizatorică a partidului comunist, prestigiul și înrîurirea sa crescîndă asupra maselor, au pus în lumină faptul că P.C.R. devenise principala forță politică a țării.

Un moment însemnat în procesul de organizare și antrenare la luptă a maselor largi populare l-a constituit acordul dintre partidul comunist și partidul social-democrat, în urma căruia, la 7 octombrie, a fost dat publicității „Proiectul de platformă al Frontului național-democrat din România propus tuturor forțelor democratice de către Frontul unic muncitoresc". Acest document sintetiza concepția P.C.R. privind reorganizarea vieții politice și economice a țării, făurirea unui regim democratic în care puterea politică să aparțină clasei muncitoare și aliaților ei. Adeziunea tuturor partidelor și organizațiilor democratice la proiectul de platformă al F.N.D. a permis constituirea, la 12 octombrie 1944, a Frontului național-democrat, incluzînd, alături de P.C.R., Partidul social-democrat, Frontul Plugarilor, Sindicatele Unite, Uniunea Patrioților, Madosz-ul ș.a.

După constituirea Frontului național-democrat, mișcarea populară se intensifică simțitor. În întreaga țară au loc mari acțiuni demonstrative pentru instaurarea unui guvern democratic, pentru aplicarea în viață a prevederilor platformei F.N.D. Amploarea crescîndă a acestor acțiuni a dus la răsturnarea, la sfîrșitul lunii octombrie 1944, a guvernului prezidat de generalul Sănătescu. Înlăturarea guvernului de generali și tehnicieni și formarea, la 4 noiembrie, a unui guvern în care s-au lărgit și consolidat pozițiile grupărilor democratice au creat posibilitatea de a supune forțele reacționare unui atac concentric, pe de o parte, prin lupta revoluționară a maselor, de jos, pe de altă parte, prin presiunea tot mai puternică exercitată de reprezentanții F.N.D. din guvern în vederea apărării și lărgirii cuceririlor revoluționar-democratice.

Forțele democratice, în plină ofensivă, cuceresc noi și noi poziții. La chemarea P.C.R., masele populare încep înlăturarea elementelor reacționare din conducerea întreprinderilor, înlocuirea prin forță a vechilor primari, ajutori de primari, prefecți și a altor elemente profasciste și reacționare din conducerea administrației unor orașe și județe, ocuparea pămînturilor moșierești necultivate, slăbind simțitor pozițiile deținute de moșierime și burghezia reacționară.

Speranțele reacțiunii de a forma, sub conducerea generalului Rădescu, reprezentant al celor mai reacționare cercuri burghezo-moșierești, un guvern de „tehnicieni", generali, mari industriași și financiari, s-au dovedit iluzorii. În condițiile schimbării continue a raportului de forțe din interiorul țării în favoarea oa-

menilor muncii, constituirea unui guvern fără participarea partidelor de stînga devenise imposibilă.

La începutul anului 1945, în viața social-politică a României se crease un nou raport de forțe ; a început faza hotărîtoare a luptei pentru putere, desfășurată de masele populare sub conducerea Partidului Comunist Român. La 27 ianuarie 1945 a fost dat publicității programul de guvernare al F.N.D., care cuprindea, cu unele modificări, principalele prevederi ale platformei din septembrie 1944. Programul avea menirea să asigure lărgirea bazei de masă a F.N.D., atragerea de partea proletariatului a noi pături sociale interesate în realizarea transformărilor economice și social-politice cerute de mase.

O parte integrantă deosebit de importantă a programului de guvernare al F.N.D. îl constituia participarea activă la războiul antihitlerist. Așa cum se știe, încă de la 23 August 1944, armata română, în totalitatea sa, întorsese armele împotriva Germaniei hitleriste. Cot la cot cu armata sovietică, ea a luptat cu eroism pentru eliberarea întregului teritoriu al țării și apoi pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la zdrobirea definitivă a hitlerismului. Comandamentul Suprem al Armatelor Sovietice a apreciat elogios contribuția Armatei Române la lupta împotriva hitlerismului. Comentînd aprecierile pozitive la adresa trupelor românești, ziarul „Grai Nou", organ al Direcției politice de front a Armatei Sovietice, din 15 ianuarie, consemna : „Istoria războiului pentru distrugerea fascismului va pomeni la locul cuvenit contribuția armatei române la această operă grea dar salutară pentru popoarele iubitoare de libertate". La începutul lunii aprilie, mareșalul R. I. Malinovski, comandantul Frontului 2 ucrainean, declara ministrului de război român, generalul C. Vasiliu-Rășcanu : „Armatele române sînt foarte bune și sînt foarte mulțumit de comandanți, de statele majore și de trupe, care sînt brave și gata de orice sacrificiu". (Arhiva Ministerului Forțelor Armate — M.St.M., dos. 731/A vol. II, fila 64).

Pe plan intern, masele muncitorești și-au sincronizat acțiunile de realizare pe cale revoluționară a reformei agrare cu intensificarea mișcării pentru instaurarea unui guvern al F.N.D. și instalarea în fruntea administrației locale a unor elemente democratice. Creșterea puternică a luptei forțelor democratice pentru putere, trecerea țărănimii din aproape toate regiunile țării la confiscarea pămînturilor moșierești, acțiunea de ocupare a prefecturilor și primăriilor, consolidarea unității de acțiune a partidelor și a organizațiilor democratice au accentuat criza partidelor național-țărănesc și național-liberal.

Încercînd să oprească în loc desfășurarea evenimentelor, liderii partidelor politice ale reacțiunii și monarhia au trecut la acțiuni „de forță", preconizînd împingerea țării pe panta unui război civil, ce ar fi permis, potrivit planurilor lor, atragerea intervenției militare a puterilor imperialiste. Planurile reacțiunii de a stăvili avîntul maselor prin forța armelor nu și-au atins, însă, scopul. Zeci și sute de mii de oameni s-au revărsat pe străzile orașelor într-un torent ce nu mai putea fi zăgăzuit. Confruntarea atinsese o tensiune maximă. În Capitală, în ziua de 24 februarie, jandarmi, adăpostiți în clădirea Ministerului de Interne și în Palatul regal, au deschis focul asupra demonstranților. Lungului șir de eroi și martiri ai poporului nostru căzuți în lupta pentru dreptate, libertate și progres, li s-au adăugat în această zi noi nume.

Militînd cu toate puterile pentru instaurarea puterii populare fără război civil, partidul comunist nu excludea posibilitatea ca maselor să le fie impusă

Secvențe ale cronicii lui februarie-martie 1945

lupta armată. Pregătindu-se și pentru această eventualitate, ținînd seamă de necesitatea vitală a apărării și dezvoltării cuceririlor democratice, P.C.R. întărea formațiunile patriotice înarmate. Numai în București fuseseră pregătite formațiuni de luptă cu un efectiv de peste 11 000 de oameni ai muncii, încadrate în 11 batalioane. Participînd la marile acțiuni ale maselor populare pentru cucerirea organelor de stat și înfăptuirea reformei agrare, formațiunile patriotice de luptă au adus o mare contribuție la înfrîngerea uneltirilor cercurilor reacționare, la zădărnicirea încercărilor acestora de a împinge țara în războiul civil. La evitarea transformării țării într-o arenă a războiului civil a contribuit și faptul că, datorită condițiilor internaționale, favorabile forțelor democratice, antifasciste, reacțiunea internă nu a putut primi nici un fel de sprijin armat din partea reacțiunii internaționale.

O însemnătate deosebită în desfășurarea luptelor revoluționare a avut-o faptul că armata s-a alăturat luptei pentru instaurarea guvernului democratic. Un larg ecou în rîndurile întregii armate, ale maselor populare l-a avut declarația publicată la 26 februarie 1945 de un grup de generali și ofițeri cu poziții importante în ierarhia militară, care condamnau în mod public încercarea generalului Rădescu de a folosi armata împotriva poporului.

Marea ridicare la luptă a muncitorimii, țărănimii, a celor mai largi forțe sociale a determinat deznodămîntul evenimentelor în favoarea forțelor democratice. La 28 februarie 1945, generalul Rădescu a fost silit să demisioneze. Raportul forțelor de clasă existent a permis maselor populare, forțelor democratice, să respingă ultimele manevre ale reacțiunii. Sub presiunea luptei maselor, organizate și conduse de P.C.R., regele a fost nevoit să aprobe lista noului guvern propus de Frontul Național Democrat. În fruntea guvernului se afla dr. Petru Groza, înflăcărat patriot și democrat, eminent om politic și de stat. În acest guvern au intrat reprezentanți ai clasei muncitoare, care aveau rolul precumpănitor, precum și ai aliaților săi — celelalte pături ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Majoritatea posturilor guvernamentale erau deținute de Partidul Comunist Român, inițiatorul și conducătorul luptei pentru transformări democratice, Partidul Social-Democrat și Frontul Plugarilor.

Victoria de la 6 martie 1945 a încununat o perioadă de puternice lupte revoluționare care au început cu insurecția din august 1944 și au crescut continuu în intensitate, îmbrăcînd formele cele mai diferite — de la acțiuni de stradă, mitinguri și demonstrații, pînă la cucerirea prin forță a primăriilor, prefecturilor și a pămîntului stăpînit de moșieri. Larga activitate politică, ideologică și organizatorică, desfășurată de partidul comunist, însușirea de către masele populare a programului de luptă elaborat de P.C.R., alăturarea țărănimii la acțiunile desfășurate de clasa muncitoare, lupta revoluționară a celor mai largi mase populare împotriva reacțiunii interne și externe au asigurat victoria în bătălia pentru puterea politică.

Asupra evoluției situației țării noastre din acea perioadă o influență pozitivă au avut-o condițiile internaționale în care s-a desfășurat lupta pentru înfăptuirea revoluției populare : victoriile istorice, asupra Germaniei naziste, ale Uniunii Sovietice — care a purtat pe umerii săi principala povară a luptei antihitleriste — și ale celorlalte țări din coaliția antihitleristă, faptul că în țările vecine, eliberate de fascism, se intensifica tot mai mult lupta maselor populare pentru instaurarea unor regimuri democratice, populare, creșterea în întreaga lume a forțelor antiimperialiste, democratice și progresiste.

În aceste împrejurări favorabile, factorul care a determinat desfășurarea cu succes a procesului revoluționar l-au constituit forțele interne — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, masele largi populare. Înfăptuirea revoluției și a construcției socialiste, orînduirea nouă edificată pe pămîntul patriei noastre sînt opera poporului însuși, care — sub conducerea Partidului Comunist Român — și-a făurit în mod conștient propria istorie.

Instaurarea, la 6 martie 1945, a primului guvern democratic din istoria României a constituit o victorie de seamă în șirul marilor bătălii — desfășurate sub conducerea Partidului Comunist Român — pentru cucerirea întregii puteri de către clasa muncitoare, în alianță cu celelalte pături ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Expresie a voinței și năzuințelor poporului român, încununare a efortului eroic și a sacrificiului a generații întregi de luptători pentru dreptate socială și libertate națională, actul istoric de acum un sfert de veac se înscrie ca una dintre etapele hotărîtoare ale revoluției populare, care a deschis oamenilor muncii din țara noastră calea spre noi cuceriri istorice, spre făurirea societății socialiste, spre înflorirea multilaterală a patriei.

Mărturii de peste hotare

Conf. dr. Traian Caraciuc

Instaurarea, acum 25 de ani, a puterii populare în România a marcat un moment de importanță crucială în lupta pentru emanciparea socială și afirmarea națională a poporului român, în înscrierea fermă și ireversibilă a acestuia pe calea progresului, democrației și socialismului. Transformările interne din țara noastră, care au culminat cu instaurarea puterii populare în martie 1945, precum și contribuția României la înfrîngerea definitivă a fascismului s-au bucurat de numeroase aprecieri și peste hotare, ele găsind ecou în diverse articole de presă, în declarații și memorii ale unor personalități politice, diplomatice și militare.

Marile confruntări social-politice din România desfășurate în februarie-martie 1945 au reținut atenția opiniei publice internaționale ; ele au avut rezonanțe pozitive în rîndurile forțelor democratice, progresiste și au fost privite, desigur, cu îngrijorare de cercurile reacționare din Occident. Ziarul „Pravda" din 22 februarie 1945, în articolul redacțional „În legătură cu evenimentele din România", demascînd politica cercurilor reacționare grupate în jurul lui Rădescu, își manifesta încrederea și simpatia deplină față de forțele democratice „capabile să înfăptuiască lichidarea rămășițelor fasciste, să înfăptuiască reformele politice și sociale necesare". Confruntarea dintre forțele democratice și reacționare din zilele premergătoare lui 6 Martie 1945 și-au găsit, de asemenea, reflectarea în paginile ziarelor „Unita" (Italia), „L'Humanité" „L'Aube" (Franța), „Svenska Morgenbladet" (Suedia), precum și în alte publicații. Ziarul indian „People's War", de orientare democratică, referindu-se la evenimentele din acele zile, aprecia că „criza a fost provocată de elementele reacționare care se opun reformelor necesare". La rîndul său, revista londoneză „Tribune" remarca „progresul vădit al forțelor democratice în viața politică a țării". Amplele acțiuni ale forțelor democratice, eșecurile cercurilor reacționare din România de a bara calea dezvoltării progresiste a țării erau, de asemenea, larg comentate în presa greacă. Ziarul „Vradini", aprecia că „poporul român este antrenat într-o puternică luptă împotriva reacțiunii constituite din industriași îmbogățiți în urma afacerilor cu nemții, din cîțiva aristocrați români și un mic grup de ofițeri superiori".

Eveniment remarcabil în istoria contemporană a României, instaurarea guvernului de largă concentrare democratică, în frunte cu eminentul patriot și om de stat dr. Petru Groza, a fost primită cu simpatie în rîndurile opiniei publice progresiste din numeroase țări. Într-o emisiune specială a postului de radio Moscova din 11 martie 1945, consacrată situației din România, se arăta : „Datorită vigilenței forțelor democratice, elementele profasciste au suferit o gravă înfrîngere, care a culminat cu demisia guvernului Rădescu. Prin formarea guvernului Groza, au fost create premisele pentru unirea națională a poporului român". Referindu-se la victoria repurtată de poporul român la 6 Martie 1945 prin instaurarea primului guvern democratic din istoria țării, ziarul „Izvestia" reliefa legătura dintre aceasta și actul istoric din august 1944 care a declanșat lupta maselor pentru o Românie democratică.

Victoria poporului român în încleștarea cu reacțiunea a fost primită cu simpatie de forțele democratice din Iugoslavia, Polonia, Bulgaria, Franța, precum și din alte țări. Ziarul democrat grecesc „Athinaiky Nea" sublinia că „guvernul Frontului Național Democrat se bazează pe sprijinul maselor".

Într-o corespondență a agenției „Reuter", transmisă în ziua de 10 martie de către radio Londra, se menționa că „activitatea noului guvern român condus de fruntașul organizației Frontul Național Democrat, dr. Petru Groza, este privită cu cel mai mare interes de cercurile politice londoneze". Iar „The New Republic", din 19 martie constata că „guvernele Sănătescu și Rădescu au fost neputincioase în luarea unor măsuri radicale dictate de situația internă a țării ; căderea lor a fost inevitabilă".

Desigur, înaintarea fermă a României pe drumul deschis de victoria insurecției armate din august 1944, instaurarea unui regim în care clasa muncitoare se afirma ca o clasă conducătoare activă în procesul de adîncire a revoluției populare, au fost privite cu ostilitate de unele cercuri imperialiste, interesate în menținerea vechilor rînduieli. Unele ziare burgheze occidentale, de pildă, care își manifestau deschis îngrijorarea față de soarta guvernului Rădescu, prevedeau dezlănțuirea unui război civil sau insuccesul acțiunilor revoluționare de masă. De prisos a mai aprecia cîtă doză de realism și luciditate era investită în asemenea profeții... Mersul istoric al evenimentelor avea să confirme că viitorul aparține maselor largi ale poporului român, angajat după 23 August 1944 într-un proces de largi și profunde transformări revoluționare.

Unele personalități politice și publicații din Occident cereau chiar intervenția puterilor apusene în treburile interne ale României, reclamau o atitudine de susținere deschisă a reacțiunii românești înlăturate de voința maselor de pe scena politică a țării. La 14 martie, unii deputați englezi au interpelat guvernul, atrăgînd atenția asupra „intereselor majore ale Angliei în economia petrolieră română" (Parliamentary Debates House of Commons", March 14, 1945, vol. 409, col. 211).

Încercările unor cercuri reacționare occidentale de a crea „o problemă românească", de a se amesteca în treburile interne ale poporului român, de a schimba cursul dezvoltării revoluției în România aveau să sufere un eșec total. Trăinicia guvernului democratic, ancorat adînc în voința și intersele maselor, a devenit o realitate. Într-o declarație făcută în Parlament la începutul lunii martie 1945, Anthony Eden, ministrul de externe englez, era nevoit să recunoască imposibilitatea unei schimbări a cursului evenimentelor din țara noastră. („The Eden Memories", 1963, pag. 523). De asemenea, revista americană „The Nation" din 24 martie consemna : „Desigur, aliații nu pot întreprinde nimic dacă ar intenționa să schimbe situația, să elibereze criminalii de război sau să reinstaureze la putere pe Rădescu". („The Nation", March 24, 1945, p. 319—320).

Emanație a voinței maselor, angajate în lupta pentru clădirea unei Românii noi, independente și suverane, guvernul instaurat la 6 martie era hotărît să apere cuceririle revoluționare dobîndite prin luptă. Noul guvern și-a precizat clar poziția internațională, afirmîndu-se și pe plan extern ca un guvern profund democratic, interesat în zdrobirea completă a fascismului, asigurarea păcii și prieteniei între popoare. În telegramele oficiale remise imediat după constituirea guvernului democrat guvernelor Uniunii Sovietice, S.U.A. și Marii Britanii, se afirma hotărîrea neclintită a poporului român de a contribui cu eforturi sporite la înfrîngerea Germaniei fasciste, la opera de prosperitate a omenirii. În telegrama adresată de dr. Petru Groza lui I. V. Stalin se sublinia, printre altele : „Guvernul român — ca expresie a voinței poporului român — pătruns de marea misiune pe care Uniunea Sovietică și-a luat-o pentru a nimici fascismul, înțelege să acționeze astfel încît România să contribuie cu toate puterile ei la lupta de zdrobire a fascismului". „Guvernul român — se menționa în telegrama adresată de dr. Petru Groza lui F. D. Roosevelt — vă asigură că România va depune toate sforțările pentru grăbirea înfrîngerii fascismului". De asemenea, în telegrama transmisă lui W. Churchill se menționa, printre altele : „Guvernul român speră că România își va crea o nouă situație internațională care să-i îngăduie participarea la organizarea pacifistă a lumii de mîine. Instaurarea puterii populare în martie 1945 a dat un nou impuls uriașelor eforturi pe care țara noastră le-a depus în lupta popoarelor pentru victoria asupra Germaniei hitleriste".

Bazîndu-se pe un puternic sprijin din partea maselor largi ale poporului român, guvernul democratic, instaurat acum un sfert de veac, și-a consolidat continuu poziția sa internațională. Opera constructivă, internă și internațională, a guvernului de largă concentrare democratică, și-a dobîndit în lunile ce au urmat o tot mai largă recunoaștere din partea popoarelor iubitoare de libertate, pace și progres social. Ansamblul aprecierilor și concluziilor desprinse din mărturiile documentare ale vremii ilustrează în mod convingător ecoul internațional pozitiv pe care l-au avut transformările istorice împlinite în urmă cu 25 de ani.

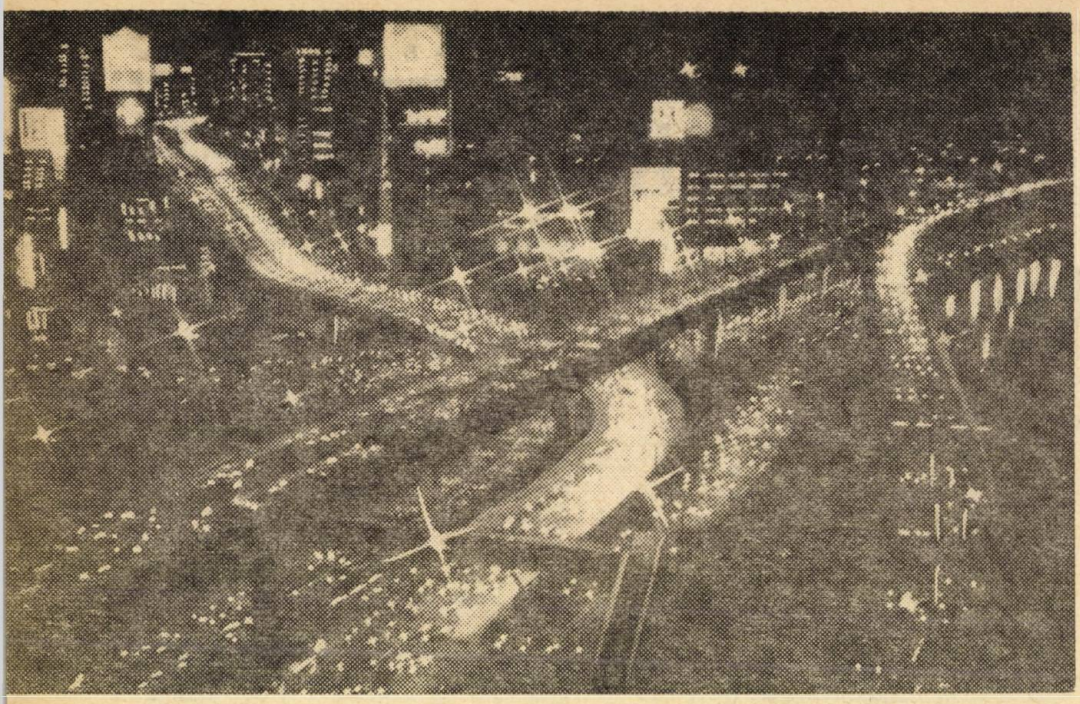

Tokio, la căderea nopții : o beție de lumini

Monoraiul, trenul ce lunecă vertiginos pe calea lui aeriană paralel cu autostrada

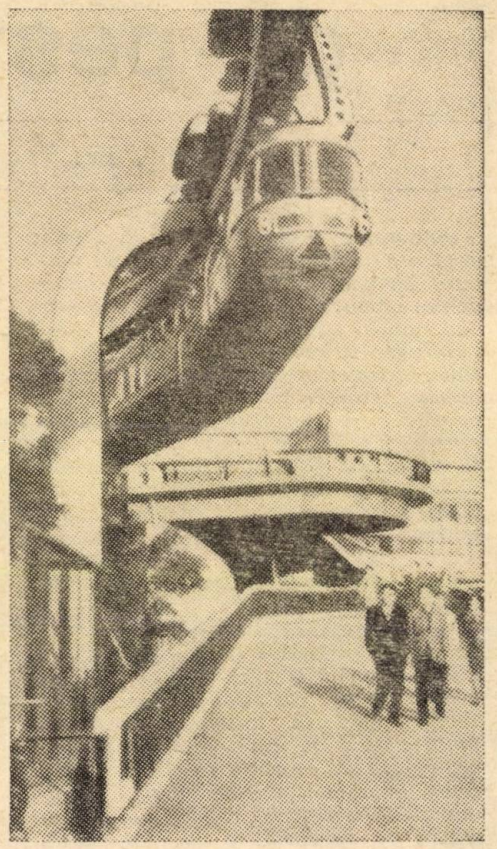

reportaj pe glob

TOKIO

N. Popescu-Bogdănești

Planînd în volute largi deasupra aeroportului *Haneda*, marele cvadrimotor aparținînd companiei olandeze K.L.M., simbolic botezat *Olandezul zburător*, care transportase în lunga cursă peste Polul Nord mai bine de 250 de oameni, a descris un număr de cercuri după care a început să coboare lin. Apa golfului Tokio, care se întindea sub noi, nu era albastră ca cerul, cum se arătase, de la înălțimea de 12 000 metri, Pacificul. Avea o culoare nedefinită, un cenușiu bătînd în verde, care, în loc să desfete privirea, năștea în suflet un gol de pustiu dezolant, și ochiul, avid de cunoaștere, căuta alte puncte de sprijin, căuta mai ales Tokio, căuta Fujiyama, masivul conic idolatrizat.

Dar nu se arăta nici marele oraș, nici miticul munte. Cele două elemente definitorii ale universului nipon se ascundeau cu îndărătnicie privirii. Iar privirea, atîta vreme cît aparatul s-a aflat în aer, nu găsea jos alt punct de sprijin decît apele de un cenușiu bătînd în verde ale golfului. Ape spintecate, ca într-un bazin cu jucării, de zeci și zeci de ambarcațiuni și care, față cu Pacificul albastru de azur, răscoleau sentimente contradictorii.

De altfel, gîndul, simplul gînd că vei ajunge în Japonia, te tulbură mai mult decît te vor tulbura realitățile despre care ai citit, ai auzit vorbindu-se, ți le-ai prefigurat mental, din corolarul de insule ale Extremului Orient.

DUPĂ nouă ore de zbor neîntrerupt, traversînd în curmeziș latura mărginașă cu continentul european a Oceanului Atlantic, apoi despicîndu-l în două pe cel Arctic pe deasupra Polului Nord, și tăind Alaska, avionul poposise un ceas de vreme la Anchorage, miraculoasa oază din cel mai nordic stat al Statelor Unite. Ceasuri în șir, prin ochiul de geam rotund lîngă care îmi aveam locul, privisem mut ghețurile nordice, acea mare de gheață, înspăimîntătoarea *taină albă*, a cărei dezlegare a înghițit nenumărate sute de vieți. Mi-am amintit de Nansen, de Peary, de Amundsen și uimitoarea lor cutezanță abia atunci, privind mut ceasuri în șir, nesfîrșita și înspăimîntătoarea calotă de gheață a globului, am putut-o realiza în uimitoarele ei dimensiuni.

Apoi Alaska... Munți piramidali, învăluiți în platoșe de gheață. Fluviul Yukon, noroios și leneș, tîrîndu-se ca o rîmă spre Ocean. Anchorage, miraculoasa oază nordică, incredibilă oază de verdeață și soare la marginea ghețurilor eterne.

Și alt ocean, Pacificul, s-a legănat alte opt ore sub aripile aparatului.

La Amsterdam, cînd avionul lua pieptiș lunga cale peste rotunjimile Planetei, soarele înclina către apus. Deasupra Polului Nord, îl simțeam în creștet. Și, tot astfel, l-am simțit și l-am văzut pînă la cea de-a doua aterizare, la capătul drumului. Plecasem din Amsterdam la orele 16,30 și ajungeam la destinație la orele 17,00. Călătorind neîntrerupt în plină zi, gîndurile sînt puse în grea dificultate... De cînd se luminase de ziuă și pînă la plecarea avionului, trecuseră douăsprezece ore. Pînă la punctul terminus, în zbor și cu escală de-o oră, alte optsprezece. Și mai erau, din clipa aterizării pînă la apusul soarelui, încă trei.

O zi, cu soarele mereu pe cer, de treizeci și trei de ore...

Faptul acesta de necrezut, o zi cu soarele-n creștet de treizeci și trei de ore, ține de domeniul fantasticului. Cum tot de domeniul fantasticului ține senzația că plutești, avînd sub avion zdrențe de nori, iar printre ele răsfățîndu-se albastrul Oceanului — deasupra cerului. După cum fantastică este încălecarea, în zbor, a Pămîntului peste Pol.

Japonia, însă, țară romantică, țara crudă a militarilor și samurailor de odinioară, Japonia de astăzi, țara unei spectaculoase revoluții în tehnologie, cu străzile sale suspendate, cu trenurile fulger și tunelurile submarine, care pătrunde, cum se spune, înaintea timpului în mileniul al treilea, era gîndul care mă înfiora și mă fascina mai mult decît toate cîte mă fascinaseră în acea lungă și însorită zi de treizeci și trei de ceasuri.

Cutreierasem în lung și-n lat Europa, cunoșteam mari metropole, văzusem de aproape și în nenumărate ipostaze orașul cel mai seducător al continentului european, Parisul, călcasem străzile Moscovei, Varșoviei, Budapestei, Vienei, poposisem în fața celebrei Opere din Milano și în Piața San Marco din Veneția, străbătusem Iugoslavia, dar gîndul că voi pune piciorul în Tokio, acest cel mai mare oraș al lumii, îmi biciuia pînă la oboseală imaginația. Iar orașul, cu toate că aparatul de zbor se rotea în volute largi dea-

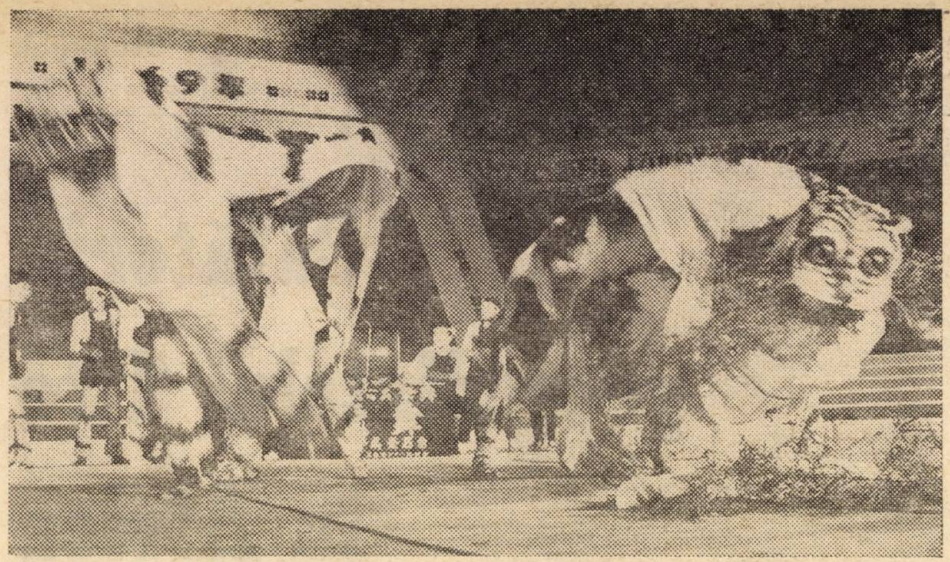

Dansul tradițional se bucură de multă popularitate la Tokio (în fotografie — „Toramai", dansul tigrului)

Clădirea Dietei Naționale

Tokio 5 octombrie: „Festivalul Akuhata" a reunit peste 100 000 de oameni

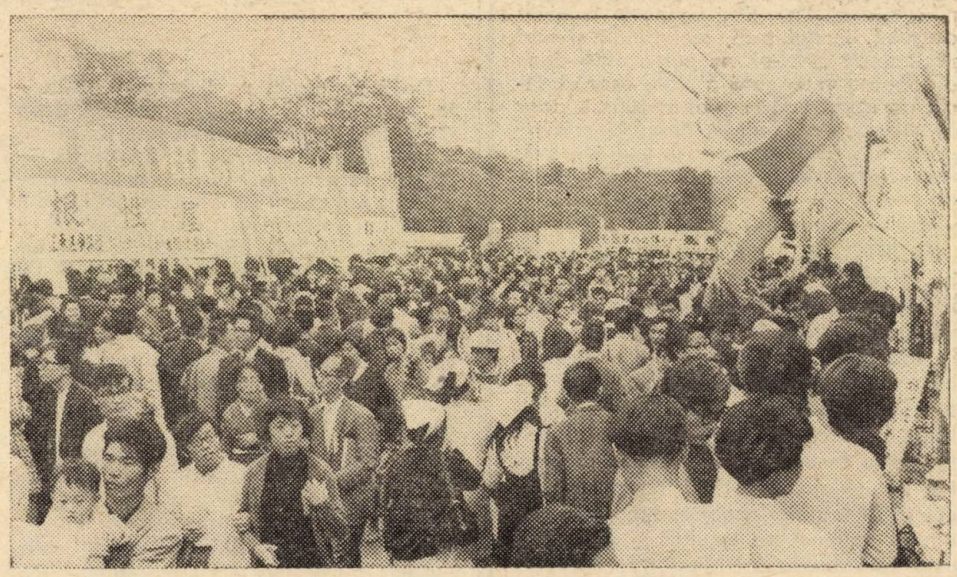

supra aeroportului *Haneda* și a golfului, se ascundea cu îndărătnicie privirii.

ÎNTR-UN *Your Guide to Tokio*, procurat în holul aeroportului Haneda, capitolul *Ce poți vedea* enumera, ca elemente de primă însemnătate în ierarhia valorilor marelui oraș, teatrul *Kabuki*, practicînd un gen de spectacol în aer liber mai popular decît *Noh*, dramă înalt stilizată, a cărei evoluție se sprijină pe șapte secole de vreme. Apoi *Sumo*, o tradițională trîntă japoneză. Și festivalurile prilejuite de Ziua fetelor. Celebrarea Zilei de naștere a Împăratului. Ziua copiilor. Sărbătoarea *Kanda Myojin Shrine* — grandios festival de primăvară, cu cortegii imense în care tinerii duc pe umeri palanchine colorate și multiforme, cu desfășurări spectaculoase de întreceri sportive în marile arene.

Dar, ca oricare altcineva, ardeam de dorința de a vedea marea metropolă ca oraș, ca supraaglomerare urbană, ca megalopolis, chiar dacă teatrul și tradițiile vigurosului popor japonez mă preocupau în egală măsură, teatru și tradiție pe care aveam să le caut cu aviditate în zilele următoare. Un oraș a cărui populație se numără cu încă două milioane peste zece îți naște în minte, gîndindu-te ca la un fenomen, judecăți dintre cele mai contradictorii, unele de-a dreptul bizare, și clipa confruntării este așteptată cu justificată emoție. Cît din ceea ce ai aflat din cărți, ori din relatări, din cîte ți-ai prefigurat prin analogii și ți le-ai cristalizat ca ferme convingeri se vor dovedi adevărate și vor rezista confruntărilor cu realitatea?

ÎNSOȚIT de doi japonezi de la *Gensuikyo* — Organizația mondială de luptă împotriva bombelor atomice și cu hidrogen —, un bărbat și o fată vorbind franceza, fata și engleza, am străbătut, nici nu știu cînd, într-un automobil Honda, distanța de la aeroport în oraș. Temperatura de etuvă, asupra căreia fusesem prevenit ca de o calamitate ce-l pîndește pe europeanul ajuns în Japonia în intervalul iulie-septembrie, am resimțit-o puțină vreme, dar dureros de șocant, cît am parcurs drumul de la pista de aterizare pînă în clădirea aeroportului, și în și mai scurta bucată de drum la ieșirea din aeroport pînă la automobilul ce aștepta la locul de parcare. Aerul condiționat din mașină a recompus brusc și reconfortant ambianța ce-mi era familiară și ochiul setos de cunoaștere s-a fixat asupra monoraiului, trenul ce luneca vertiginos pe calea lui aeriană paralel cu marea autostradă ce leagă aeroportul Haneda de Tokio.

Apoi, pătrunzînd în oraș, am căutat cu stăruința exoticul, dar exoticul, la Tokio, se lasă greu descoperit, exoticul în înțelesul clasic al expresiei, și aveam să-l descopăr tîrziu, în zilele următoare, fără ca, însă, să mă tulbure în măsura în care mă așteptam.

Dar, totuși, exoticul, dar alt exotic decît cel acceptat în limitele clasice ale termenului, exoticul tehnic nu a întîrziat să se deruleze în fața privirilor. Iar dacă ar fi fost numai acel unic sistem de circulație, acea rețea de autostrăzi pe piloni, coborînd, urcînd, străpungînd subteranul, întretăindu-se și întîlnindu-se fără ca să se-ntîlnească ori să se întretaie și încă ochiul ar fi avut suficient de multe satisfacții. Arhitectul francez Le Corbusier a propus cîndva, pentru circulația în orașul viitorului, soluția construirii unor clădiri continue pe kilometri întregi, în care circulația să se facă pe acoperișuri. Clădiri speciale de parcare ar întrerupe din loc în loc șirul locuințelor. Tot într-o viziune asupra unor necesități viitoare ale omenirii, în care omenirea, în foamea ei nepotolită de spațiu, își va construi orașe plutitoare, japonezul Kiyonori Kikutake prefigura autostrăzi de legătură suspendate pe piloni enormi de beton împlîntați în roca fundurilor. Nu știu cine este autorul proiectului ori al proiectelor actualului sistem de circulație rutieră din Tokio; cred, însă, că orice alte măsuri de acest ordin se vor preconiza pentru viitoarele aglomerări urbane, sistemul actual al capitalei nipone va rezista oricăror concurențe pînă cu mult dincolo de anul 2 000.

Acele drumuri cenușii de beton ce se strecoară grațios printre străzi, pe deasupra străzilor și pe sub străzi, printre clădiri, pe sub clădiri și pe deasupra clădirilor, compunînd un sistem circulator armonios și de înalt nivel tehnic.

Fie, din întreg acest sistem de vase comunicante, doar artera principală — High-Way (pe care, o dată angajat, automobilistul, vrea-nu-vrea, trebuie să parcurgă, fără putința de a se abate în dreapta sau în stînga, dar și fără riscul, fără cel mai neînsemnat risc de accidentare, zeci de kilometri în interiorul orașului) — și realizării japonezilor în materie de circulație intraurbană tot i s-ar cuveni magna cum laude. Am lunecat pe această „cale înaltă", cu viteze ce nu scădeau decît accidental sub 150 km pe oră, în interiorul orașului Tokio. Și în afara lui, pînă la Yokohama, plecînd pe lumina zilei și revenind după căderea nopții. Atît într-un sens, cît și în celălalt, am avut senzația că zbor la mică înăl-

time. În dreapta și în stînga se etala un peisaj insolit, o aglomerare industrială în care, după cum mi s-a relatat, se numărau aproximativ 150 000 de coșuri de fabrică. Aerul umed, suprasaturat cu vapori de apă, încorporînd la mică înălțime fumul și praful de care este încărcată atmosfera, coboară într-un neîntrerupt circuit la sol, iar omul respiră aici noroi.

De altfel, acest noroi aerian, calamitate de neînlăturat a zonei Tokio-Yokohama, este cauza, aveam să mă conving, a acelui derutant fenomen cu care mă confruntasem deasupra aeroportului Haneda, înainte de aterizare, cînd, căutînd Tokio și Fujiyama, ochiul nu putea descoperi nici orașul și nici miticul munte. Aveam să mă conving de aceasta încercînd, de la cei optzeci de metri altitudine ai Turnului Marinei din Yokohama, să descifrez, fără a izbuti, conturul marelui oraș-port. Apoi, de la înălțimea de 225 metri a ultimei platforme accesibile turistului a lui *Tokio Tower*, să văd de sus marele oraș. Dar, deși împlîntat în inima orașului, înaltul turn, mai înalt și mai zvelt decît Eiffel-ul, nu putea oferi decît o imagine deformată a marii așezări. Pîcla de noroi aerian era străpunsă doar de cîteva proeminențe: turnul pe care ne găseam și doi zgîrîie-nori, unul de treizeci și șase, celălalt de patruzeci și două de etaje.

EXOTICUL ?... Se dezvăluie nu numai în universul arhitectural, și nici numai în lumea aparatelor miniaturale. Se dezvăluie în viața diurnă a omului, mai ales în reacțiile lui de masă. Un intelectual, cunoscător pînă la intimitate al realităților nipone, relata că, dacă Japonia se situează pe locul al doilea în lumea capitalistă în ceea ce privește volumul producției industriale, ea ocupă, paradoxal, locul al 29-lea sub raportul repartiției venitului național pe locuitor. Japonezul este constrîns la privațiuni, se hrănește precar și se-mbracă mai mult decît modest. Femeia are salariu mai mic decît bărbatul. Mișcările revendicative de ordin economic sînt un fenomen curent. Cum tot așa sînt și cele de ordin politic. Se reacționează de o manieră cu totul aparte, atît în sălile de întruniri, cît și în manifestațiile de stradă. La Hiroșima, într-o sală de pînă la 12 000 de locuri, plină pînă la refuz, i-am văzut pe japonezi, cu capul încins în banderole cu inscripții, tălăzuind, în ritmul unor cîntece învățate ad-hoc, ca o mare agitată ; ori de cîte ori se pronunța cuvîntul *Okinawa*, masa izbucnea ca un tunet. Dar și altminteri ; ceasuri în șir, masa se cufunda într-o liniște mormîntală în ascultarea cuvîntărilor rostite de cei ce se perindau la tribună.

Demonstrația de stradă, cînd nu este întîmpinată cu violență, are alura unui spectacol. Am văzut pe străzile orașului Tokio derulîndu-se o manifestație, după cît am putut afla, cu caracter revendicativ economic, care încorpora foarte multe mii de oameni. Înlănțuiți strîns, brat la brat, în șiruri de cîte opt-zece, manifestanții alcătuiau o coloană imensă ce înainta nu la pas, ci de-a dreptul galopînd.

Este altfel de om, japonezul, decît îl știm din auzite și aveam să mă conving de aceasta pe deplin cunoscîndu-l și în alte ipostaze. Ca și Tokio : mohorît și negru în timpul zilei, își arată seara o altă față: este scăldat într-o beție de lumină pe care condeiul nu are cum să o descrie.

Corespondență din Belgrad de la Miloș Dromnjak
redactor al revistei „Medunarodna Politika"

Călătoria președintelui Tito în Africa

Dacă ne uităm pe lista conducătorilor de stat cu care președintele Iosip Broz Tito a purtat convorbiri în cursul vizitei de prietenie de 30 de zile în Africa *, dacă facem măcar o sumară trecere în revistă a problemelor discutate în cadrul întîlnirilor de lucru avute — probleme majore ale vieții internaționale sau ale promovării unor relații de colaborare reciprocă — devine explicabil de ce acest eveniment a depășit cadrul vizitelor interstatale obișnuite, căpătînd atributele unei acțiuni directe în favoarea păcii și progresului.

Personalitățile cu care a avut convorbiri președintele Tito și cu care s-a consultat asupra acțiunilor comune reprezintă aproape o sută de milioane de locuitori ai continentului african. Deși bogate prin resursele lor naturale, țările vizitate se află în curs de dezvoltare, ele trebuind nu numai să lupte în permanență pentru păstrarea și consolidarea independenței lor naționale, ci și să facă față problemelor tot mai complexe care se ivesc în procesul dezvoltării lor economice. Pe plan internațional, aceste state promovează o politică de coexistență pașnică, de pace și colaborare internațională, pe baza egalității în drepturi.

Sprijinind lupta generală pentru emanciparea politică, economică și culturală a continentului african, Iugoslavia a acordat o atenție deosebită dezvoltării relațiilor bilaterale cu țările africane. Principiile generale ale acestei politici — egalitatea în drepturi și ajutorarea sinceră, respectarea deplină a drepturilor suverane ale statelor și neamestecul în treburile lor interne au contribuit la stabilirea unor relații de strînsă colaborare între R.S.F. Iugoslavia și majoritatea statelor africane independente.

În cadrul acestor relații bilaterale, pe plan politic, economic, cultural, tehnico-științific, au fost căutate acele forme de colaborare care corespund condițiilor specifice și intereselor fiecărei țări. Atenția deosebită acordată de partea iugoslavă dezvoltării relațiilor bilaterale a fost reflectată și de faptul că președintele Tito a fost însoțit de secretarul de stat, Tepavaț, și președinții a două guverne de republici ale R.S.F.I., Boianici și Haramia. Rezultatele obținute în decursul ultimilor ani au constituit o încurajare pentru găsirea a noi forme și căi de dezvoltare a relațiilor bilaterale, iar convorbirile actuale au fost un prilej adecvat de stabilire a unor posibilități și modalități concrete de dezvoltare a acestei colaborări.

Adoptînd politica de neangajare, dînd coexistenței pașnice conținutul economic corespunzător, țările africane și Iugoslavia s-au găsit pe aceleași poziții de luptă pentru pace și colaborare internațională, pentru lichidarea tuturor formelor de inegalitate în viața politică internațională și pentru micșorarea decalajului economic existent între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Iugoslavia și țările africane au elaborat la conferințele de la Belgrad și Cairo, precum și la alte întruniri și întîlniri bilaterale, o platformă pe termen lung a acțiunilor comune în vederea promovării mai departe a unui climat internațional sănătos.

Unul din scopurile vizitei pe continentul african l-a constituit schimbul de păreri privind viitoarele acțiuni ale țărilor neangajate în cele mai importante probleme. Caracterul convorbirilor, pozițiile adoptate, abordarea unor probleme și soluțiile propuse au fost determinate de situația internațională actuală.

Criza din Orientul Apropiat a făcut obiectul unor analize amănunțite în cadrul convorbirilor președintelui Tito cu liderii africani. Întîlnirea avută cu secretarul de stat american Rogers la Addis Abeba, consacrată examinării relațiilor bilaterale iugoslavo-americane, a fost folosită de asemenea și pentru un schimb de păreri asupra conflictului din Orientul Apropiat și a consecințelor lui. În această problemă, poziția Iugoslaviei și a majorității țărilor africane vizitate de președintele Tito coincid în a considera că — așa cum se arăta în comunicatul iugoslavo-egiptean — „o pace justă și trainică în Orientul Apropiat nu poate fi obținută fără retragerea completă a forțelor israeliene de pe toate teritoriile arabe cotropite și fără restabilirea completă a drepturilor legitime și inalienabile ale poporului arab, din Palestina". Totodată, cu prilejul convorbirilor dintre oaspetele iugoslav și liderii africani s-a subliniat faptul că actuala criză din Orientul Apropiat are consecințe extrem de negative asupra evoluției relațiilor internaționale, țările avînd obligația de a căuta prin eforturi comune, soluții cît mai urgente și eficace

*) Președintele Tito a vizitat între 26 ianuarie și 28 februarie următoarele țări: Tanzania, Zambia, Etiopia, Kenya, Uganda, Sudan, R.A.U. și Libia.

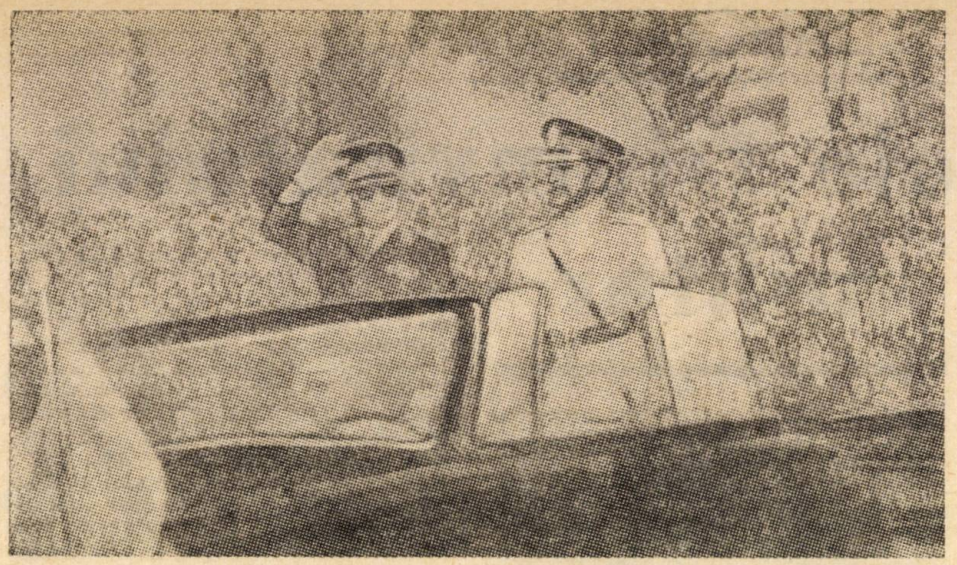

Președintele Iosip Broz Tito, împreună cu împăratul Haile Selassie, la Addis Abeba

pentru această problemă, permițînd tuturor popoarelor din regiunea respectivă, guvernelor să revină la o viață organizată, conformă cu aspirațiile proprii.

O problemă care a atras atenția deosebită a președintelui Tito și interlocutorilor săi africani a fost și actuala situație, tot mai îngrijorătoare din sudul rasist african. Cu ocazia convorbirilor ce au avut loc, s-a exprimat nemulțumirea și îngrijorarea din cauza stagnării procesului de decolonizare, și — atrăgîndu-se atenția asupra consecințelor serioase ale acestei situații — s-a subliniat necesitatea ca Națiunile Unite și comunitatea internațională în ansamblu să întreprindă pași și măsuri urgente care să ducă la eliberarea cît mai grabnică a popoarelor din Angola, Mozambic, Rhodesia, Namibia, Republica Sud-Africană și Guineea-Bissau.

Lupta îndelungată a eroicului popor vietnamez pentru independența națională, pentru dreptul de a-și hotărî singur propria soartă, a figurat, de asemenea, în dosarul fiecărei întîlniri. În unanimitate, părțile și-au exprimat sprijinul ferm față de lupta dîrză și perseverentă a poporului vietnamez pentru eliberarea țării sale. Retragerea din Vietnam a trupelor S.U.A. este considerată drept premisă pentru asigurarea păcii în această regiune.

Problemele complexe ale emancipării economice a țărilor slab dezvoltate se înscriu tot mai frecvent pe agenda vieții internaționale. Decalajul în continuă accentuare între țările dezvoltate și țările slab dezvoltate, poziția mereu mai dificilă a ultimelor în cadrul schimburilor economice mondiale, au atras atenția participanților la convorbiri. Referindu-se la această situație de interes general, comunicatul comun cu privire la convorbirile dintre președinții Tito și Kenyata sublinia „necesitatea depunerii de eforturi comune pentru îmbunătățirea condițiilor comerțului și colaborării economice între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. În realizarea schimbărilor așteptate un rol important l-ar putea juca anumite organizații internaționale".

Apare lesne de înțeles atenția deosebită acordată rolului Națiunilor Unite. Cu prilejul întîlnirii cu președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, președintele iugoslav constata că „Națiunile Unite reprezintă forul cel mai potrivit pentru promovarea păcii și înțelegerii între toate statele lumii. Națiunile Unite nu-și pot îndeplini, însă, în întregime misiunea, deoarece nu s-a realizat universalitatea acestei organizații. Toate țările, mari și mici, au dreptul să participe la convorbiri asupra problemelor mondiale".

O importantă problemă abordată în discuțiile avute cu gazdele din țările prietene africane au fost pregătirile pentru cea de a treia întîlnire a reprezentanților țărilor neangajate.

Întîlnirea pregătitoare a țărilor neangajate care urmează să aibă loc pe continentul african în primul semestru al anului (între 13-17 aprilie la Dar-es Salaam) trebuie să stabilească locul și data noii conferințe precum și ordinea de zi, ceea ce va constitui fără îndoială un obiect de consultări intense între țările neangajate, înainte de întîlnire. S-a bucurat pretutindeni de aprobare ideea președintelui Tito că viitoarea conferință a țărilor neangajate n-ar trebui să aibă o ordine de zi prea încărcată, ci să se concentreze asupra cîtorva probleme mai importante, cum sînt problema decolonizării, criza din Orientul Apropiat, războiul din Vietnam, problema dezvoltării economice și problema dezarmării. Printr-o acțiune coordonată, țările neangajate ar putea folosi prestigiul lor moral și politic — mai ales dacă conferința se va ține înaintea sesiunii jubiliare a O.N.U. — pentru ca aniversarea a 25 de ani de la crearea O.N.U. să nu se piardă în discursuri și declarații ocazionale, ci să fie folosită pentru adoptarea unor hotărîri concrete pe planul soluționării marilor probleme ale relațiilor internaționale contemporane: încheierea decolonizării, admiterea R.P. Chineze în O.N.U., îmbunătățirea poziției țărilor în curs de dezvoltare, codificarea principiilor coexistenței pașnice și, firește, frînarea forțelor agresive în general.

Belgrad, 3 martie

reflector

AMBALAJUL ȘI PROBLEMELE SALE

Industria ambalajelor a luat un avînt considerabil. Ambalajul se produce azi din hîrtie, carton, sticlă, metal și din materiale plastice. E plăcut să cumperi un aliment sau un obiect de îmbrăcăminte, ambalat bine și cu gust. Dar iată că problema multitudinii ambalajelor ridică azi, în unele țări, dificultăți serioase. E vorba de îndepărtarea lor, după folosință. În S. U. A., de pildă, resturile menajere și ambalajele au devenit un coșmar. Nu va trece mult timp și această gravă problemă va fi acută și în Europa. Fiecare american aruncă zilnic la gunoi 2,5 kg. ambalaje goale, ceea ce reprezintă 183 milioane de tone anual. La acestea se adaugă 170 milioane tone de ambalaje și resturi menajere selecționate, care sînt fie arse, fie transformate în materiale de construcție. În total, un volum de 353 milioane de tone.

Pentru evacuarea acestora, contribuabilii americani au plătit, în 1969, cca 4,5 milioane dolari.

O BALENĂ DE 170 DE TONE

La sud de Capul Horn, a fost capturată cea mai mare balenă cunoscută pînă în prezent. Este vorba de o balenă albastră, lungă de 34 de metri și cu o greutate de 170 de tone. Specialiștii au calculat forța acestui cetaceu: 520 de cai-vapor, deci în stare să înoate o zi întreagă, cu o viteză de 20 de noduri. Balenele albastre fiind din ce în ce mai rare în apele oceanelor și ale mărilor, șansa de a le vîna este, în prezent, de una la 20 000.

REMORCĂ RUTIERĂ GIGANT

Specialiștii francezi au construit și au livrat unei firme din S.U.A. cea mai mare remorcă rutieră din lume. Aceasta cîntărește, fără încărcătură, 800 de tone și poate transporta piese de pînă la 600 de tone. Are 33 de metri lungime și 6,20 lățime, fiind

montată pe douăzeci de osii, cu cîte zece roți fiecare. Pentru deplasarea „monstrului", sînt necesare trei tractoare — unul trăgător și două împingătoare — cu o forță totală de 4 000 C.P. Sistemele de frînare și stabilizatoarele încărcăturii (schimbarea înălțimii platformelor la ±250 mm, pentru contracararea înclinațiilor căii de rulare) sînt acționate de o instalație fixă, aflată pe remorcă (o „uzină" hidraulică dotată cu un motor de 50 C.P.). Remorca prezintă un singur inconvenient: nu poate circula decît pe șosele betonate, întrucît fiecare roată suportă o sarcină de cca 7 tone.

DAHOMEY

Obiectivele triumviratului militar

Anunțînd prin radio, la 10 decembrie 1969, înfăptuirea unei noi lovituri de stat militare în Dahomey, principalul ei organizator, șeful statului major al forțelor armate dahomeene, locotenent-colonelul Maurice Kouandeté, făcea un apel către foștii președinți ai țării de a se reîntoarce la Cotonou pentru a contribui la fundamentarea unei politici de unitate națională.

„Armata — a spus cu acest prilej Kouandeté — încredințase guvernului dr. Zinsou, în iulie 1968, misiunea de a reconcilia pe toți fiii Dahomeyului și de a menține unitatea regăsită a armatei. Or, o analiză obiectivă a situației arată nu numai că regimul dr. Zinsou a creat o insecuritate totală, dar că el s-a îndepărtat deliberat de la liniile trasate de proclamația din 17 iunie 1968, prin care dr. Zinsou era desemnat (pentru funcția de președinte — n.n.) de armată. În fața unei asemenea situații, armata și-a asumat încă o dată responsabilitățile".

Cuvîntarea radiodifuzată a lui Kouandeté se referă la fapte care solicită o analiză mai amănunțită. Primul gest de „îndepărtare" a lui Zinsou de linia proclamației amintite a fost, fără îndoială, organizarea unui referendum, la 28 iulie 1968, pentru a vedea dacă mandatul său se sprijină pe voința populară. Presa africană aprecia că, de atunci, distanța dintre el și militari creștea neîncetat. Ex-președintele a subliniat de mai multe ori, în mod clar, că îi displace să vadă armata amestecîndu-se în viața politică a țării. Climat de „insecuritate totală"? Aprecierea coincide cu aceea a revistei „Jeune Afrique". În scurta guvernare a doctorului Zinsou, scrie aceasta —, „comploturi, agitații sociale și tentative de asasinate s-au succedat într-un ritm infernal". La 3 mai 1969, președintele Zinsou anunța descoperirea unui complot organizat de partizanii mai vechiului ex-președinte Justin Tometin Ahomadegbé. În aprilie și mai, au loc mișcările greviste determinate de măsurile nepopulare de austeritate luate de guvernul Zinsou, în scopul redresării situației economice a țării, care n-a încetat să se deterioreze din an în an. În iulie și noiembrie, sînt puse la cale două comploturi împotriva lui Kouandeté. Acela din iulie atrage după sine arestarea, procesul și condamnarea lui Alphonse Alley, cel care, aflat la conducerea juntei militare, remisese puterea doctorului Zinsou, în 1968. Condamnarea sa (la 10 ani închisoare) accentuează rivalitățile din sînul armatei, dintre partizanii lui Kouandeté și ai lui Alley. Așa este pus la cale al doilea atentat împotriva lui Kouandeté, la 1 noiembrie.

În acest climat politic a avut loc lovitura de stat din decembrie. Deși doctorul Zinsou a fost arestat, militarii au cerut vechilor miniștri să rămînă la posturile lor. Aceștia și-au dat consimțămîntul, cu condiția, însă, ca Zinsou să fie eliberat. Datorită sprijinului energic al guvernului său, președintele recent destituit a putut să se întoarcă la 13 decembrie în capitala țării și să-i cheme pe autorii loviturii de stat la o confruntare publică. Militarii n-au răspuns. Este ceea ce atrage după sine, la 16 decembrie, demisia colectivă a echipei guvernamentale.

Practic, Dahomeyul rămîne de acum înainte o țară fără guvern. Dar, la 13 decembrie, o dată cu eliberarea lui Zinsou, fusese anunțată constituirea unui triumvirat militar, alcătuit din locotenent-colonelul Maurice Kouandeté, șeful statului major al forțelor armate dahomeene, principalul organizator al loviturii de stat, locotenent-colonelul Paul-Emile de Souza, șeful cabinetului militar al președintelui destituit, și locotenent-colonelul Benoît Singozan, șeful jandarmeriei. Directoratul însărcinează pe directorii generali să dirijeze în continuare treburile ministeriale. Pe de altă parte, o cartă, dată publicității la 25 decembrie, acordă triumviratului militar „toate puterile tradiționale cuvenite șefului de stat". Carta prevede ca directoratul să fie condus de membrul său cel mai în vîrstă în cel mai înalt grad (locotenent-colonelul Emile de Souza). Sarcinile imediate ale directoratului vor fi: „să coordoneze acțiunile ministeriale, să dirijeze problemele fundamentale și — chestiune esențială — să conducă țara spre alegeri generale în cel mai scurt timp posibil". Alegeri generale nu vor avea, totuși, loc înainte ca responsabilii politici ai țării să hotărască desemnarea unui singur candidat — a anunțat ulterior președintele directoratului într-un mesaj adresat poporului. „Ceea ce dorim — a spus el — este unitatea în jurul unui program, în jurul unui om, cu condiția ca acesta să fie unicul candidat, ceea ce va permite pașnicilor cetățeni ai acestei țări să scape de hărțuielile și înfruntările unui trecut recent".

Locotenent-colonelul Maurice Kouandeté, principalul organizator al loviturii de stat

Ex-președintele, dr. Emile Zinsou

În nouă ani de independență, Dahomeyul a cunoscut opt schimbări de președinți și cinci lovituri de stat. Observatorii politici se întreabă dacă acum, în sfîrșit, o liniște mai îndelungată va coborî peste această țară din golful Benin. Răspunzînd apelului actualilor conducători de la Cotonou, trei dintre foștii președinți ai Dahomeyului, Justin Ahomadegbé, Sourou Migan Apithy și Hubert Maga, s-au întors în țară pentru a participa la rezolvarea problemelor politice și la pregătirea alegerilor generale. Știri de ultimă oră anunță că, pe lîngă aceștia, doctorul Zinsou și-a făcut cunoscută, de asemenea, hotărîrea de a candida la alegerile prezidențiale și că acestea vor avea loc între 9 și 31 martie, o dată cu alegerile de deputați. Comisia centrală electorală, instituită în vederea organizării alegerilor prezidențiale și parlamentare, a anunțat că rezultatele definitive vor fi date publicității la începutul lunii aprilie. S-a făcut cunoscut că deputații în Adunarea națională nu pot fi în același timp și membri ai guvernului și nu pot ocupa posturi de conducere în întreprinderile particulare, de stat sau mixte.

După cum s-a văzut, însă, Dahomeyul are de rezolvat și dificile probleme economice. Deficitul bugetar și deficitul balanței economice dahomeene au devenit cronice, ele sporind neîncetat din 1960 încoace. O mai mare stabilitate politică este considerată ca absolut necesară pentru depășirea acestor dificultăți.

Ion MADOȘA

De la Lindbergh la „Jumbo-jet"

„Boeing 747 — Jumbo-jet", pe aeroportul din Seattle (S.U.A.)

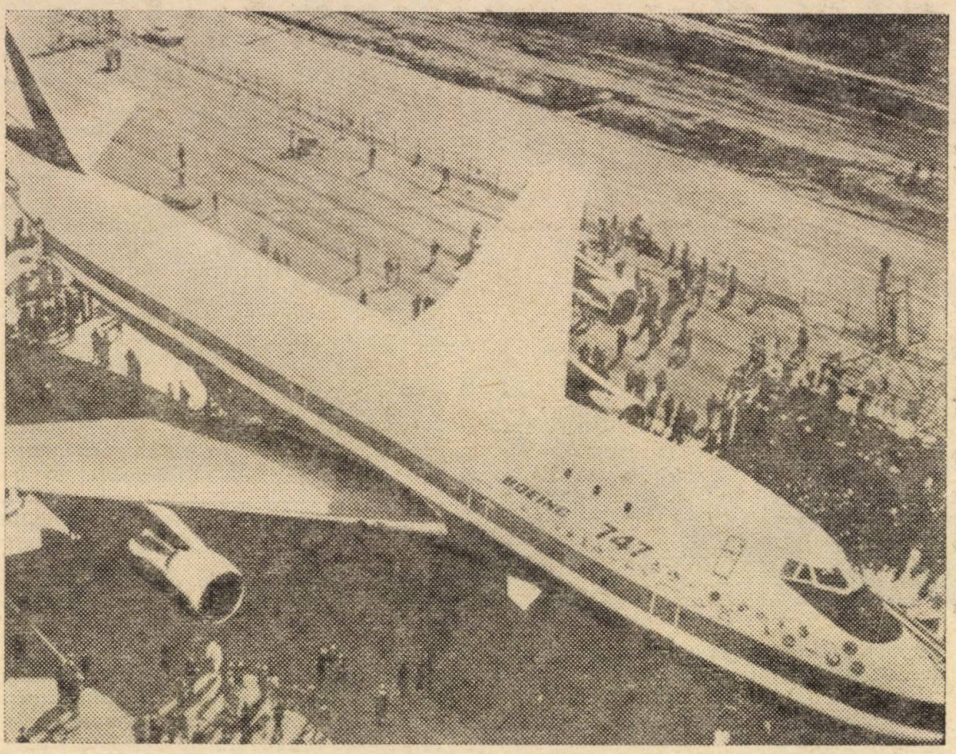

„Aeroelefanţii" au început să zboare

◆

Preluînd, din fauna nemuritoare a lui Rudyard Kipling şi din desenele veşnic vii ale lui Walt Disney, numele lui Jumbo — elefantul năzdrăvan, a cărui forţă calmă şi bunăvoinţă flegmatică făceau farmecul junglei şi arenelor de circ — agenţii de publicitate ai marilor companii aeriene au dovedit o bună inspiraţie. Într-adevăr, nici nu se putea găsi, pentru imensele „Boeing 747", o poreclă mai potrivită decît acest „Jumbo-jet", cu a cărui apariţie, recentă, s-a inaugurat „era elefanţilor" în aerotransporturi.

Am spus „recentă" deoarece sînt numai cîteva zile de cînd „Jumbo Number One" a intrat, o dată cu mărţişoarele, în călătoriile sale de rutină. De fapt, el nu este, cum îl arată indicativul, primul din serie, ci al cincilea. Se pare, însă, că primele patru aparate (001—004) fabricate de „Boeing" la Everett-Seattle (Washington), într-un timp record şi trecute, imediat, la probele de zbor, au întîmpinat dificultăţi tehnice, inerente în acest domeniu, unde pionieratul reîncepe aproape cu fiecare model.

Din chiar faza lui de proiect, „Jumbo" s-a născut dintr-o greşeală. La o licitaţie propusă de Pentagon, pentru construirea unui avion uriaş de transporturi militare, uzinele „Boeing" au prezentat un prototip prea scump, care a fost respins. În acel moment, la începutul anului 1964, avio-concernul de pe coasta de est a Statelor Unite se afla într-o conjunctură relativ grea. Cele mai importante comenzi date de militari şi de N.A.S.A. trecuseră la concurenţi, în special la Lockheed şi McDonnell-Douglas, rivali deopotrivă de importanţi şi de necruţători ca „Boeing" însuşi. Singurele surse de venituri ale acestui concern rămîneau avioanele sale civile, care se bucurau de o bună reputaţie. Se apropia şi momentul cînd vestitul „707 Intercontinental" avea să devină campionul liniilor de peste Atlantic şi Pacific, cu 130 de pasageri la bord şi 870 kilometri pe oră. Totuşi, în materie de construcţii aerospaţiale, mai mult decît în alte sectoare, metodele noi şi savante de a prezice viitorul, anume prospectiva şi futurologia, au darul să înspăimînte pe acţionari şi consiliile de administraţie în aşa măsură, încît să nu le mai priască nici somnul artificial. În speţă, prevederile acestor... ştiinţe, confirmate şi de computere, atestau că după epuizarea comenzilor pentru seria „707" (deci prin 1971—1972), orizontul afacerii „Boeing" se va acoperi de nori. Următorul aparat în care-şi puneau constructorii speranţe mai mari era „SST", adică „Supersonicul de transport 2707" (250 de pasageri, cu 2 900 de km pe oră). Dar acest supergigant, întîrziat la punerea în producţie cu vreo 3 ani faţă de sovieticul „Tupolev 144" şi de francezul „Concorde", prezenta un viitor nesigur şi, oricum, nu putea să apară pe piaţă mai înainte de 1978.

Aşa se explică de ce, cuprinşi de o febră accelerată, conducătorii uzinelor „Boeing" au hotărît să folosească o anumită parte din planurile respinse la licitaţia militară şi, agrementîndu-le cu tot ce poate fi util şi plăcut la bordul unui mare avion civil, să-l construiască pe „Jumbo".

N-a fost uşor. În primul rînd, pentru că nu se putea renunţa la producţia curentă şi nici nu mai putea fi amînat supersonicul 2707. În aceste condiţii, uzinele de la Seattle erau neîncăpătoare. Imediat s-a început edificarea noilor hale industriale de la Everett. Agenţii de publicitate, care au grijă să facă, din timp, apologia unor astfel de operaţii, au afirmat că uzinele lui „Jumbo-jet" sînt construite pe măsura lui. În hala de montaj, cu o capacitate de 4 milioane şi jumătate de metri cubi, sînt asamblate 8 avioane deodată. Dimensiunile uzinei pot fi imaginate mai uşor dacă ştim că fiecare „Jumbo-jet" are 70 de metri lungime şi 20 de metri înălţime a fuselajului de aluminiu, 10 metri înălţime a trenului de aterizare, 70 de metri anvergura aripilor, 30 de metri înălţimea cozii lucrată din oţel special şi instalată deasupra fuselajului. Pentru a monta aceşti opt uriaşi, este nevoie de un spaţiu de 2—3 ori mai mare decît gabaritul fiecăruia în parte. Un număr important din cei 15 000 de muncitori şi ingineri, afectaţi operaţiilor de montaj locuiesc în cabane speciale de aluminiu aşezate între schelele de lucru. Se deplasează cu ascensoare rapide şi cu mini-camionete (de fabricaţie japoneză). Comunică între ei, pentru coordonarea planurilor, prin circuite proprii de televiziune şi video-telefoane şi — în sfîrşit — au la dispoziţie 108 ore spre a monta şi a da „gata de probe" acest avion atît de complicat.

Gigantismul acesta, lăsînd deoparte faptul că a început să fie un fel de „nou stil" industrial, îşi are înţelesul în graba pe care au pus-o uzinele „Boeing" de a recupera timpul pierdut. În numai doi ani de stagnare, concernul concediase peste 20 000 de salariaţi, din totalul de 100 000 pe care-i avea. Beneficiile erau şi ele anemiate, dar mai lent. Concurenţii, aflaţi în plin avînt, profitînd de criza lui „Boeing", băteau la uşa directorilor de linii aeriene şi le ofereau cele două versiuni de „super"-jet, gata să sosească în zbor: Lockheed L-1011 „Tristar" şi McDonnell-Douglas „DC-10", fiecare pregătit să transporte între 245 şi 345 de pasageri, cu 850—900 km/oră, pe distanţe de 5 000 de kilometri. Nici europenii nu stăteau pe loc : se pregăteau un „BAC 311", în Anglia (200—250 de pasageri, 950 km/oră, raza de acţiune limitată la 2 500 km) şi un „Airbus A-300 B", co-producţie franco—vest-germană, cu aproximativ aceleaşi caracteristici. Evident, nu mai vorbim despre „Tupolev" şi „Concorde", care ating alţi parametri, în domeniul zborurilor foarte rapide.

Întrebate de administratorii lor, computerele de la „Boeing" au afirmat că într-o competiţie directă, de la egal la egal, aşa cum era proiectat la în-

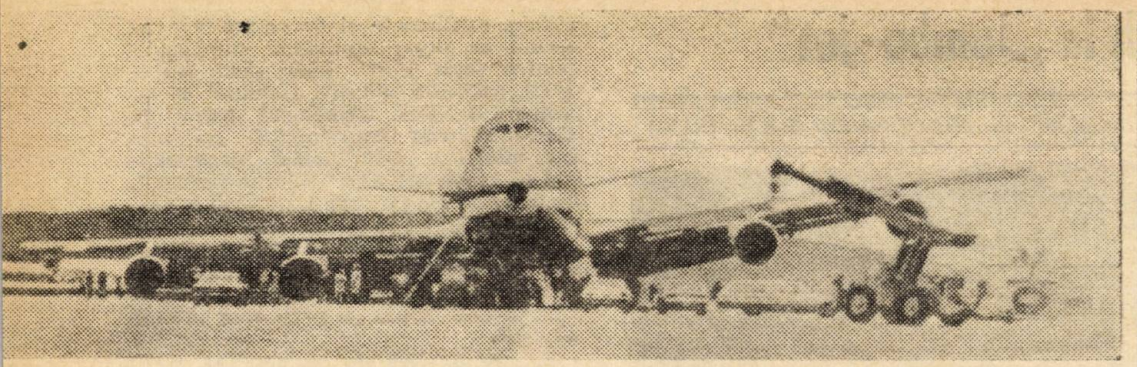

Aeroportul din Renton (S.U.A.). Un „Jumbo-jet" experimental aterizează „pe burtă", cu trenul de aterizaj rupt sub greutatea uriașului

Interior din etajul I al avionului „Boeing 747", cu scara spre etajul II și spre ușile de ieșire. În fund, una din cele șase bucătării-miniaturizate de la bord

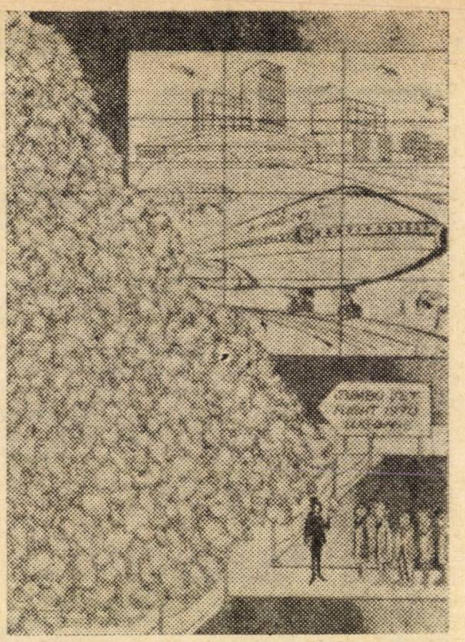

— Îmi puteți descrie valiza dv., Miss ?

(După Newsday — **New York)**

ceput, „Jumbo" nu va avea nici o șansă. Unica lui scăpare era curajul. Dintr-un motiv sau altul, l-a avut. Constructorii au hotărît să facă „un adevărat elefant" la bordul căruia să poată încăpea — confortabil — 490 de pasageri, și să zboare, fără efort, cu viteza 0,89 Mach (adică între 970—1 025 km pe oră), la înălțimea de 12—15 mii de metri, pe distanța practică de 6 000—6 500 de kilometri (cu posibilitatea de a o prelungi pînă la 10 000 de kilometri). Acest supergigant al aerului, purtat de 4 reactoare fabricate de uzinele Pratt și Whitney, dezvoltînd o forță de propulsie de 20 400 de kilograme fiecare, cîntărește, la sol, 322 de tone. Nu are nevoie de nici o instalație specială. Decolează și aterizează, în principiu, de pe orice aeroport modern, construit și echipat pentru avioanele cu reacție. Jumbo nu face mai mult zgomot decît colegii săi din fauna cu jet-uri (nu intră în categoria ultrasonicilor producători de „bang"), dar nici nu se poate spune că se mulțumește, sub roțile sale imense, cu orice strat de beton. Un elefant care se respectă calcă numai pe fundații grele. Vom vedea, mai departe, implicațiile acestor trăsături caracteristice, în ceea ce se numește, cu un termen de stat-major, logistica aeroporturilor civile.

Pînă atunci, să urmărim problema comercială. Pentru a construi uzina Everett, cu întregul ei complex de birouri, laboratoare, ateliere, fabrici de accesorii, uzine mecanice și hale de montaj ; pentru a obține nașterea aeroelefanților cu o cadență de 7—8 exemplare pe lună, pentru a realiza, în cinci ani, o familie de cel puțin 400 de „Jumbo", concernul „Boeing" a investit trei miliarde de dolari. Dezvoltînd planingul, ordinatoarele uzinelor au prevăzut că pînă în anul 1975 se vor însuma costuri de producție (materii prime, salarii, dobînzi, investiții, riscuri, asigurări) pînă la un total de alte trei miliarde. În uzine, vor reintra cel puțin 25 000 de salariați. Avionul „Jumbo-jet", construit de ei, se va vinde cu 20 de milioane de dolari bucata. Dacă se vor vinde toate, 400×20 de milioane, cifra de afaceri va fi de 8 miliarde de dolari.

Se vor vinde toate cele 400 ? Se pare că da. În sprijinul acestei ipoteze vine imensa publicitate făcută pentru Boeing de agenția lui specializată, J. Walter Thompson of New York, în colaborare cu consilierul tehnic, Charles Lindbergh, celebrul aviator care în mai 1927 a traversat pentru întîia oară Oceanul Atlantic, singur la bordul avionului său monomotor „Spirit of S. Louis". În primul rînd, această agenție a făcut uz de cel mai rafinat — și costisitor — „public relation". Toți marii „p.d.g." (prezidenți-directori-generali) și „v.i.p." (very important persons) au fost informați, cu documentația de rigoare, că, datorită dimensiunilor lui uriașe, „Jumbo-jet" oferă pasagerilor condiții deosebite de confort. La bord sînt amenajate saloane, săli de recepție, săli de conferințe, secretariate cu toate instalațiile utile de telecomunicații. În cele 6—7 ore de zbor, nici un „p.d.g." nu-și va pierde timpul. Sau, dacă vrea, totuși să-l piardă, are la îndemînă săli de joc, două cinematografe (unul pentru adulți, cu programe adecvate, altul pentru tineret cu programe limitate) ; are un cabinet muzical, pentru a transmite muzică la comandă, în ascultătoarele anexate fiecărui fotoliu. Anumite încăperi se pot transforma în camere de dormit. Avionul are toalete cu dușuri, gardeboră pe etaje și pe saloane. Are, de fapt, patru nivele : un subsol pentru bagaje și pentru rezervoarele de kerosen ; două caturi complete pentru pasageri, o mansardă pentru echipajul de comandă.

Pasagerii sînt asigurați, indiferent dacă vor zbura în „clasa I-a" sau în cele două mari „saloane-turist", că vor beneficia de serviciile celor 36 de membri ai echipajului. Un „director de zbor", un comandant pilot, doi piloți de serviciu, doi ingineri de bord, doi servanți ai sistemului de telecomunicații vor asigura călătoria normală. 14 stewardese vor schimba uniformele după trebuință : stilul „recepție" la decolare și aterizare, stilul „gospodine" pentru servirea meselor, stilul „salon" sau „secretariat". 8 bărbați ajutați de 6 femei vor asigura lucrul la bucătării, deși cea mai substanțială parte a meselor va fi prefabricată. Spre a putea satisface, în condiții plăcute, apetitul a 490 de persoane aflate la bord, bucătarii vor dispune de 6 bucătării miniaturizate și tranzistorizate. Vor avea la îndemînă (în mărime naturală) 1 395 de farfurii, 1 450 cești de cafea, 1 185 de furculițe și exact tot atîtea linguri. Alimentele, estimate, provizoriu, la aproximativ o tonă, sînt îmbarcate în containere speciale, la fiecare zbor. Biblioteca de la bord are cel puțin 2 000 de volume, dar nu din edițiile cele mai grele.

Alt factor, care a contribuit și mai mult la sporirea numărului de comenzi transmise uzinelor „Boeing", a fost acreditarea ideii că „Jumbo-jet", grație instalațiilor de pilotaj de la bordul său, face un salt înainte în obținerea securității în zbor.

Specialiștii în aeronautică au confirmat această idee. Întreaga structură a lui „Jumbo" este grea, dar bine echilibrată. Avionul are anumite dificultăți la manevrarea pe sol. Numai supertractoarele de 30 de tone greutate îl pot urni din loc și îl pot conduce pînă la pista de decolare. La aterizare, povara lui este zdrobitoare. După ce un „Jumbo" experimental (002) și-a rupt trenul de aterizaj la coborîrea pe aeroportul din Renton (S.U.A.), întreaga structură de rulaj pe sol (formată din 4 grupuri escamotabile fiecare avînd cîte 4 roți duble cu diametrul de 2 metri și textura anvelopei întărită cu fire de metal dur) a fost modificată și reconstruită, cu o investiție nouă, de vreo 4 milioane de dolari. La altă probă de zbor, s-a produs o fisură de 1,27 milimetri în bandajul unui reactor. Fabricanții au luat proiectul de la început, după cum ne asigură agenția de publicitate, și au eliminat posibilitatea de a se repeta un astfel de incident.

Totuși, ceva s-a întîmplat unui reactor, chiar în zborul inaugural al lui „Jumbo-jet 004", desfășurat la 21 ianuarie între New York și Londra (6 ore și 33 de minute). A fost un zbor cu peripeții. Mai întîi, s-a întîrziat decolarea. Din 380 de oaspeți (scriitori, ziariști, aviatori, oameni de afaceri, p.d.g., v.i.p. etc.) vreo două duzini au întîrziat, alte două-trei duzini și-au rătăcit valizele pe aeroport, 6 persoane s-au urcat nepoftite la bord și i-a fost foarte greu directorului de zbor să le găsească și să le dea jos. În sfîrșit, cînd totul părea gata, inginerul șef a anunțat că reactorul numărul unu se supraîncălzește. A fost răcit în 20 de minute. Dar la numai 5 minute după decolare, în timp

ce totul părea normal, și Ingrid Bergman era mai expresivă ca oricînd, sub privirile a 200 de spectatori extaziați — care uitaseră că nu mai sînt cu picioarele pe Pămînt, — a apărut pe ecran în locul artistei inscripția: „pasagerii sînt rugați să-și pună centurile". Prin megafoane s-a anunțat că „Jumbo" revine pe aeroport, din cauza motorului resupraîncălzit. Din nou s-a făcut punerea la punct necesară. Apoi, zborul peste ocean în regim de croazieră a decurs impecabil.

La Londra, 225 de ziariști localnici au fost invitați pentru o excursie aeriană de o oră. Motorul, capricios, a intervenit și de data aceasta, reducînd plimbarea la numai 30 de minute. Pe bord (notează unul din invitați), „domnea o zăpăceală foarte agreabilă". Stewardesele, grăbite, se ciocneau una cu alta. călcau, de preferință, pe picioarele călătorilor, se încurcau în uniforme, însă ofereau incontinuu șampanie întregului batalion de oaspeți. Ziariștii urcau și coborau scările dintre etaje, intrau și ieșeau din saloanele decorate în culori diferite, stăteau de vorbă și glumeau. Nimeni nu privea pe ferestre, care totuși se aliniază, limpezi și largi, pe toată lungimea saloanelor de la etajul I.

Mai interesante decît peripețiile benigne ale unui zbor inaugural au fost, pentru experți, performanțele tehnice ale călătoriei. Așa cum s-a spus în prospecte, „Jumbo-jet" are la bord unul din cele mai noi și mai interesante agregate de navigație aeriană. E vorba de „centrala de inerție" INS (Inertial Navigation System), căruia i se încredințează misiunea de a duce avionul la destinație, fără intervenția **navigatorului.** Precizăm că nu e vorba de **pilotul-automat,** care menține aparatul pe direcția de zbor indicată. Aparatul INS stabilește, prin mijloacele sale proprii de observație și de măsurătoare, coordonatele geografice ale locului deasupra căruia se află „Jumbo" și înălțimea la care zboară. Este de ajuns ca pilotul să indice aparatului — de la început — coordonatele aeroportului de pornire, apoi ale aeroportului de sosire și 5—6 repere fixe, din timpul călătoriei. Sistemul inerțial va menține avionul pe itinerarul ce i-a fost astfel programat, va semnala orice eroare întîmplătoare și nu va ceda conducerea avionului decît în apropierea imediată a destinației, atunci cînd omul-pilot va putea fi în contact direct cu radiobalizele aeroportului primitor. „Centralele de inerție" nu sînt o noutate. Se știa că ele funcționează, de mai mulți ani, la bordul unor avioane militare, pentru a înlocui prezența oamenilor prin cuplu „pilot-automat" plus „navigator-automat". Un astfel de sistem cîntărea, în 1953, 1 300 de kilograme și avea un volum de aproape 2 metri cubi. Astăzi, pe „Jumbo-jet", sistemul cîntărește 26 de kilograme, ocupă un spațiu de 28 centimetri cubi și costă 110 000 de dolari.

Grație acestor amănunte — probabil și altora mai puțin cunoscute — compania aeriană „Pan Am" a comandat concernului „Boeing", printr-un contract ferm, 25 de avioane „747" apoi și-a rezervat dreptul de opțiune pentru încă 10. Pe atunci, „Boeing 747" nu se numea, încă, „Jumbo-jet". Nu se știa cînd va putea să zboare și nici dacă un asemenea pachebot aerian nu va fi disproporționat de mare față de posibilitățile curente ale traficului aerian. Între timp, acest trafic a luat asemenea proporții, încît Jumbo a devenit aparatul croit exact pe măsura lui. 27 de societăți de aero-navigație au comandat, cu date fixe de livrare, 188 de aeroelefanți. Uzina a finisat 15, pînă acum. Cele dintîi livrări le-a făcut pe liniile interne americane, din două motive : primul, pentru a fi supravegheate de aproape și supuse probelor de control ; al doilea, pentru că un Jumbo, încărcînd de 3—4 ori mai mulți pasageri decît avioanele aflate pînă acum în funcțiune, contribuie simțitor la degajarea culoarelor de zbor, în vecinătatea marilor aeroporturi. La New York, pe aeroportul Kennedy, s-a ajuns la 50—60 de minute timp de așteptare în zbor pentru aterizare și la cozi de cîte 60 de avioane pe pistele pregătitoare, pentru decolare. Pînă la apariția supersonicelor, despre care nu se știe, încă, unde vor ateriza și nici cum vor survola teritoriile terorizate de „bangul" și de dîra lor hipersonoră, situația actuală a aeroporturilor principale face din „Jumbo" un avion oportun. „Uriașul confortabil" apare ca o bună soluție provizorie, între aviația trecutului și rachetele viitorului. Aceasta este, de altfel, formula cu care l-a salutat pe „Jumbo-jet 005" cel mai fervent admirator al lui, pilotul de epocă și consilierul-tehnic Charles Lindbergh.

Cu sensibil mai puțin entuziasm l-a întîmpinat, însă, Robb Clarke, șeful serviciului de logistică de la aeroportul Heathrow din Londra. Pentru Robb, „Jumbo" înseamnă cel mai complicat sistem de încurcături pe care și l-a închipuit vreodată. Dacă sosește un „aeroelefant" căruia ecuația lui minimală de exploatare economică îi impune două zboruri pe zi (dus-întors New York—Londra), durata popasului pe aeroportul britanic trebuie să fie de maximum 45 de minute ! În acest interval de timp, trebuie să coboare și să urce 900 de pasageri. Trebuie controlate 450 de bilete la urcare și să fie (aproximativ) vămuite vreo 2—3 000 de valize, serviete și colete, fără a mai vorbi de bagajele grele, „fretul comercial" pe care „Jumbo" îl poate transporta ultra-rapid și relativ ieftin. Pe aeroport vor fi, probabil, încă o mie de rude și de prieteni. Pe străzile de acces încă 800 de automobile. În locurile de parcare nu va mai avea nimeni acces...

În jurul năzdrăvanului „Jumbo" vor evolua, obligatoriu — socotește Robb Clarke — între 50 și 60 de autovehicule de serviciu (cel puțin 8 pentru pasageri, 10 pentru combustibil, apă, uleiuri, produse tehnice, 3 pentru alimente și băuturi, 30 pentru bagaje, 3 pentru scări, unul pentru manevre) antrenînd direct, pe teren, la un efort febril, o echipă bine antrenată de cel puțin 100 de lucrători specializați. În plus, spune Clarke, îngîndurat, numărul, încă necunoscut, de polițiști capabili să se descurce în babilonia bagajelor furate sau pierdute.

Va fi nevoie urgentă de structuri logistice noi, de programări instantanee, de noi și perfecționate calculatoare electronice, dar, mai ales, de oameni cu profesiuni inedite. Înainte de a-i sosi primii „elefanți zburători", pe care-i amînă pentru că „fac zgomot și provoacă mari turbulențe atmosferice", societatea aeroporturilor din Paris a și început să caute, prin ziare, „analiști la sistemele de gestiune integrată în diferite serii de tratament, în timp real și timp diferit", precum și programatori „adaptabili la orice sistem de informatică", pe cît mai repede cu putință. Numai prin ușile aeroportului parizian Orly (al treilea din Europa, după Londra și Frankfurt am Main) au trecut, în 1969, 10 milioane 890 de mii de pasageri. Ei au fost așteptați sau conduși de 4 milioane de prieteni. Dacă în 1970 mai vin, conform prevederilor, și vreo cîteva duzini de „Jumbo-jeturi", întreaga organizație logistică e în aer, cu programele ei cu tot.

Mircea GRIGORESCU

reflector

OMUL ȘI FURTUNA

Pe lîngă ravagiile provocate prin acțiunea lor directă, furtunile puternice exercită o anumită influență asupra oamenilor, chiar la distanțe mari. Cel puțin așa afirmă — și încearcă să dovedească — profesorii I.E. Green și Floyd Dunn, de la Universitatea din Illinois.

Cei doi savanți au făcut apel la statistici pentru a-și susține ipoteza. Din analiza acestor probe rezultă că, într-adevăr, există o relație directă între apariția furtunilor și reacțiile nervoase ale oamenilor. Nu știm dacă se poate face o legătură între faptul că în sîngeroasa noapte a Sfîntului Bartolomeu se abătuseră asupra mai multor regiuni din Franța furtuni puternice. În orice caz, statisticile recente arată o legătură între apariția furtunilor și numărul sporit, cu 25 la sută, al accidentelor de automobil. Precizăm că nu e vorba de ploile care udă asfaltul, nici de vînturile puternice care derutează pe șoferi, ci de accidente produse pe drumuri uscate, în zone aflate la depărtări de zeci sau chiar sute de kilometri de regiunile bîntuite de uragane. Alte statistici arată că în localitățile din zone limitrofe itinerarului parcurs de furtuni puternice, numărul școlarilor care lipsesc de la cursuri este cu 34 la sută mai mare decît în zilele normale și chiar decît în zilele de ploaie.

Dar în ce mod poate influența o furtună, practic invizibilă și insesizabilă, asupra stării nervoase a oamenilor ? Ca și cutremurele și erupțiile vulcanice, furtunile produc, pe lîngă zgomotele audibile, infrasunete, adică vibrații mai mici de 10 oscilații pe secundă, imperceptibile pentru urechea omenească, dar care se propagă și ele la distanțe mari, uneori mai mari decît sunetele propriu-zise.

Infrasunetele, mai ales cînd se revarsă în doze masive, deși nu sînt perceptibile pentru simțurile normale, totuși ele produc efecte negative asupra sistemului nervos vegetativ. De aceea atenția medicilor se îndreaptă către insesizabilele infrasunete stîrnite de la distanță de uragane. Din păcate, alți cercetători au venit să complice problema, arătînd că ultrasunetele care se amestecă în viața omului modern nu provin numai de la îndepărtatele furtuni, ci mai de-aproape, de la fiecare motor, frigider, aparat electric, locomotivă electrică, reactor de avion, ba chiar și de la ventilatoarele ce apar, o dată cu căldura, în apartamente și birouri.

CENTRU ATOMIC AFRICAN

Agenția internațională de energie atomică a hotărît să transforme centrul nuclear Trico, al Universității Lovanium din Kinshasa, într-un „Centru atomic regional african". În acest fel, diferite țări ale continentului african vor putea beneficia de pe urma rezultatelor cercetărilor atomice.

„Ziua cea mai (5) scurtă“

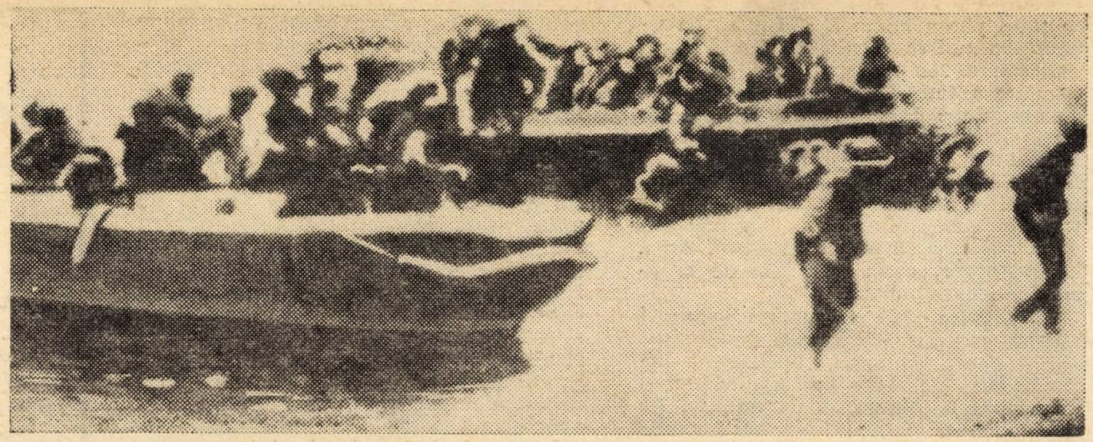

Desant american. Obiectiv — insula Guadacanal, ocupată de japonezi (sus)

Război în Pacific. Unul din primele momente — asalt japonez împotriva Singaporelui

Ultima parte a memorandumului

Guvernul nipon aștepta răspunsul american la propunerile sale din 20 noiembrie. Aceasta era cel puțin impresia oficială. Comentariile din presa japoneză creau aparența că cercurile politice ar fi interesate în cel mai înalt grad de felul în care Statele Unite vor răspunde la noul proiect japonez. În realitate, însă, Tokio trecuse și la pregătirea diplomatică a crizei japono-americane și dovada cea mai bună o constituie modul în care era informat Berlinul despre stadiul tratativelor de la Washington. La 24 noiembrie, Togo trimite ambasadorului său la Berlin, Oshima, o telegramă în care îi comunică faptul că tratativele japono-americane intră în ultimul lor stadiu și că este de așteptat o ruptură diplomatică bruscă a relațiilor cu S.U.A. și Anglia. Oshima îi comunică imediat lui Ribbentropp informația primită din Tokio, pe care, de altfel, ministrul nazist o cunoștea prin propriul său canal — ambasadorul german la Tokio.

Pînă în 26 noiembrie, cînd Statele Unite aveau să remită răspunsul lor la propunerile japoneze, evenimente izolate sugerează apropierea iminentă a acelui moment care avea să ducă la începutul războiului în Pacific. Ministrul forțelor armate, Stimson, îl întîlnește pe generalul Olmstead, cu care discută problema instalării unor instalații radar în diverse zone militare americane din Pacific. Stimson notează în jurnalul său :

„Eram convins de importanța instalațiilor radar pentru apărarea antiaeriană și de posibilitatea folosirii lor pe avioane și nave, în scopuri tactice. Am depus toate eforturile pentru a asigura dotarea districtului militar Hawai cu stații radar, care să joace un rol important în apărarea antiaeriană. În insulele Hawai au fost instalate un număr mare de stații mobile de radar“.

Cu o zi înainte de remiterea răspunsului american, la Washington au avut loc numeroase consultări între forurile politico-militare. Inițial, proiectul de răspuns american a fost examinat la Departamentul de Stat, într-o ultimă variantă, de către secretarul de stat Hull, ministrul forțelor armate Stimson și ministrul marinei Knox. La ora 12 în aceeași zi, cei trei miniștri au fost convocați de Roosevelt care organizase o ultimă întrunire pentru discutarea relațiilor cu Japonia, fapt pentru care invitase și pe șeful marelui stat major al armatei, generalul Marshall, și pe amiralul Starck. Primul a luat cuvîntul Cordel Hull:

— Japonia a ridicat sulița și poate lovi în orice moment.

Prizonieri japonezi după luptele pentru insula Guadacanal

Roosevelt s-a declarat de acord cu el, subliniind că, într-adevăr, japonezii sînt cunoscuți pentru acest procedeu și pot ataca fără nici un fel de avertisment. N-ar fi exclus ca, de luni într-o săptămînă, America să fie atacată.

Stimson notează în jurnalul său :

— Eram foarte neliniștiți de următoarea problemă : atunci cînd știi că dușmanul vrea să te lovească, n-are de obicei, nici un rost să aștepți pînă cînd el va lua inițiativa și se va arunca asupra ta. Totuși, în ciuda riscului pe care ni-l asumam, *trebuia să permitem Japoniei să tragă primul foc.* Aceasta era o necesitate pentru a obține întregul sprijin al poporului american, care trebuia să știe cine este agresorul. Am discutat la acea întîlnire în ce mod ar fi mai bine să explicăm poporului nostru situația, în cazul în care va trebui să intrăm în război, în urma unei acțiuni neașteptate din partea Japoniei. Ne-am gîndit la posibilitatea publicării unei declarații despre toate actele agresive săvîrșite de Japonia și despre amenințarea care decurge de aici față de interesele noastre în Filipine, față de importanța vitală pentru Statele Unite a livrărilor de cauciuc din Malaya"...

În această opinie a lui Stimson, ca și în unele opinii ale lui Roosevelt, rezidă, după părerea unora dintre oamenii direct implicați în evenimentele de la Pearl Harbor și chiar după istoriografia americană, argumentul că Administrația Statelor Unite era interesată într-o lovitură militară japoneză, undeva în Pacific. Aceasta explică sensul politicii americane nu numai de expectativă, dar și de totală necontracarare a acțiunilor japoneze militare sau diplomatice, despre care se știa totul și încă în cele mai mici amănunte. Așteptarea unei lovituri japoneze însemna, după cum arată Stimson, posibilitatea de a explica ulterior poporului american că Japonia este agresoarea și de a pune capăt astfel sentimentelor puternic izolationiste existente în acel sfîrșit de an 1941.

Kurusu și Nomura fuseseră anunțați că secretarul de stat Hull îi așteaptă a doua zi la Departamentul de Stat. Aceasta se petrecea la 25 noiembrie, spre seară. Cei doi au comunicat de urgență la Tokio că, probabil, a doua zi li se va înmîna răspunsul la propunerile japoneze. Cordel Hull, însă, fixează o oră mai tîrzie, la începutul după-amiezii, desigur pentru a face să crească tensiunea așteptării.

Nomura și Kurusu au fost imediat introduși în cabinetul lui Hull. Secretarul de stat îi aștepta în picioare și, după cîteva fraze uzuale, a înmînat fiecăruia textul declarației sale verbale : proiectul de propuneri considerat de Statele Unite ca o bază pentru un acord între S.U.A. și Japonia.

Kurusu a terminat primul de parcurs dosarul pe care i-l înmînase Hull și l-a întrebat pe secretarul de stat :

— Acesta este răspunsul la propunerea japoneză despre un modus vivendi ?

Hull : „Am fost obligați să avem această atitudine față de propunerea japoneză, întrucît poporul Statelor Unite ca și poporul japonez au o imagine cît se poate de nebuloasă despre situația existentă. Sîntem, de asemenea, nevoiți să luăm în considerare situația politică din interior, ceea ce, de altminteri, face și guvernul japonez. Nu uitați că în ultimul timp au avut loc o serie de declarații provocatoare la Tokio, ceea ce a determinat o reacție firească în sînul opiniei publice americane. Textul pe care vi-l propunem face parte, după părerea noastră, din adoptarea unor măsuri practice de colaborare".

De îndată ce s-au întors la ambasadă, cei doi diplomați au elaborat textul unei prime telegrame pentru Togo, în care mai mult caracterizează decît redau propunerile americane. Telegrama pe care au transmis-o Kurusu și Nomura a fost, firește, interceptată în aceeași zi și textul ei a ajuns imediat pe biroul lui Hull.

Telegrama începea astfel : „Eșecul și umilirea noastră sînt totale". Ulterior, cei doi ambasadori au trimis o telegramă detaliată asupra întrevederii.

În aceeași zi, secretarul de stat american a putut să cunoască și prima reacție a guvernului japonez. O telegramă de răspuns la cele două note ale lui Kurusu și Nomura a fost interceptată și descifrată de serviciile de contrainformații ale marinei. Iată textul acestei telegrame :

„O propunere complet neașteptată, umilitoare și total regretabilă. Guvernul imperial nu poate în nici un fel de condiții s-o accepte ca bază pentru tratative. De aceea, după ce veți primi peste 2—3 zile hotărîrea guvernului imperial cu privire la aceste propuneri americane pe care vi-o voi trimite, tratativele vor fi întrerupte de facto. Lucrul acesta este inevitabil".

Militarii n-au permis diplomaților să rupă tratativele înainte ca ei să-și fi dat avizul. Flota se afla în drum spre Pearl Harbor și o rupere a tratativelor cu Statele Unite, înainte ca ea să se afle în cea mai bună poziție de a da atacul, ar fi constituit un element nefavorabil pentru planul elaborat cu atîta grijă. De aceea, a doua zi după acest răspuns categoric al lui Togo către cei doi ambasadori, adjunctul său, care se numea tot Yamamoto, îl cheamă la telefon la Washington pe ambasadorul Kurusu. Convorbirea a avut loc în cifrul ministerului de externe, ceea ce a îngăduit serviciilor de contrainformații americane s-o descifreze cu o maximă urgență. Iată extrase din această convorbire :

„Yamamoto — În ce privește negocierile, să nu le întrerupeți.

Kurusu — Negocierile japono-americane trebuie să continue?

Yamamoto — Da.

Kurusu — Înainte erați foarte presați, nu-i așa ? Acum doriți să le tergiversăm un timp. Avem nevoie de ajutorul vostru pentru aceasta. Primul ministru și ministrul de externe trebuie să-și schimbe tonul discursurilor lor. Înțelegeți ? Să fie cît mai discreți".

Nu este, însă, exclus ca această convorbire telefonică să fi avut și un alt scop, și anume — de a induce în eroare pe americani și a reduce tensiunea orelor care au urmat întrevederii celor doi ambasadori cu Cordel Hull.

Dar și la Washington militarii intră în scenă. Toate informațiile pe care le obținuse Hull din descifrarea telegramelor japoneze erau puse la dispoziția tuturor conducătorilor militari, ca și a miniștrilor din celelalte departamente. Au fost luate cîteva hotărîri, printre care trimiterea unor avioane din San Francisco spre Manila. La ședința lui Stimson s-a desfășurat o primă reuniune a militarilor, la care, în afară de ministrul marinei Knox, a participat și amiralul Starck. Principala problemă era aceea a indicațiilor ce trebuiau transmise districtelor militare americane din Pacific. Exista un proiect în această privință, pe care cei trei l-au pus la punct. Marele stat major al armatei și marele stat major al marinei au trimis telegrame cu un conținut identic comandanților în subordine. Iată textul primit de marele stat major al trupelor din districtul militar Pearl Harbor, la 27 noiembrie :

„Nr. 472.

Tratativele cu Japonia practic s-au încheiat, dacă nu luăm în considerare foarte mica probabilitate că guvernul japonez va propune încă o dată continuarea lor. Următorii pași ai Japoniei sînt foarte greu de prezis, dar acțiuni ostile sînt posibile în orice moment. Dacă nu pot fi evitate acțiunile militare — repet, nu pot fi evitate — pentru Statele Unite este de dorit ca Japonia să fie prima care să săvîrșească actul ostil fățiș. Această politică nu trebuie, repet nu trebuie, înțeleasă ca limitarea acțiunilor dv. astfel încît să creeze un pericol pentru apărarea districtului dv. Pînă la începerea de către Japonia a acțiunilor militare, dv. vă revin măsuri de informare ; să luați măsurile pe care le considerați necesare. Dar aceste măsuri trebuie să fie realizate astfel încît să nu neliniștească, repet să nu neliniștească, populația civilă și să nu dezvăluie intențiile dv."

Telegrama primită de amiralul Kimmel, în calitatea sa de comandant al districtului militar naval Pearl Harbor, avea unele elemente mai concrete în legătură cu intențiile posibile ale flotei japoneze. Din cauza aceasta o redăm :

„Această telegramă trebuie considerată ca un avertisment asupra posibilității începerii războiului. Tratativele cu Japonia, îndreptate spre stabilizarea situației în Pacific, sînt întrerupte. În viitoarele zile, se așteaptă acțiuni agresive din partea Japoniei. Numărul și înzestrarea trupelor japoneze și organizarea unităților operative navele dovedesc pregătirea pentru un desant în Filipine, în Tailanda, în strîmtoarea Kra sau poate în Borneo. Desfășurați forțele de apărare corespunzătoare necesității pentru soluționarea sarcinilor care vă incumbă în baza planului de război W.P.L. 46. Informați comandamentul zonei și armatei. O avertizare analogă este trimisă și de Ministerul Forțelor Armate comandamentelor din Guam și Samoa. Li s-a dat ordin de a lua măsurile corespunzătoare împotriva diversiunilor".

Cele două telegrame erau, totuși, importante. Ele dovedeau că pentru comandamentul suprem american un atac japonez era cert. El, firește, nu localiza posibilitățile și variantele viitorului atac. Acest din urmă fapt a fost considerat drept principala greșeală.

Se crease, totuși, o situație echivocă: pe de o parte, telegrama fusese adusă la dispoziția tuturor districtelor militare, impunînd o anumită stare de alertă, inclusiv în Hawai, fără nominalizarea insulei ca punct posibil de atac. Pe de altă parte, avertismentul era considerat de unii comandanți militari, inclusiv cei de la Hawai, ca total insuficient pentru a lua măsurile maxime de prevenire a unui act de agresiune. Amiralul Kimmel, de pildă, în depoziția făcută în fața Comisiei senatoriale declara :

„Așa-numitul «avertisment de război» din 27 noiembrie nu avertiza flota din Pacific despre posibilitatea unui atac în regiunea insulelor Hawai. Nu se spune nimic în această telegramă despre o amenințare în această regiune. Mai mult decît atît, un asemenea atac nici nu era luat în considerare. Telegrama nu aducea nici un fel de modificare la știrile care mi-au fost dinainte comunicate de Ministerul marinei și anume că pentru Pearl Harbor nu există nici un fel de amenințare, că Japonia nu proiectează nimic împotriva acestei baze".

Și, totuși, la 27 noiembrie se producea pe plan militar o modificare esențială, care avea să joace un rol fundamental în desfășurarea războiului. Prin-

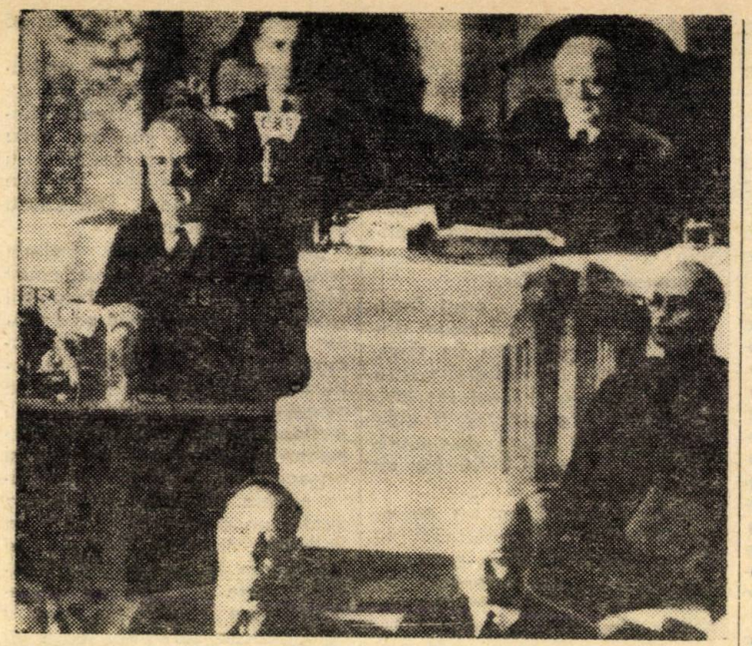

Președintele Roosevelt proclamînd în Congres starea de război cu Japonia

tr-o dispoziție dată lui Kimmel de Ministerul marinei, se cerea acestuia să *deplaseze toate purtătoarele de avioane* americane aflate în raza portului Pearl Harbor, precum și jumătate din avioanele de vînătoare. În felul acesta, atacul japonez era redus în eficiența sa, pentru că purtătoarele de avioane s-au dovedit, mai ales în războiul din Pacific, *principala armă ofensivă*, lucru pe care agresorii japonezi aveau să-l simtă foarte curînd și, în primul rînd, în marea bătălie navală de la Midway care a reprezentat o înfrîngere zdrobitoare a forței maritime militare a Japoniei și, într-un fel, o turnură în războiul din Pacific.

ULTIMELE ORE

Se putea, totuși, preveni din aparatul central militar și politic american atacul japonez? A aflat oare Washingtonul în timp util despre intențiile concrete ale agresorilor, spre a putea lua unele măsuri de apărare?

Încercarea de a răspunde la această întrebare ne obligă să amintim despre chestiunea cunoscută în istoria relațiilor americano-japoneze sub numele de „memorandumul în 14 părți".

Japonezii au ales cu grijă momentele care aveau să alcătuiască finalul. Sîmbătă 6 decembrie, din Tokio sînt expediate ambasadei japoneze de la Washington telegramele 901 și 902, cuprinzînd, prima — instrucțiuni pentru cei din ambasadă, iar a doua — un memorandum în 14 părți reprezentînd răspunsul japonez la propunerile americane din 26 noiembrie. Memorandumul constituia o amplă analiză a raporturilor dintre cele două țări abordată de pe pozițiile agresivității militarismului japonez. Tokio a expediat, însă, la 6 decembrie doar primele 13 părți, iar a 14-a — a trimis-o ulterior. Aceasta din urmă echivala cu o declarație de război. Iar la 7 decembrie dimineața (ora Washingtonului), deci practic *înainte* de atacul japonez, o nouă telegramă din Tokio adresată ambasadorilor făcea următoarele precizări: „După descifrarea părții a 14-a, mașinile de descifrat și cifrurile să fie distruse. Același lucru se referă și la documentele secrete".

Ce s-a întîmplat cu acest memorandum?

În jurul orei 15, serviciul de descifrare al marinei a identificat transmisia unui text pe circuitul Tokio-Washington. Traducătorii care urmau să părăsească serviciul au fost reținuți. Căpitanul de rangul II A. D. Kramer a dat memorandumul în lucru — respectiv de descifrat și tradus din japoneză. El declară:

— Cînd au fost asamblate cele 13 părți, mi s-a părut că această notă se distinge în mod considerabil de cele precedente prin severitatea tonului și a expresiilor și că ea arată existența posibilității ca japonezii să rupă tratativele.

În jurul orei 21, mapele conținînd traducerea textului erau gata pentru a fi expediate destinatarilor, respectiv președintelui Roosevelt și celor mai importante personalități politice și militare din S.U.A. De obicei, aceste mape erau transportate destinatarilor chiar de către Kramer, care îi avertiza la telefon că „are ceva important de semnalat".

Kramer relatează:

— L-am sunat pe amiralul Stark acasă — el locuia pe Massachusetts Avenue, dar nu l-am găsit. Nu era acasă nici amiralul Turner (șeful secției operative a marinei — n.r.). Apoi am dat un telefon la camera operativă de la Casa Albă. Această cameră se află la primul etaj al părții de mijloc din aripa sudică a Casei Albe.

Kramer a plecat să înmîneze textul. El călătorea în automobilul său propriu, pe care-l conducea soția sa.

— Am ajuns la Casa Albă în jurul orei 21,15. În camera operativă era ofițer de serviciu unul din subofițerii subordonați căpitanului de rangul II Beardall, aghiotantul naval al președintelui. I-am spus ofițerului de serviciu că în mapă se află documente care trebuie remise președintelui cît mai repede cu putință. Mi s-a dat să înțeleg că președintele primește oaspeți. De-abia recent am aflat că, de fapt, nu președintele, ci soția sa primea oaspeți.

Kramer a înmînat ulterior documentul ministrului marinei Knox și amiralului Wilkinson, șeful serviciului de informații al marinei pentru Extremul Orient.

A doua zi, duminică, a fost remisă și partea a 14-a, care sosise noaptea. Kramer a înmînat această ultimă parte (împreună cu cele 13 anterioare) amiralului Stark, secretarului de stat Hull (care se afla la Departamentul de Stat cu ministrul armatei Stîmson).

Între timp, președintele Roosevelt primise — în noaptea precedentă — memorandumul. El se afla în biroul său de lucru împreună cu consilierul Harry Hopkins.

Căpitanul de rangul III Schulz, care îndeplinise oficiul remiterii mapei, relatează:

— Președintele a citit documentele timp de aproximativ zece minute. Apoi i le-a dat domnului Hopkins. După ce le-a citit la rîndul său, a înapoiat președintelui documentele. Adresîndu-se domnului Hopkins, președintele a spus aproximativ următoarele: „Aceasta înseamnă război". Hopkins a fost de acord cu președintele.

Două persoane — ocupînd poziții cheie în aparatul militar american — n-au putut afla în noaptea de 6 decembrie despre memorandumul japonez, precum și despre indicația ulterioară, sosită din Tokio, ca documentul să fie remis la 7 decembrie orele 13, ceea ce permitea să se stabilească ora aproximativă a atacului japonez.

Aceste persoane erau generalul Marshall, șeful statului major al trupelor terestre, și amiralul Stark. Pe acesta din urmă l-a căutat președintele Roosevelt, dar aflînd că este la teatru n-a vrut să-l convoace, pentru a nu alarma publicul din sală. Marshall a luat cunoștință de desfășurarea evenimentelor de-abia duminică dimineață, cînd a ajuns la minister. El n-a putut fi anunțat acasă, din cauza obișnuitului său program matinal. Marshall reconstituie astfel dimineața de duminică:

— În dimineața aceea am luat micul dejun, probabil, la ora 8 și apoi am plecat la obișnuitul meu program de călărie. Cred că pentru călărie am pierdut circa 50 de minute. Apoi m-am întors acasă. Nu-mi aduc aminte exact cînd mi s-a spus că sînt căutat de colonelul Bratton, care vrea să-mi comunice ceva important — sau atunci cînd intram în baie, sau cînd mă aflam sub duș. Am spus să se răspundă că voi veni la minister. Ceea ce am și făcut apoi.

În jurul orei 11, generalul Marshall și amiralul Stark hotărăsc trimiterea unei circulare de avertizare tuturor districtelor militare. Această radiogramă cu caracter secret avea următorul conținut: „Azi la ora 13, Japonia intenționează să prezinte o declarație echivalentă unui ultimatum. Ambasadorii japonezi au indicația de a distruge imediat mașinile lor de descifrat. Ce s-ar putea întîmpla la ora respectivă nu se știe, dar fiți pregătiți în mod corespunzător..."

Operația de cifrare și, mai ales, de transmitere a fost defectuoasă. Și, astfel, radiograma menită să pună în stare de alertă toate districtele militare, inclusiv districul Hawai, a fost expediată *după începerea atacului japonez*.

Evenimentul este apreciat în mod diferit. Ministrul armatei Stimson consideră vinovate pentru dezastrul de la Pearl Harbor vîrfurile militare americane locale și, în mod special, pe amiralul Short. Acesta, la rîndul său, acuză conducerea militară americană centrală. El declară:

— Telegrama din 7 decembrie, această deosebit de importantă telegramă, *a fost primită la 7 ore după atacul japonez*. Dacă ordinul ar fi fost dat prin telefonul cu instalație de cifrare, am fi avut timp să pregătim avioanele și să le ridicăm în aer, evitînd marile pierderi în avioane în timpul bombardamentului.

Aceeași atitudine a avut-o și amiralul Kimmel.

Au trecut de atunci aproape trei decenii. Dar semnele de întrebare nu contenesc. Pearl Harbor rămîne, incontestabil, un mister al istoriei. Un lucru a rămas cert. Pearl Harbor, acest preludiu al războiului în Pacific, a însemnat și preludiul înfrîngerii Japoniei militariste. Intrînd în război, Statele Unite, ca membru al coaliției antihitleriste, aveau să-și aducă contribuția lor la înfrîngerea puterilor agresoare ale pactului tripartit.

Războiul din Pacific a început în acea dimineață de 7 decembrie 1941, în acea zi scurtă, cea mai scurtă din anii marii încleștări.

Sergiu VERONA

Le Monde
PARIS

COORDONATE ALE POLITICII EXTERNE CANADIENE

un interviu al primului ministru Pierre Trudeau

— Domnule prim-ministru, de mai multe luni este în curs de examinare o revizuire aprofundată a politicii externe a Canadei. Puteți să ne spuneți care sînt prioritățile acestei revizuiri?

— Am încercat să examinăm succesiv principalele domenii în care se exprimă politica externă a Canadei. Desigur, pentru noi, Statele Unite și Europa reprezintă prioritățile cele mai importante, dar nu am studiat în primul rînd problema Canada—Statele Unite. Am abordat mai degrabă problema Canada—Europa, deoarece aveam de luat hotărîri cu privire la participarea noastră la N.A.T.O.

Politica externă canadiană trebuie să oglindească preocupările canadienilor. Ne interesăm, deci, în mai mare măsură de problemele care privesc suveranitatea canadiană. Aceasta are consecințe, de pildă, în domeniul economic, în legătură cu dezechilibrul dintre Statele Unite și Canada. Aceasta are, de asemenea, importanță pentru noi în cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord. Astfel, am luat hotărîrea să reducem efectivele noastre militare din Europa, în ideea că trebuie să jucăm un rol mai mare pe propriul nostru teritoriu.

Revizuirea noastră a dus, de asemenea, la o înțelegere foarte clară a faptului că sîntem o țară deschisă la trei oceane, cu un teritoriu imens, de unde decurge o dorință foarte puternică de a deplasa întrucîtva prioritățile noastre dinspre Atlantic spre Pacific. În mod tradițional, comerțul, turismul, cultura treceau prin Atlantic.

Dacă vrem să împiedicăm anumite înstrăinări în vestul țării, este necesar ca politica noastră față de țările din Pacific să fie mai dinamică. Așa se explică o deschidere spre Pekin și schimburi de miniștri, de diplomați și de misiuni cu țările din Pacific: reuniunea ministerială canadiano-japoneză care a avut loc anul trecut la Tokio (17—18 aprilie 1969), vizita în Canada a primului ministru al Australiei (2—4 aprilie 1969), a primului ministru al Noii Zeelande (21—23 septembrie 1969), a primului ministru al statului Singapore (11—13 noiembrie 1969), în sfîrșit, propriul meu turneu, peste cîteva luni, în aceste țări. În același context ar trebui inclusă misiunea ministerială în America de Sud (octombrie—noiembrie 1968), inclusiv în țările din America Latină situate la Pacific. Iată, deci, o dimensiune cu adevărat nouă.

Dimensiunea Arcticii ne preocupă, de asemenea, în mare măsură, din motive comerciale, pentru exploatarea unor resurse naturale, și pentru motive de ordin militar. Iată tot atîtea dimensiuni cu adevărat noi pe care le impunem politicii noastre externe, a cărei revizuire va avea în mod cert consecințe asupra relațiilor noastre cu cealaltă țară polară, Uniunea Sovietică, unde s-ar putea să plec în urma vizitei pe care a făcut-o în Canada, acum cîteva luni, ministrul sovietic al afacerilor externe.

Ținînd seama de toate acestea, precum și de mijloacele noastre limitate din punct de vedere al resurselor umane și al disponibilităților financiare, devenea necesar să reexaminăm angajamentele noastre în Europa.

Cred că toate acestea oglindesc o înțelegere a realităților canadiene de către guvernul canadian și de către canadieni înșiși. Desigur, Canada nu poate juca un rol predominant în toate domeniile ; în consecință, se pune problema să stabilim unde anume Canada poate cel mai bine să exercite o influență reală.

— Preocuparea de a traduce realitatea internă canadiană în diplomație comportă, așa cum ați menționat dv., afirmarea suveranității canadiene. Se pare că această afirmare se orientează în două direcții: pe de o parte, față de marele dv. vecin, Statele Unite, pe de altă parte, față de Franța.

— În cazul Statelor Unite, trebuie să ne ocupăm, din ce în ce mai mult, de problemele dominației economice și ale dominației tehnologice, care merg mînă în mînă. Sub acest aspect, nu ne aflăm pe o poziție teoretică realmente diferită de cea a Franței și a multor altor țări vest-europene. Puterea economică și avansul tehnologic al Statelor Unite ne pun probleme, nu de suveranitate, în sens juridic, ci de libertate totală de a acționa în lume în funcție de prioritățile determinate înăuntrul țării.

Cred că aceasta ne va determina, pe plan economic, să investim mai mult în sectoare în care Canada poate juca un rol de prim plan, mai degrabă decît să încercăm, așa cum s-a întîmplat în trecut, să ocupăm tot terenul și să avem o industrie care ar imita ceea ce se face în altă parte. Încercăm să dezvoltăm sectoarele-cheie în care Canada poate să ocupe în mod efectiv un rol de prim plan. În domeniul comunicațiilor prin sateliți, de pildă, Canada se află și ar vrea să rămînă în avangardă. În domeniul folosirii pașnice a atomului, am ocupat de peste 20 de ani un rol de prim plan și sperăm să-l menținem. În ce privește avioanele care decolează și aterizează pe distanță mică, datorită naturii însăși și a economiei teritoriului nostru, noi am fost în avangarda tuturor țărilor din lume.

Vrem să facem în așa fel încît Canada să se dezvolte potrivit propriilor ei specialități. Această orientare ne-ar permite să scăpăm, ca să spunem așa, de dominația americană, afirmîndu-ne, în același timp, cît mai mult posibil suveranitatea.

Problema relațiilor cu Franța este de cu totul alt ordin.

— Pe plan diplomatic, este posibil oare să se ia în considerare anumite acțiuni comune între Ottawa și Paris?

— Nu știu dacă trebuie să luăm în considerare acțiuni comune, dar este evident că interesele noastre coincid în suficiente domenii pentru a exista cel puțin acțiuni similare. De pildă, intenția noastră de a recunoaște Pekinul este paralelă cu o politică pe care Franța a aplicat-o deja în urmă cu mai mulți ani. Într-un anumit sens, și din alte motive, sînt de părere că ușoara noastră retragere față de N.A.T.O. corespunde oarecum anumitor inițiative din trecut ale Franței. Este cert că Franța și Canada sînt interesate să acționeze, așa cum o fac în mod efectiv, pentru o apropiere Est-Vest...

În fața gigantului din sud, Statele Unite, simțim nevoia să avem prieteni care au cam aceeași optică occidentală, prieteni alții decît Statele Unite, și iată de ce acordăm o înaltă prioritate relațiilor noastre cu Europa.

Interviu luat de Claude JULIEN

ИЗВЕСТИЯ
MOSCOVA

CE E NOU LA „EST DE SUEZ"

LA LONDRA s-a anunțat că mareșalul aerului al Marii Britanii, Charles Alworthy, a început un lung turneu la bazele militare britanice din insulele Bahamas, Cipru, în zona Golfului Persic, Singapore, Malayezia, Hong-Kong. S-a anunțat, de asemenea, că el se va întîlni cu miniștrii apărării ai Australiei și Noii Zeelande și va vizita Honolulu, unde va avea convorbiri cu comandantul suprem al forțelor armate ale S.U.A. în Pacific.

Atenția comentatorilor și a presei este atrasă de acea parte a călătoriei

mareşalului britanic ce trece prin zone care, în politica britanică, sînt de obicei definite prin termenul „la est de Suez". O atare atenţie sporită este explicabilă : date fiind numeroasele dificultăţi economice ale Angliei, cauzate, printre altele, şi de cheltuielile militare excesiv de mari, guvernul laburist a făgăduit poporului englez să-şi evacueze în întregime, pînă la sfîrşitul anului 1971, trupele din această regiune.

Cu cît, însă, se apropie mai mult data presupusei evacuări, cu atît devine mai clar că Marea Britanie nu intenţionează să renunţe la „prezenţa militară" în regiunile situate „la est de Suez", de unde monopolurile Angliei pompează anual circa 300 milioane lire sterline ; nu este vorba decît de o anumită modificare a vechii politici, cu obiectivul de a redisloca bazele şi de a antrena mai activ pe partenerii Angliei în acţiunea de protejare a intereselor britanice şi americane. În această ordine de idei, trebuie amintit că ministerul apărării al S.U.A., încurajînd această modificare, se pregăteşte să-şi asume în această regiune o parte a funcţiilor poliţieneşti ale Angliei.

În ultimele luni, s-au acumulat suficiente fapte în baza cărora se pot trage anumite concluzii în ceea ce priveşte aspectele fundamentale ale politicii „la est de Suez" elaborată la Londra. În primul rînd, ca o completare la pactele militare deja existente, ea preconizează crearea altora noi, în particular a pactului P.A.T.O. — un bloc pentru „apărarea" Pacificului — faţă de a cărui înfiinţare şi S.U.A. manifestă un mare interes. În această organizaţie rolul principal este rezervat Australiei şi Noii Zeelande, complici ai Washingtonului în agresiunea din Vietnam. Unele ţări din Asia de sud-est ar urma şi ele să devină membre ale acestui pact. Există toate temerile pentru a se considera că subiectul P.A.T.O. va fi discutat de mareşalul englez la Canberra, Wellington şi în insulele Hawai.

În al doilea rînd, autorităţile britanice proiectează înfiinţarea cîtorva baze noi în Australia şi în insulele din Oceanul Indian, utilizabile, „în caz de conflict", drept cap de pod de către unităţile mobile dislocate, să zicem, în Anglia.

În al treilea rînd, autorităţile britanice vor efectua manevre terestre şi navale periodice în zonele situate „la est de Suez".

În al patrulea rînd, departamentul britanic al apărării intenţionează să intensifice ajutorul militar destinat unui şir de ţări din Golful Persic şi Asia de sud-est. Aşa, de exemplu, în presă s-a relatat că numai emiratelor din Golful Persic Anglia le livrează armament în valoare de 100 milioane lire sterline, respectiv — avioane, tancuri, nave militare, echipament...

Aşa arată, în fapt, „părăsirea" de către Marea Britanie a regiunilor care, în politica engleză, sînt definite cu termenul „la est de Suez".

M. ZUBKO

Localitatea Xieng Kuang, din Valea Ulcioarelor, după bombardamentele efectuate de avioane americane B-52

THE GUARDIAN
MANCHESTER

CONGRESUL AMERICAN ŞI INTENŢIILE S.U.A. ÎN LAOS

SE PARE că, mai devreme sau mai tîrziu, Administraţia va trebui să precizeze ce acţiuni întreprinde în Laos. Experienţa sumară a Vietnamului şi perdeaua grea de fum în care Administraţia şi-a învăluit activităţile sale din Laos îi fac pe membrii Congresului tot mai nervoşi şi mai îngrijoraţi. Ei sînt hotărîţi să nu mai permită ca S.U.A. să fie angajate într-un nou conflict în Asia de sud-est, fără să aprobe în mod conştient o asemenea acţiune sau să înţeleagă ce semnificaţie are ea.

Dar, chiar dacă Administraţia păstrează tăcere în ceea ce priveşte Laosul, Congresul are de acum o experienţă care îl face să fie îngrijorat. In urmă cu cîteva luni, subcomitetul pentru relaţii externe al senatorului Symington, care cercetează angajamentele militare ale S.U.A. şi bazele lor în străinătate, a terminat un studiu privitor la Laos.

Raportul anterior al subcomitetului referitor la Filipine provocase o mîhnire profundă la Departamentul de Stat, prin afirmaţia potrivit căreia aproape toate forţele aliate care luptă de partea Americii în Vietnam sînt finanţate de Statele Unite.

Departamentul de Stat încearcă acum să cenzureze din raportul subcomitetului privitor la Laos toate dezvăluirile care nu îi convin. Prima versiune, epurată de către Departament, a fost respinsă de subcomitet. Timp de cîteva săptămîni, Departamentul s-a luptat cu sine pentru a stabili cît anume este dispus să mai permită a fi dezvăluit.

Intre timp, Congresul acţionase deja pentru a limita volumul ajutorului american destinat guvernului din Laos în lupta sa împotriva forţelor Patet Lao. Anul trecut, el a stabilit un plafon maxim de 2 500 000 000 dolari asupra ajutorului militar pe care S.U.A. îl pot oferi Laosului şi Tailandei şi, în special, a interzis folosirea trupelor terestre de luptă americane în aceste ţări.

Pentagonul încearcă acum să nu mai menţioneze aceste rezerve în legislaţia pentru furnituri militare pe anul curent. Dar membrii Congresului ştiu că consilierii militari americani se află deja pe cîmpul de luptă alături de unităţi militare laoţiene, chiar dacă Administraţia refuză să o confirme.

Exact în acest fel a început amestecul în Vietnam. Într-o zi, în Vietnam se aflau aproximativ 1 600 consilieri militari americani, iar apoi, fără vreo aprobare specială a Congresului şi aproape peste noapte, au apărut unităţi americane de luptă. Aceasta s-a întîmplat în martie 1965, cînd ele numărau 3 500 persoane. Dar abia în luna iulie a aceluiaşi an, cînd preşedintele Johnson a cerut ca numărul de 70 000 militari americani care se aflau în Vietnam să crească la 120 000, opinia publică americană şi-a dat seama că este implicată într-un adevărat război.

Se pare că Congresul nu va permite ca aceasta să se întîmple din nou în Laos sau într-o altă ţară. Iar Nixon va trebui să ţină seama de insistenţa tot mai pronunţată a Congresului de a avea dreptul să ştie ce se întîmplă în Laos şi ce intenţii au S.U.A. în această ţară, înainte de a fi prea tîrziu.

Richard SCOTT

EL MERCURIO
SANTIAGO DE CHILE

ÎNTRE PROMISIUNI ŞI REALITĂŢI

LA WASHINGTON, anul 1970 este considerat ca un an de clarificare în relaţiile economice dintre S.U.A. şi America Latină, în cadrul cărora vor trebui să se concretizeze de fapt noile programe de cooperare definite de Nixon.

Optimiştii speră ca acest an să reprezinte începutul unor relaţii mai bune. Cu toate acestea, unii observatori nu îşi ascund neliniştea. Pentru Washington — remarcă aceştia — problema constă în faptul că, deşi preşedinţii nord-americani îşi proclamă în mod curent interesul pentru America Latină, ţările din sudul continentului rămîn întotdeauna la sfîrşitul listei de priorităţi.

În curînd, se vor împlini douăsprezece luni de cînd guvernatorul Nelson Rockefeller a înaintat preşedintelui Nixon raportul său asupra „Calităţii vieţii în Americi". La Washington, practic s-a făcut, însă, puţin pentru transpunerea propunerilor în realitate.

După cum era de aşteptat, guvernele din Europa occidentală nu au arătat entuziasm în a acorda preferinţe comerciale ţărilor în curs de dezvoltare, aşa cum au sugerat Statele Unite. La începutul lui ianuarie, spre exemplu, ministrul de externe francez Maurice Schumann a exprimat simpatia guvernului său pentru America Latină, arătînd, însă, în cadrul unei reuniuni cu reprezentanţii O.S.A., că preferinţele Franţei pentru continentul african se vor menţine.

Preşedintele Nixon a afirmat, în noiembrie anul trecut, că S.U.A., în cazul unui refuz din partea altor ţări, vor acţiona singure, acordînd astfel de preferinţe Americii Latine. Funcţionari ai Administraţiei au explicat, însă, că o astfel de acţiune directă nu a fost programată, cel puţin pentru acest an.

Preşedintele Nixon a menţionat şi posibilitatea refinanţării unei părţi a datoriei externe a ţărilor de pe emisferă. Fără îndoială, studii preliminare au demonstrat că Washingtonul nu poate îndeplini un asemenea proiect, întrucît 65 la sută din obligaţii au fost contractate cu alte naţiuni şi prin intermediul unor documente comerciale ce nu pot fi renegociate. Există, totuşi, speranţa că Banca Mondială va putea colabora în aceste probleme financiare.

O altă realitate pe care o înfruntă America Latină este slăbirea surselor de capital în vederea dezvoltării. Congresul S.U.A. a autorizat, în 1964, 762 milioane dolari pentru asistenţă financiară acordată Americii Latine. Totalul pentru anul fiscal 1970 este estimat la 336 milioane dolari, cu posibilitatea acordării altor 50 milioane dolari pentru un nou Institut interamerican de dezvoltare socială.

Deşi Banca interamericană pentru dezvoltare a autorizat credite de 631,5 milioane dolari pentru anul 1969, la Washington există părerea că, în viitorii ani, Banca va suferi din lipsă de fonduri. Nici Congresul, probabil, nu-şi va manifesta dorinţa de a acorda contribuţii adiţionale, într-un moment cînd se intenţionează scăderea oricărei forme de ajutor pentru exterior.

l'Unità
ROMA

CAETANO ŞI SALAZAR

Portugalia după Salazar. Pornind de la această temă, am adresat cîteva întrebări lui PEDRO SUAREZ din conducerea F.P.L.N.P. (Frontul patriotic pentru eliberarea naţională din Portugalia).

ÎNTREBARE: Care este influenţa schimbărilor în guvern şi a bătăliei duse în preajma alegerilor asupra desfăşurării luptei forţelor democratice din Portugalia?

RĂSPUNS: Forţele democratice au demonstrat o mare maturitate politică, fapt ce le-a permis să-şi lărgească considerabil influenţa în rîndul maselor populare şi al clasei muncitoare. Eforturile depuse după dispariţia lui Salazar, lupta dusă de forţele democratice anul trecut au demascat operaţia care urmărea să păstreze esenţa regimului schimbîndu-i doar faţada.

— Ce părere aveţi despre politica actuală a lui Caetano?

— Caetano a preluat politica lui Salazar: războiul colonial continuă, monopolurile acaparează bogăţiile ţării, situaţia maselor muncitoare se agravează, investiţiile de capitaluri străine cresc tot mai mult, costul vieţii sporeşte, ducerea războiului colonial stă la baza unei sporiri permanente a taxelor. Asistăm, însă, la o continuă schimbare de personal politic: apar elemente „caetaniste", mai „moderne"; este cazul noului ministru al corporaţiilor. Fostul ministru nu rezistase în faţa valului puternic de lupte al clasei muncitoare portugheze. Un alt caz este cel al ministrului educaţiei naţionale, a cărui înlocuire constituie un succes al luptei studenţilor din Coimbra. Asistăm la o schimbare de stil şi de oameni, dar esenţa politică a regimului rămîne neschimbată. Mai mult, represiunea devine adesea mai dură.

Caetano caută noi medieri şi vrea să dinamizeze politica internă portugheză dar, cînd consideră necesar, continuă să aplice teroarea. S-a făcut multă zarvă, de pildă, în legătură cu desfiinţarea rău-famatei poliţii politice P.I.D.E. Dar, sub noul nume de Direcţia Generală a Securităţii, au fost menţinuţi oameni şi structuri ale fostei P.I.D.E.

— Aţi vorbit de o schimbare de stil, dar această schimbare de stil corespunde cerinţelor reale ale clasei dominante portugheze?

— „Schimbarea de stil" s-a datorat ascuţirii contradicţiilor din ţară şi din cadrul regimului. Unii monopolişti sînt de acord cu o politică internă mai „elastică", cu condiţia să fie păstrate ne-

Muncitorul portughez este cel mai rău plătit din Europa

schimbate structurile care garantează puterea lor. Caetano nu este Salazar, este mai dinamic, a încercat şi un dialog, de altfel eşuat, cu unele fracţiuni moderate din opoziţie. A stîrnit neîncrederea ultrareacţionarilor care continuă să agite steagul „salazarismului pur" în umbra figurii fostului (şi inutilizabilului) dictator.

Dar schimbările de stil nu pot fi suficiente. Portugalia continuă să fie deschisă faţă de penetraţia unor mărfuri şi investiţii ale marilor monopoluri străine. Faptul că muncitorul portughez este cel mai rău plătit din Europa constituie un stimulent, căruia guvernul nu se ruşinează să-i facă propagandă, pentru intervenţia străină nu numai în industrie, ci în toate sectoarele economiei ţării : agricultură, industria minieră, transporturi ş.a.m.d. La noi, un textilist primeşte un salariu echivalent cu o pătrime din cel al unui coleg al său francez, un metalurgist chiar o cincime. A fost calculat că este de-ajuns salariul pe o zi al unui muncitor de la firma Gründing din Germania pentru a plăti munca pe o săptămînă a unui muncitor care se achită de aceleaşi sarcini la filiala de la Lisabona a aceleiaşi firme Gründing. Această pătrundere de capitaluri străine a provocat, însă, grave tulburări în economia ţării. Am asistat la o accelerare a procesului de concentrare a industriilor locale. În timp ce întreprinderile cele mai importante au căzut în mîinile marilor bănci particulare, se asistă la dispariţia combinatelor industriale mai mici, fapt care provoacă o agravare a şomajului şi puternice tensiuni în rîndul păturilor mijlocii portugheze.

— Dar pe planul politicii internaţionale se înregistrează schimbări ?

— Regimul fascist continuă să sprijine toate forţele extremiste şi reacţionare ale alianţei atlantice şi pe autorii războiului rece. Aliaţii Portugaliei susţin pe Caetano, deoarece politica sa favorizează penetraţia capitalurilor lor. Caetano nu mai protestează, cum făcea Salazar, cînd aliaţii săi nu susţin pînă la capăt, la O.N.U. sau în alte organisme internaţionale, politica unui război colonial ; în esenţă, nimic nu s-a schimbat : R.F.G. are şi acum pe teritoriul portughez, la Beja, baza sa aeriană cea mai importantă, S.U.A. păstrează baza Azorre, Portugalia continuă să fie una dintre puţinele ţări care susţin făţiş politica de agresiune a S.U.A. în Vietnam. Din 1967, există la Lisabona comandamentul N.A.T.O. pentru regiunea Iberică cu sarcina atît de a controla intrarea în Mediterana, cît şi de a înlocui parţial rolul pe care îl avea Franţa în N.A.T.O. Dar, mai ales, continuă să sosească în Portugalia din partea N.A.T.O. arme şi mijloace pentru ducerea războiului colonial. Împrumuturile şi ajutoarele aliaţilor occidentali permit guvernului să întrebuinţeze pentru bugetul militar (oficial aproximativ 45 la sută din cel global, dar în realitate mult mai mult), miliarde de escudos.

Pe de altă parte, sînt cunoscute iniţiativele portugheze pentru constituirea unei alianţe sud-atlantice care să grupeze regimurile reacţionare ale Americii Latine şi al cărei scop ar fi de a susţine războiul colonial portughez pe care îl sprijină deja Africa de Sud. Nu trebuie să se uite nici faptul că regimul fascist al lui Caetano continuă să ceară, ca şi Salazar, intervenţia directă a trupelor N.A.T.O. în Guineea, Angola şi Mozambic.

— Care sînt perspectivele şi sarcinile pe care şi le propune astăzi mişcarea democratică din Portugalia ?

— Guvernul insistă asupra monopolului vieţii politice pe baza partidului unic — Uniunea Naţională — şi pe baza structurii fasciste a statului. Guvernul Caetano a nesocotit complet revendicările imediate ale forţelor antifasciste şi refuză să elibereze deţinuţii politici.

Forţele democratice se găsesc în faţa unei situaţii politice care necesită din partea lor o mare capacitate de acţiune, întărirea unităţii şi legăturii lor cu masele populare, pentru a putea atinge obiectivele care stau la baza luptei împotriva regimului fascist şi pentru cucerirea democraţiei.

După „alegeri", Mişcarea de opoziţie democratică, întărită prin sprijinul poporului şi prin extinderea luptei pe plan naţional, a cucerit poziţii legale în regim, a pătruns în viaţa politică şi a devenit o mişcare legală reprezentativă a forţelor din opoziţie. Mişcarea de opoziţie democratică (M.O.D.) continuă lupta sa pentru revendicările fundamentale elaborate la S. Pedro del Moel în iunie anul trecut : cucerirea libertăţilor democratice ; desfiinţarea cenzurilor ; recunoaşterea existenţei legale a M.O.D. ; eliberarea tuturor deţinuţilor politici ; desfiinţarea efectivă a poliţiei politice ; dreptul la grevă şi libertăţi sindicale ; încetarea imediată a războiului colonial şi recunoaşterea dreptului popoarelor la independenţă ; începerea convorbirilor cu reprezentanţii legitimi ai popoarelor din Angola, Guineea şi Mozambic ; o politică externă de pace şi cooperare paşnică cu toate popoarele.

Guvernul portughez continuă să nu accepte aceste minime revendicări, dar, începînd cu luna octombrie, anul trecut, asistăm la un nou val de lupte ale oamenilor muncii portughezi. Greve, întreruperi de lucru, întruniri a mii de oameni ai muncii caracterizează creşterea luptei din Portugalia. Tinerii din fabrici şi universităţi, intelectualii, femeile se unesc în mişcarea forţelor politice antifasciste care continuă lupta şi vor să meargă înainte pînă la instaurarea în Portugalia a unui regim de democraţie şi libertate.

În R.F.G. s-au produs mari inundaţii ca urmare a topirii zăpezii. În fotografie, o stradă din Köln

profil

Mohamed Ali HAITHAM

primul ministru al Republicii Populare a Yemenului de Sud

După remanierea de la sfîrşitul anului trecut, noul guvern, care cuprinde patru noi miniştri, dintre care doi nu aparţin partidului unic la putere, este prezidat în continuare de Mohamed Ali Haitham.

Ali Haitham s-a născut în anul 1940 la Dathina, o localitate din Arabia de Sud, într-o familie de ţărani.

După formarea, în 1963, a Frontului de Eliberare a Yemenului de Sud ocupat, Haitham conduce mişcarea insurecţională împotriva colonialiştilor englezi în regiunea Dathina, ca reprezentant al Direcţiei generale a Frontului. După eliberarea regiunii Beihan, este numit în fruntea administraţiei acestei regiuni, iar după proclamarea Republicii Populare a Yemenului de Sud, în noiembrie 1967, Haitham este numit ministru de interne în primul guvern al ţării. În iunie 1969, după destituirea preşedintelui Qahtan El Chaabi şi a primului ministru Fayçal Abdel Latif, Direcţia generală a Frontului îl numeşte pe Ali Haitham membru al noului Consiliu prezidenţial şi preşedinte al Consiliului de Miniştri al republicii. Mohamed Ali Haitham este, de asemenea, şi membru al Direcţiei generale a Frontului de Eliberare. Programul guvernului emis la 24 iunie 1969 de primul ministru Haitham rămîne acelaşi. Pe plan intern, se prevede elaborarea în viitorul apropiat a unei noi Constituţii, intensificarea eforturilor pentru eliberarea economică de sub influenţa străină, traducerea în viaţă a reformei agrare şi un efort mai mare pentru dezvoltarea economică.

Pe plan extern, programul preconizează strîngerea raporturilor de prietenie şi colaborare cu ţările arabe, în special cu R.A.U., ajutorarea rezistenţei palestiniene şi a revoluţiei armate din Golful Persic, intensificarea raporturilor de colaborare cu ţările socialiste, sprijinirea mişcărilor de eliberare naţională din lumea întreagă, lupta împotriva imperialismului.

A. M.

poșta redacției

SENATUL ITALIAN

Dr. C., București. 1) Nu s-a fixat încă data alegerilor italiene din primăvară. 2) Iată repartizarea locurilor în Senatul italian, după alegerile din mai 1968 : Partidul democrat-creștin (D.C.) — 135 ; Partidul Comunist (P.C.I.) — 87 ; Partidul socialist unificat (P.S.U.) — 46; Partidul liberal (P.L.I.) — 16 ; Partidul socialist al unității proletare (P.S.I.U.P.) — 14; Mișcarea Socială (neofascistă) (M.S.I.) — 11 ; Partidul republican (P.R.I.) — 2 ; Monarhiștii (P.D.I.U.M.) — 2 ; Partidul popular din Tirol (P.P.S.T.) — 2.

DECANUL CORPULUI DIPLOMATIC

Gh. I. Căpitan, Arad. 1) Decanul corpului diplomatic este diplomatul cel mai înalt în grad și cel mai vechi acreditat în statul respectiv. În țările în care sînt acreditați nunții papali, aceștia îndeplinesc funcția de decan al corpului diplomatic indiferent de vechimea în acreditare. 2) Primul avion al companiei de aviație române care a pornit să înconjoare Pămîntul la sfîrșitul anului trecut a fost un IL-18 cu 100 de locuri ; viteza — 650 km/oră, raza de acțiune — 6.500 km. Ruta pe care se angajase avionul, lungă de 47 000 km, prevedea escale la Karaci, New Delhi, Rangoon, Bangkok, Tokio, Honolulu, Los Angeles. Echipajul avionului era alcătuit din 12 bărbați și o femeie.

Ion Petre Mladin, Brăila. Faptul că președintele Ovando Candia nu a hotărît încă eliberarea lui Régis Debray nu poate duce la ruperea relațiilor franco-boliviene. De altfel, după cum a declarat președintele bolivian (declarații amintite de revista noastră în articolul „Generalul și prizonierul" din. nr. 5), Debray va fi probabil subiectul unei amnistii într-un viitor relativ apropiat.

Vasile Burdulescu, București. Consultați articolul despre organizații palestiniene apărut în nr. 8 al revistei noastre.

Cornel Liță, com. M. Sulița, jud. Suceava. 1) Turcia este republică. 2) Bineînțeles că pensia prezidențială este aceeași, stabilită prin lege.

Nelu Botez, Huși ; Veronica Radu, com. Strîmbeni-Căldăraru, jud. Argeș. Vă rugăm să vă adresați revistei „Știință și tehnică".

Elena Munteneseu, București. Otokar Czernin a fost, într-adevăr, ministru plenipotențiar al Austriei la București, la începutul primului război mondial.

Cristea Petrea, str. Pitărești nr. 3, Rm. Sărat, jud. Buzău, dorește să cumpere nr. 1, 2, 3, 4 din 1963 ale revistei „Lumea".

Ion Stoica, Paroșeni, jud. Hunedoara. Potrivit ultimelor date generale (1 iulie 1968), orașul Ploiești are peste 208 000 locuitori, fiind, din acest punct de vedere, al doilea oraș al țării. Vă recomandăm pentru amănunte consultarea volumului apărut recent „Județele Republicii Socialiste România".

JOSEF MENGELE

Ani Berbecaru, Oravița. La sfîrșitul războiului, criminalul nazist Josef Mengele, fost medic-șef al lagărului de la Auschwitz, s-a retras în orășelul natal Günzberg, din apropierea Münchenului. În acest oraș, fostul medic a trăit nestingherit cinci ani, atîta timp cît autoritățile vest-germane nu s-au interesat de soarta sa. După 1950, fuge din Germania federală și, sub un nume fals, ajunge în Argentina, condusă în acea vreme de dictatorul Juan Perón. După căderea lui Perón (1955), se refugiază o scurtă perioadă în Paraguay. Se reintoarce, apoi, la Buenos Aires și în 1957 își reia numele. La 5 iulie 1959, procurorul din Freiburg — Brisgau (R.F.G.) a lansat un mandat de arestare împotriva lui Mengele, iar guvernul vest-german a cerut guvernului argentinian extrădarea sa. Premiul instituit pentru prinderea lui Mengele era de 60 000 de mărci. În ianuarie 1960, guvernul vest-german adresează o nouă cerere de extrădare a criminalului nazist guvernului argentinian, care refuză și de astă dată. Între timp, Josef Mengele obținuse cetățenia paraguayană. Autoritățile argentiniene, sub presiunea campaniei de presă mondiale (prin relatarea tot mai frecventă a unor amănunte privind „cazul Mengele"), emit în mai 1960 un mandat de arestare. Josef Mengele dispăruse, însă, din nou. S-a stabilit, într-un fel, o parte a drumului pe care l-a urmat. Din Argentina, Mengele trecuse în Brazilia, apoi în Egipt, în insula grecească Kythnos, în cele din urmă din nou în Paraguay. În 1964, guvernul vest-german inițiază demersuri pe lîngă autoritățile paraguayene pentru extrădarea lui Mengele, dar fără nici un rezultat. Se presupune că, astăzi, Mengele ar trăi într-o zonă militară aproape de granița Paraguayului, păzit strașnic de poliție și paznici personali.

Cristian Bandu, București. Informații despre cele mai răspîndite ziare ale lumii veți găsi consultînd rubrica „Poșta redacției" din nr. 40 și 48/1969.

Ilie Zbravko, com. Secusigiu, jud. Arad. După cum s-a anunțat recent, Japonia a reușit lansarea unui satelit artificial, devenind a patra țară din lume care a obținut un astfel de succes folosind în exclusivitate tehnologie proprie (după U.R.S.S. — 4 octotmbrie 1957 ; S.U.A. — 31 ianuarie 1958 ; Franța — 26 noiembrie 1965). Despre satelitul vest-german „Azur", lansat de la baza americană din California și realizat cu ajutotrul unor specialiști americani, vă rugăm să consultați „Poșta redacției" nr. 48 din 1969. **În fotografie:** primul satelit artificial japonez pe rampa de lansare.

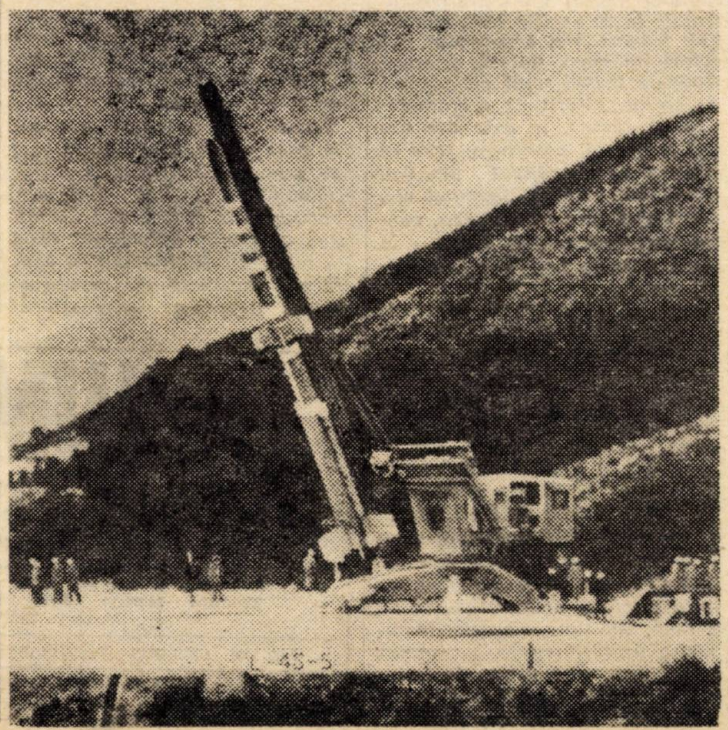

COLONIZAREA PATAGONIEI

În nr. 51/1969 al revistei „Lumea" a apărut un articol amplu despre bogățiile Patagoniei și perspectivele ei. Aș vrea să amintesc cîte ceva din trecutul acestui ținut. Primele încercări de colonizare în Patagonia au fost făcute de către Sarmiento de Gamboa, spre sfîrșitul secolului al XVI-lea, în apropierea trecătorii Magellan. După scurt timp, coloniștii au pierit de foame, ori au părăsit regiunea aridă. La începutul secolului al XVII-lea, s-a răspîndit zvonul că în munții din apropierea riului Limay s-ar găsi un oraș minune — orașul Cezarilor — unde acoperișurile caselor sînt din argint, iar clopotele bisericilor din aur. În anul 1605, a plecat într-acolo o expediție formată din vreo două sute de aventurieri. Jumătate a murit de foame, cealaltă s-a întors cu mîinile goale. Spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, spaniolii au înființat pe țărmul Atlanticului cîteva porturi neînsemnate. Într-unul din ele — Puerto Deseado — a fost constituită o garnizoană pentru apărarea regiunii de atacurile indienilor și ale piraților englezi. În 1810, Patagonia este alipită Argentinei, care se declară independentă. Guvernele argentiniene se interesează, însă, prea puțin de această zonă îndepărtată, locuită de indieni nomazi. După 1870, crescătorii englezi de oi din Insulele Falkland consideră ținuturile drept ideale pentru creșterea animalelor și se instalează aici încetul cu încetul. Sînt urmați de coloniști germani și chilieni. Mai tîrziu, au început, sub comanda generalului Rocca, vînătorile de indieni. Mobilul : acaparrarea unor noi pămînturi pentru creșterea oilor. Fiecare vînător care omora un indian și-i preda urechile primea o liră sterlină. În zilele noastre, mai trăiesc în Patagonia doar cîteva mii de indieni.

D. MACH
Cîmpia Turzii

Dr. Liviu Popovici, Oradea ; Francisc Kecskeméti, Timișoara. Contele István Tisza a fost, într-adevăr, ucis la 31 octombrie 1918

Ionel Chiriteseu, Mărăcineni-Pitești. 1) „Caudillo" înseamnă în limba spaniolă „conducător" sau „căpetenie". 2) „Lock-out" e termenul prin care se arată că toți muncitorii care au participat la o grevă sînt concediați. 3) Fluviul care formează o mare parte din granița Mexicului cu Statele Unite este Rio Grande del Norte. Prin termenul „țările de la sud de Rio Grande" se desemnează toate țările Americii Latine (Centrală și de sud).

poșta redacției

REPUBLICA ARABĂ YEMEN

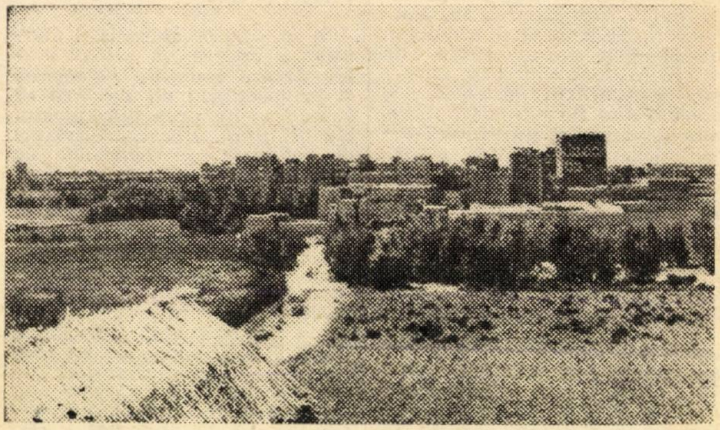

Gheorghe I. Borc com. Boroșteni, jud. Gorj. 1) Republica Arabă Yemen are o suprafață de 195 000 kmp. Ultima statistică (1964) arăta că această țară are o populație de 5 milioane de locuitori. R.A. Yemen este formată, în mare parte, din zonă muntoasă și de podiș. În partea de est se află deșertul Rub-Al-Khali. Datorită acestor particularități ale reliefului, în Yemen predomină vegetația de deșert și semi-deșert. Există zăcăminte de sare și pietre semiprețioase. Agricultura (Yemenul este o țară agrară) se practică în cîmpia îngustă a litoralului și pe pantele munților. Locuitorii cresc oi, capre și cai arabi. Exporturile țării sînt constituite în cea mai mare parte de cafea, bumbac și piei. 2) Stăpînit multă vreme de turci, Yemenul obține autonomia internă în anul 1911, iar la sfîrșitul primului război mondial devine regat independent. Intră în Liga Arabă în anul 1945. În septembrie 1962, monarhia a fost răsturnată. A urmat o îndelungată perioadă în care s-au desfășurat lupte între forțele regaliste și cele republicane. Despre aceste evenimente vă recomandăm consultarea răspunsului apărut în nr. 49/1968. În fotografie : *o suburbie a orașului Sanaa, capitala R. A. Yemen.*

PACTUL BRIAND-KELLOGG

În legătură cu Pactul Briand-Kellogg — menționat în răspunsul dat unui cititor la „Poșta redacției" din nr. 6/1970 — doresc să dau următoarele date, referitoare la istoricul și importanța sa.

Ideea s-a născut în Franța. La 6 aprilie 1927, cînd se împlineau zece ani de la intrarea Statelor Unite în primul război mondial, Aristide Briand, ministrul de externe al Franței, propunea secretarului de stat american, Frank Kellogg, într-un mesaj, încheierea unui tratat bilateral de prietenie veșnică, neagresiune și rezolvare exclusiv pașnică a oricăror diferende care s-ar putea ivi între țările lor. Prin intermediul lui „Associated Press", Briand s-a adresat, de asemenea, poporului american în aceeași zi și în același scop. Declarîndu-se, în principiu, de acord cu propunerea franceză, Kellogg preconiza, la rîndul său, în răspunsul adresat guvernului francez la 27 decembrie 1927, încheierea unui tratat multilateral, deschis aderării oricărui stat interesat. (Aristide Briand, 1862—1932, a fost ministru de externe al Franței în perioada 1925—1932. Frank B. Kellogg, 1856—1937, a fost secretar de stat al Statelor Unite în perioada 1925—1929). În prima jumătate a anului următor, 1928, are loc un intens schimb de mesaje între Paris și Washington, pactul fiind, astfel indirect negociat (prin intermediul schimbului de mesaje, iar nu prin contacte directe). La 13 aprilie 1928, guvernul american s-a adresat, printr-un mesaj, celorlalte mari puteri, prezentîndu-le textul unui proiect de tratat; la 20 aprilie 1928, guvernul francez s-a adresat și el celorlalte mari puteri, prezentîndu-le textul unui alt proiect de tratat, diferit de cel american. A învins, în cele din urmă, proiectul american, care se bucura de sprijinul Angliei, Germaniei, Italiei, Japoniei etc. La propunerea lui Kellogg, pactul este semnat la Paris, la Quai d'Orsay (sediul ministerului de externe francez), în faimoasa „Sală a Orologiului", la 27 august 1928. Erau de față Briand, Kellogg și cancelarul german Stressemann. Inițial, pactul a fost semnat de 15 state : Ulterior, la acest pact au aderat, încă 48 de state, numărul total al semnatarilor săi ridicîndu-se, în preajma izbucnirii celui de-al doilea război mondial, la 63. Doar patru state latino-americane — Argentina, Bolivia, Salvador și Uruguay — din totalul celor existente pe atunci, nu l-au semnat. România a urmărit cu mult interes negocierea pactului, declarîndu-se, printr-o notă din 14 august 1928, „de acuma gata să-l semneze". A aderat la pact printr-o declarație din 4 septembrie 1928 (printre primele state) și l-a ratificat la 27 ianuarie 1929. La invitația Angliei, Franței și Statelor Unite, U.R.S.S. a fost și ea printre primele țări care au aderat la acest pact (6 septembrie 1928). Dat fiind, însă, faptul că puterile occidentale întîrziau cu ratificarea pactului sau îl ratificau cu rezerve, U.R.S.S. a propus țărilor vecine, la sfîrșitul anului 1928, încheierea unui Protocol de punere anticipată în vigoare a Pactului Briand-Kellogg — între țările din răsăritul Europei. Protocolul — cunoscut sub numele de „Protocolul de la Moscova" sau „Protocolul Litvinov" (după numele inițiatorului său, Maxim Litvinov, 1876—1951, comisar al poporului pentru afacerile externe al U.R.S.S. în perioada 1930—1939) — a fost semnat la Moscova, la 9 februarie 1929, de către U.R.S.S., Polonia și România ; ulterior, au aderat la el Finlanda, Turcia și Iranul. Astfel, Pactul Briand-Kellogg a intrat mai întîi în vigoare între țările din răsăritul Europei. A intrat în intregime în vigoare, fiind obligatoriu pentru toți semnatarii, cîteva luni mai tîrziu, la 25 iulie 1929. Pactul Briand-Kellogg a deschis apoi drumul altor tratate de acest fel, care constituiau un fel de „suplimente regionale" ale acestuia. Începînd din 1929, Liga Națiunilor a încercat, în repetate rînduri, să pună de acord Pactul Ligii Națiunilor — care nu interzicea în mod expres și categoric războiul ca mijloc de soluționare a diferendelor internaționale — cu valoroasele prevederi ale Pactului Briand-Kellogg. (O rezoluție a Adunării Ligii Națiunilor din 24 septembrie 1929 cerea revizuirea Pactului acestei organizații, în sensul punerii lui de acord cu Pactul Briand-Kellogg). Amendamentele propuse nu au intrat, însă, în vigoare, încercarea soldîndu-se, astfel, cu un eșec.

Importanța deosebită a acestui pact — cunoscut îndeobște sub numele de „Pactul Briand Kellogg", „Pactul Kellogg", „Pactul de la Paris" sau „Noul pact al păcii" („Vechiul" fiind Pactul Ligii Națiunilor) — constă în faptul că el constituie primul document internațional care prevede în mod expres renunțarea la război ca mijloc de soluționare a diferendelor internaționale și ca instrument al politicii naționale a statelor. În acest fel, pentru prima dată în istoria relațiilor dintre state, războiul de agresiune era scos, în mod formal, în afara dreptului internațional, părțile obligîndu-se să reglementeze toate diferendele care s-ar putea ivi între ele exclusiv prin mijloace pașnice. Pactul — redactat în limbile franceză și engleză și cuprinzînd un preambul și 3 articole — constituie, așadar, o consacrare a principiilor neagresiunii și rezolvării pe cale pașnică a diferendelor internaționale, ca principii fundamentale ale dreptului internațional. În ciuda acestor merite incontestabile, Pactul Briand-Kellogg avea, însă, cîteva limite : nu definea războiul de agresiune și nici agresorul, nu interzicea războaiele coloniale și nici alte acte de agresiune, nu se referea la limitarea și reducerea armamentelor (cum făcea, de pildă, Pactul Ligii Națiunilor, în art. 8) și nici la dezarmare, nu oferea garanții că va fi respectat și nici sancțiuni împotriva celor care-l încălcau, se aplica numai „inter partes" deși unele l-au ratificat cu rezerve serioase, nu prevedea dreptul legitim al statelor la autoapărare (individuală sau colectivă) în cazul unei agresiuni etc.

D. G. IONAȘIU
student, București

Nicolae Pîrlău, București. Materialele trimise de dv. aduc prea puține date noi în problemele respective.

Prof. Adolf Mihuț, școala generală Dochia, jud. Neamț, of. poștal Ziduri, dorește să cumpere nr. 45, 46, 47 și 52 din 1969 ale revistei „Lumea".

Cornel Popa, Gorșeni, jud. Arad. În legătură cu relațiile dintre țara noastră și țările arabe vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 5 din acest an.

Teodor Ioja, Timișoara. Israelul nu este putere nucleară.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

FABRICA DE PIELE ŞI ÎNCĂLŢĂMINTE CLUJ

Piaţa 1 Mai Nr. 4-5

execută:

● încălţăminte elegantă, din piele, p.c.v., şi cauciuc pentru copii, femei şi bărbaţi ● gamă variată de modele şi culori satisfăcînd cele mai exigente gusturi.

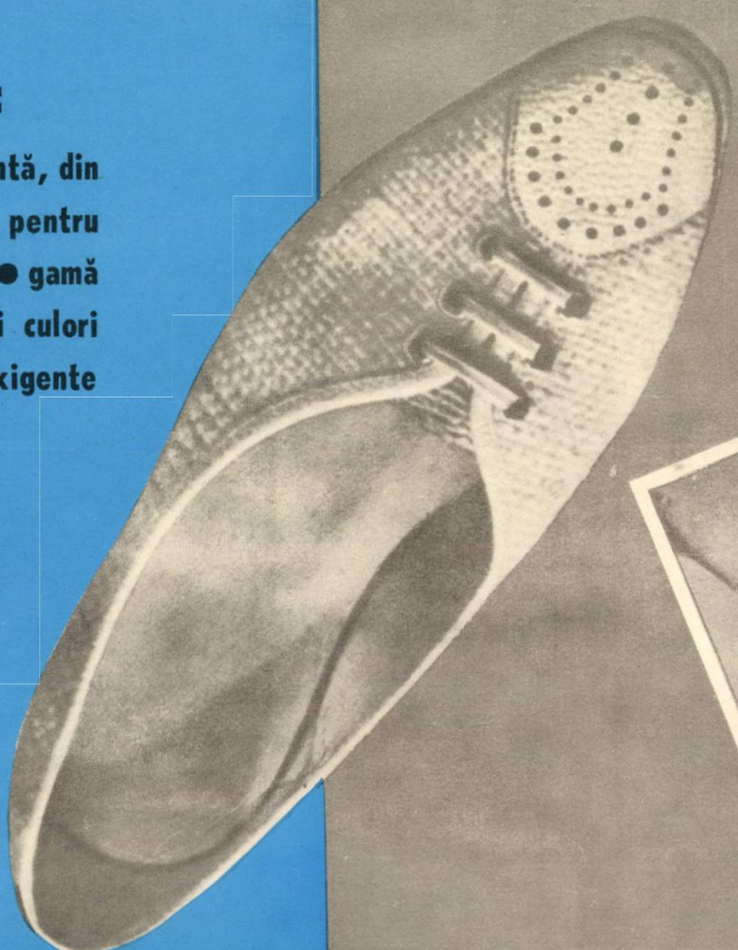

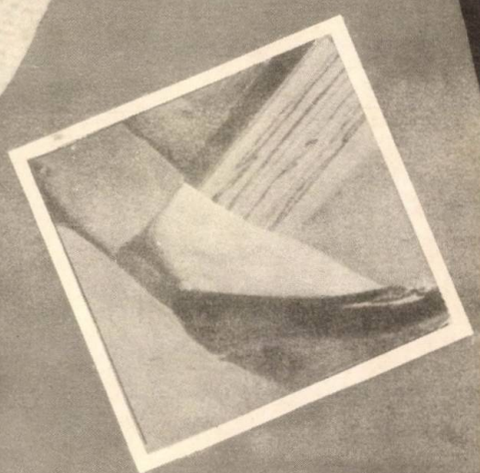

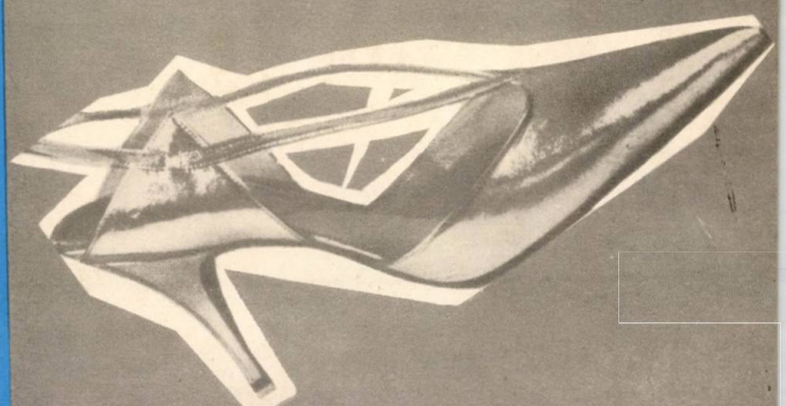

Lei 2

ELECTROPUTERE CRAIOVA

Calea Bucureşti nr. 244

Execută

AUTOTRANSFORMATOARE PENTRU INTERCONECTAREA REŢELELOR DE 110, 220 şi 400 kV.

Fabrica poate executa autotransformatoare trifazate cu puteri cuprinse între 100 şi 600 MVA la tensiuni de 220/110 kV şi 400/220 kV, cu reglajul tensiunii sub sarcină.

Construcţia miezurilor magnetice executate din tablă silicoasă laminată la rece, de calitate superioară, înlătură orice pericol de deteriorare în timpul funcţionării şi asigură un nivel redus al pierderilor.

Înfăşurările autotransformatoarelor sînt astfel realizate încît asigură rezistenţă la unda de şoc şi la scurtcircuit brusc.

Accesoriile moderne cu care sînt echipate autotransformatoarele asigură o exploatare corectă şi o protecţie eficace.

Autotransformatoarele sînt prevăzute cu un sistem de răcire cu circulaţie forţată a uleiului şi cu suflaj de aer.

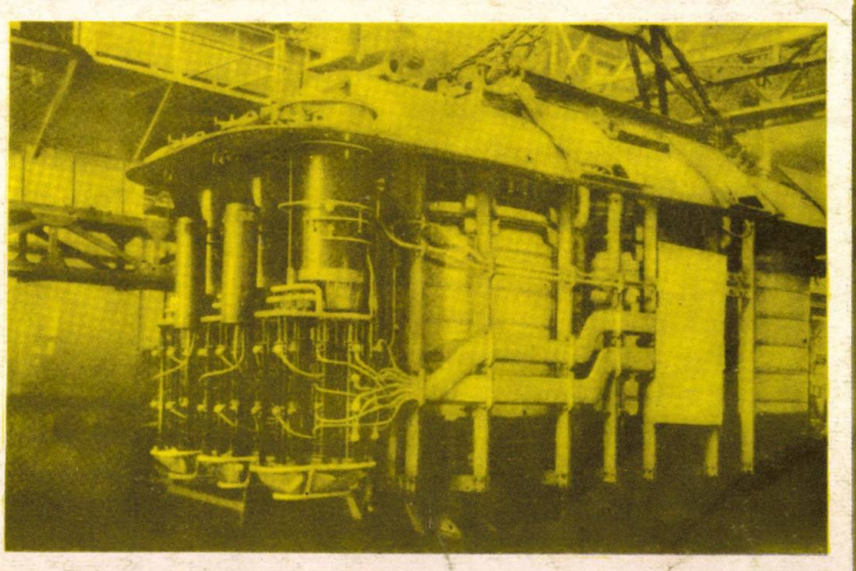

LUMEA

CABINETUL DE PARTID
PUBLICITATE
SIBIU

Nr. 11 *12 martie 1970*

IMPERATIVUL DEZARMĂRII

Naufragiul O. S. A. și criza hegemonismului nord-american

Avancronică la „EXPO '70"

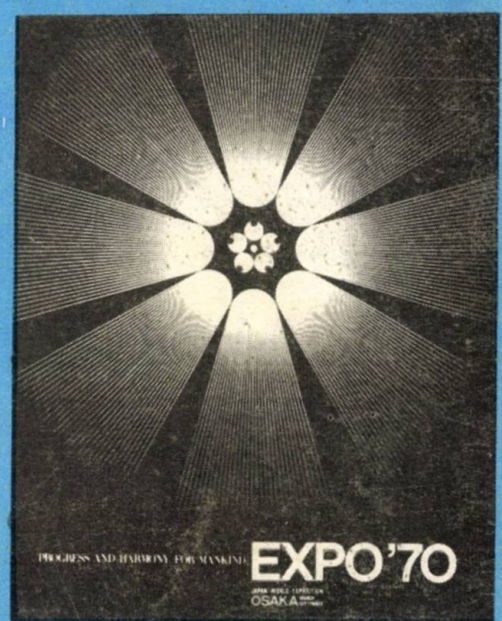

reportaj pe glob SAMARKAND

Pozzuoli — un nou Pompei ?

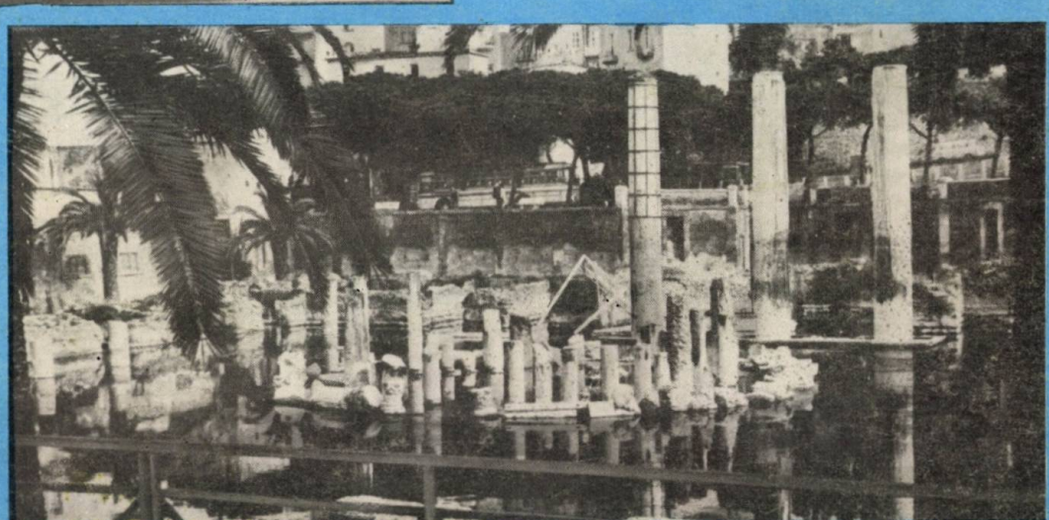

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, rostind cuvîntarea la Adunarea festivă din Sala Palatului

SĂRBĂTORIREA UNUI SFERT DE VEAC DE LA MEMORABILA ZI DE 6 MARTIE 1945

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu ceilalți conducători de partid și de stat, răspund ovațiilor și aclamațiilor mulțimii

CABINETUL DE PARTID BIBLIOTECA SIBIU

LUMEA

Nr. 11 (333) — 12 MARTIE 1970

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Ilie Șerbănescu*

INTERVIUL NOSTRU

4 NICOLAE ECOBESCU: Imperativul dezarmării
7 CORNEL BURTICĂ: Curs ascendent în relațiile economice româno-egiptene
11 HENRY STJERNQUIST: Copenhaga văzută de primarul ei
14 Prof. dr. docent JEAN LIVESCU: Vocația contemporană a universității

CORESPONDENȚE

12 HELSINKI. Finlanda în preajma alegerilor. *Pentti Sorvali*
13 BUDAPESTA. Sesiunea Adunării de Stat. *Alexandru Pintea*
18 LAOS în luptă pentru suveranitate. *Corneliu Vlad*
21 ALGER. „Misiunea Hoggar". *Constantin Benga*
22 OSAKA. „Expo '70" la ora premierei. *Florea Țuiu*

SINTEZE

8 America Latină: Cursul dezvoltării de sine stătătoare (2). *Eugen Pop*
10 Relații indo-pakistaneze. *Radu Budeanu*

ARTICOLE

20 Escaladare în Laos. *Eugeniu Obrea*
24 Radiografia „desegregării imediate". *I. Cioară*
26 Pozzuoli — un alt Pompei ? *Stelian Țurlea*

REPORTAJ PE GLOB

16 Samarkand. *Nicolae Moraru*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Le Monde • International Herald Tribune • Le Courrier de Vietnam • Voz Proletaria • Le Nouvel Observateur

PROFIL

30 JOHN LYNG, ministrul afacerilor externe al Norvegiei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

IMPERATIVUL DEZARMĂRII

Convorbire cu NICOLAE ECOBESCU

adjunct al ministrului afacerilor externe

DIN ACTUALITATEA SĂPTĂMÎNII

CAIRO — Curs ascendent în relațiile economice româno-egiptene

OSAKA — „Expo '70" la ora premierei

HELSINKI — Dezbateri în campania electorală

WASHINGTON — Probleme ale „desegregării imediate"

O.S.A.

și criza hegemonismului

Ce se întîmplă în Laos ?

săptămîna în telegrame

CONTACTE DIPLOMATICE ȘI ECONOMICE

Luni, 9 martie, au continuat la Berlin convorbirile tehnice dintre Gerhard Schüssler, locțiitorul șefului Biroului Consiliului de Miniștri al R.D. Germane, și Ulrich Sahm, director ministerial al Cancelariei federale a R.F. a Germaniei. După cum se știe, aceste convorbiri tehnice preliminare sînt destinate stabilirii datei și amănuntelor tehnice (locul, programul) ale întîlnirii Willi Stoph — Willy Brandt, asupra căreia cele două părți au căzut de acord. Reamintim că primele discuții privind aceste contacte au avut loc la 2 martie. O declarație a Consiliului de Miniștri al R.D. Germane difuzată de agenția A.D.N. arată că R. D. Germană face toate pregătirile necesare pentru întîlnirea dintre Willi Stoph și Willy Brandt în capitala R.D. Germane, Berlin. Această întîlnire, poate avea loc oricînd. În declarație se subliniază că guvernul R. D. Germane nu a pus și nu pune condiții preliminare în ceea ce privește vizita cancelarului federal al R.F.G. la Berlin ; acesta va fi primit în capitala R.D. Germane conform uzanțelor internaționale, ca șef al guvernului R.F.G., însă declarația exprimă dezaprobarea guvernului R.D.G. față de o eventuală trecere a cancelarului Willy Brandt prin Berlinul occidental, apreciind că alegerea acestei rute ar constitui o provocare cu care R.D.G. nu poate fi de acord. Dacă se ajunge la tratative între guvernele celor două state germane — se spune în declarația guvernului R.D.G. — este normal ca sosirea și plecarea reprezentanților să se facă de la gara sau aeroportul capitalei unde își are sediul guvernul respectiv. Declarația precizează, de asemenea, că Gerhard Schüssler, șeful delegației R.D. Germane la negocierile tehnice, este împuternicit să ducă la bun sfîrșit în acest spirit convorbirile preliminare în așa fel încît întîlnirea dintre cei doi șefi de guverne să poată avea loc, așa cum a fost prevăzut. Pe de altă parte, se anunță că, șeful delegației R.F. a Germaniei, Ulrich Sahm, a înmînat șefului delegației R.D. Germane o scrisoare a cancelarului Willy Brandt, adresată premierului Willi Stoph, în leătură cu organizarea întîlnirii prevăzute între cei doi șefi de guverne. În această scrisoare se menționează că Willy Brandt consideră convorbirile cu Willi Stoph nu numai utile ci și necesare și că este informat că și W. Stoph acordă importanță înfăptuirii acestei întîlniri. Menționînd că în convorbirile preliminare au apărut păreri deosebite în probleme care — după părerea guvernului R.F. a Germaniei — nu au nimic comun cu pregătirile tehnice și cu desfășurarea primei întîlniri și că „aceste divergențe par să pericliteze realizarea schimbului de păreri dorit de noi", cancelarul Willy Brandt scrie : „Propun de aceea ca delegațiile noastre să fie însărcinate să examineze în comun posibilitatea de a găsi o bază nouă pentru programul și desfășurarea primei noastre întîlniri și, în caz de nevoie, să se stabilească un alt loc al întîlnirii noastre". Următoarea întîlnire cu caracter tehnic este fixată pentru 12 martie a.c.

În aceste zile, au avut loc și convorbiri cu privire la problemele comerțului dintre R.D.G. și R.F.G., care a cunoscut un curs ascendent în ultimul timp. După cum relatează ziarul „Neues Deutschland", locțiitorul ministrului pentru problemele economiei externe a R.D. Germane, Heinz Behrendt, a purtat convorbiri cu privire la problemele comerțului dintre R.D. Germană și R.F. a Germaniei cu secretarul de stat la Ministerul economiei al R.F. a Germaniei, dr. Klaus Dieter Arndt, cu prilejul vizitei acestuia la Tîrgul de la Leipzig. Cu această ocazie, dr. Klaus Dieter Arndt a declarat ziariștilor — anunță agenția D.P.A. — că schimburile comerciale trebuie să crească indiferent de rezultatele eventualelor convorbiri Willi Stoph — Willy Brandt. „Cele două guverne sînt interesate într-o creștere treptată a schimbului de mărfuri" — a declarat el.

Din Varșovia se anunță că a fost reluat schimbul de păreri politice între R.P. Polonă și R.F. a Germaniei, reunind din partea poloneză delegația condusă de Josef Winiewicz, adjunct al ministrului afacerilor externe, iar din partea vestgermană delegația condusă de Georg Ferdinand Duckwitz, secretar de stat în ministerul afacerilor externe (care a sosit duminică în capitala poloneză). Prima serie de convorbiri a avut loc între 5 și 6 februarie tot la Varșovia, în cursul acestora, părțile expunîndu-și pozițiile. Într-o emisiune a postului de televiziune varșovian consacrată colaborării și securității europene, Adam Willman, adjunct al ministrului afacerilor externe al R.P. Polone, a sublinat că un proces de normalizare a relațiilor dintre Polonia și R.F. a Germaniei ar corespunde atît intereselor ambelor popoare cît și intereselor păcii și securității în Europa. „Dorim ca aceste convorbiri care au loc să însemne, într-adevăr, începutul acestui proces" a spus Adam Willman.

Într-un interviu acordat ziarului „Zycie Warzawy", Janusz Burakiewicz, ministrul comerțului exterior al R.P. Polone, s-a referit pe larg la negocierile economice polono-vestgermane (care se desfășoară cu pauze din octombrie 1969) și la posibilitățile de dezvoltare a colaborării economico-comerciale dintre cele două țări. Noi — a spus ministrul polonez — am acceptat să încheiem un acord pe cinci ani, care să reglementeze schimburile comerciale și colaborarea economică și tehnico-științifică, și care să înlocuiască protocolul încheiat în 1963. „Volumul schimburilor reciproce dintre R.P. Polonă și R.F. a Germaniei nu corespunde încă posibilităților oferite de potențialul economic al celor două țări și de apropierea lor geografică", a mai spus Janusz Burakiewicz.

Nicosia

MOMENTE DE TENSIUNE

Capitala cipriotă a cunoscut în ultimele zile momente de ridicată tensiune. În dimineața zilei de 8 martie, persoane neidentificate au atentat la viața președintelui Republicii Cipru, arhiepiscopul Makarios. Potrivit comunicatului oficial dat publicității, imediat după decolare, asupra elicopterului în care se afla președintele — acesta urma să se deplaseze în localitatea Mahaira, unde avea să participe la o ceremonie în memoria eroului luptei pentru eliberarea de sub jugul colonial, Grigorie Afxentiou — au fost trase focuri de armă.

O vastă acțiune a forțelor de securitate se desfășoară în scopul descoperirii și capturării atentatorilor. Deocamdată, nu există precizări oficiale că printre persoanele arestate s-ar afla și atentatorii. Unica precizare — după care este vorba de ciprioți greci — lasă să se întrevadă posibilitatea confirmării ipotezei unor observatori potrivit cărora atentatorii fac parte sau au legături cu așanumitul „front național", mișcare partizană a „enosis"-ului — unirea Ciprului cu Grecia. Așa cum se știe, președintele Makarios, adept al unui Cipru autonom, a subscris acordurilor de la Zürich și Londra, potrivit cărora fosta colonie a coroanei britanice a devenit un stat independent și suveran.

Cercetările par să ducă, într-adevăr, către mișcarea „unirii Ciprului cu Grecia" ; în locuința fostului ministru de interne demisionat în noiembrie 1967 — Polycarpos Georghadjis — cunoscut adept al „enosis"-ului, s-au găsit arme și muniții. Acesta a declarat, însă, că nu are nici un amestec în atentatul organizat împotriva președintelui republicii.

În legătură cu caracterul acestui act, observatorii relevă asemănarea lui cu acțiunile întreprinse în decursul vremii de organizații ilegale, printre care atentatele împotriva șefului poliției, a ministrului de justiție, a directorului Serviciului guvernamental pentru informații, a unor lideri politici progresiști, precum și așezarea în octombrie anul trecut a unei bombe lîngă palatul prezidențial.

Atentatul se înscrie pe liniile de acțiune ale forțelor extre-

Președintele Makarios la locul unde a aterizat forțat elicopterul în care se afla în momentul atentatului

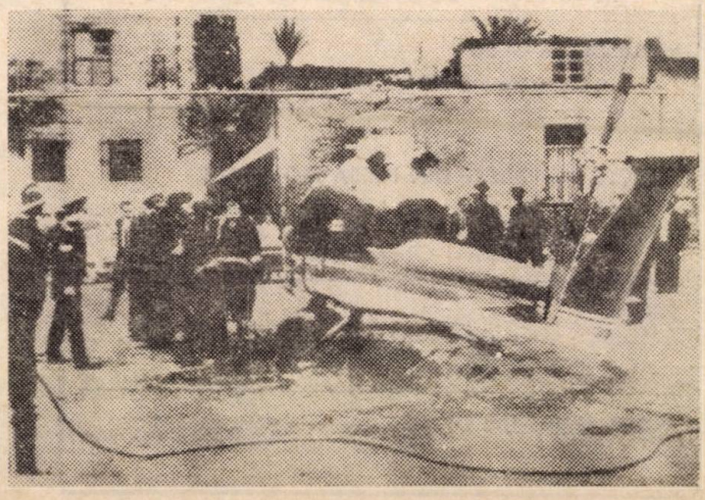

miste care încearcă să determine o schimbare a direcției în care se află angajate eforturile de soluționare a problemei cipriote. Aceste organizații ar dori renunțarea la convorbirile intercomunitare și aplicarea unei soluții de forță, fapt ce ar avea grave repercusiuni nu numai în insulă, dar și într-o zonă mult mai întinsă din bazinul mediteranean. Se consideră că, în acest context, atentatul este de natură să adauge încă un element negativ situației din țară. Pentru a preîntîmpina reacții de panică, președintele Makarios, între altele, a intervenit personal pe lîngă ministrul de externe Kyprianou pentru ca acesta să-și continue turneul pe care-l întreprinde în cîteva țări europene.

În timp ce din Ankara se anunță că guvernul turc consideră atentatul ca un fapt „deplorabil", la rîndul său, guvernul grec, la scurt timp după comiterea atentatului împotriva președintelui Makarios, a condamnat în mod oficial această tentativă criminală.

În țară, actul criminal a întîmpinat oprobriul cercurilor cele mai largi. Președintele Camerei Reprezentanților, Glafkos Clerides, membri ai guvernului, deputați, reprezentanți ai sindicatelor și ai organizației țăranilor și-au exprimat solidaritatea cu președintele republicii.

Partidul Progresist al Oamenilor Muncii din Cipru (A.K.E.L.) — al cărui cel de-al XII-lea Congres și-a încheiat duminică lucrările — a adoptat un mesaj de solidaritate cu președintele republicii, în care condamnă cu asprime acțiunile imperialismului și ale elementelor fasciste avînd ca scop răsturnarea actualului regim din Cipru. Un alt mesaj adresat de congres președintelui Ciprului reafirmă sprijinul acordat de A.K.E.L. politicii de neangajare a țării, măsurilor autorităților îndreptate spre asigurarea calmului necesar desfășurării convorbirilor intercomunitare și pregătirii alegerilor parlamentare.

Orientul Apropiat

MILITARE, DIPLOMATICE

Situația din această parte a lumii continuă să se mențină sub tensiune, în rîndul opiniei publice internaționale producînd îngrijorare îndeosebi intensificarea acțiunilor militare.

Pe acest plan au fost înregistrate noi incidente israeliano-arabe, care au angajat în luptă diferite arme (unitățile terestre, artileria cît și aviația). Regiunea care a cunoscut cele mai intense acțiuni a fost, în continuare, zona Canalului de Suez.

Generalul Odd Bull, șeful grupului de observatori O.N.U. în Orientul Apropiat, a avut o întrevedere la Cairo cu Salah Gohar, subsecretar de stat la ministerul de externe egiptean. Potrivit agenției France Presse, cu acest prilej au fost discutate în special problema securității observatorilor O.N.U. și repercusiunile pe care le-ar putea antrena escalada operațiunilor militare în zona Canalului de Suez.

Se constată, de asemenea, o intensificare a tensiunii și o sporire a incidentelor la frontiera israeliano-libaneză. Acum cîteva zile, o unitate israeliană a pătruns pe teritoriul Libanului atacînd două posturi ale armatei libaneze. Un purtător de cuvînt israelian a arătat că atacul a fost lansat în semn de avertisment împotriva forțelor palestiniene de comando amplasate pe teritoriul libanez. În fața acestei acțiuni, ministrul informațiilor al Libanului a declarat că țara sa consideră acordul de armistițiu încheiat cu Israelul în 1949 ca fiind în vigoare, apreciind că dacă Israelul nu îl respectă aceasta este o violare unilaterală a acordului. În Liban pare că se pun din nou problemele vechi legate de pozițiile diferite ale formațiunilor politice din țară față de prezența comandourilor palestiniene pe teritoriul libanez. Săptămîna trecută, ministrul de interne Kamal Jumblatt a criticat, în cadrul unei declarații făcute ziariștilor, „anumite autorități libaneze" pentru distribuirea de arme unor cetățeni cunoscuți pentru ostilitatea lor față de mișcarea palestiniană, precizînd că această înarmare a populației civile are loc în mai multe localități din sudul țării, la granița cu Israelul, și atrăgînd atenția asupra gravelor consecințe pe care le-ar putea avea acest fapt.

Un element care a reținut atenția observatorilor politici este convocarea de către secretarul general al O. N. U., U Thant, la New York, pentru consultări, a reprezentantului său special pentru Orientul Apropiat, Gunnar Jarring. U Thant întrevede posibilitatea unei viitoare acțiuni a misiunii Jarring, care, potrivit expresiei sale, „va fi hotărîtă în lumina consultărilor dintre ambasadorii la O.N.U. ai celor patru". După ultima reuniune a reprezentanților la O.N.U. ai U.R.S.S., Franței, S.U.A. și Marii Britanii, U Thant a apreciat că există un sentiment de optimism privind încercările de a se găsi o soluție politică conflictului din Orientul Apropiat.

Ilie ȘERBĂNESCU

Întîlnirea dintre ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, și ministrul afacerilor externe al Norvegiei, John Lyng, care face o vizită în țara noastră.

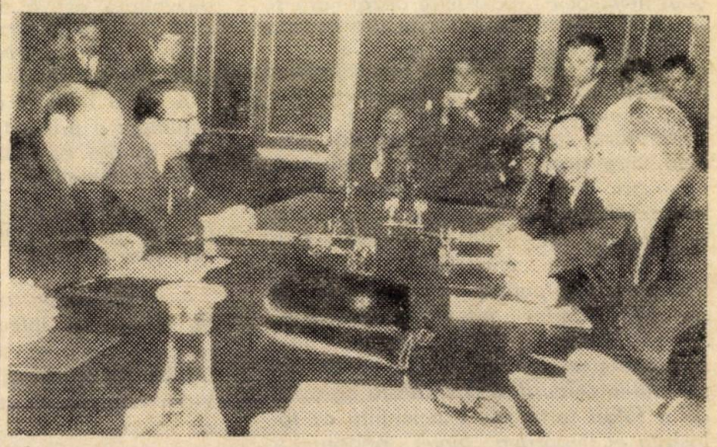

Viena. Convorbiri între socialiști și populiști (al doilea din stînga, Bruno Kreisky ; în dreapta, vicepreședintele populist Hermann Withalm) după alegeri

Roma. Aldo Moro (în stînga), întîmpinat de ziariști, după o nouă rundă de convorbiri în vederea constituirii unui guvern

În vizită la redacție

IMPERATIVUL DEZARMĂRII

Nicolae ECOBESCU
adjunct al ministrului afacerilor externe

Problema dezarmării generale se menține ca una din problemele centrale ale actualității, concentrînd atenția atît a cercurilor politice, cît și a opiniei publice internaționale. Chiar și numai această preocupare mărturisește necesitatea imperioasă a unui progres în procesul dezarmării ca atare.

Omenirea se pronunță energic în favoarea unei alternative la cursa primejdioasă a înarmărilor, opțiunile ei fiind fără echivoc — necesitatea înfăptuirii dezarmării generale și, cu precădere, a dezarmării nucleare. Aceste opțiuni se impun prin forța argumentelor. Cîștigă tot mai mult teren convingerea existenței unui nemijlocit raport între dezarmare și securitatea popoarelor, orice progres pe calea dezarmării, măsuri efective în acest sens putînd determina intensificarea climatului de încredere și cooperare între țări, stimularea operei de destindere și colaborare, consolidarea relațiilor pașnice între state ; apare, de asemenea, axiomatic raportul între dezarmare și progresul fiecărui popor, măsurile efective de dezarmare eliberînd uriașe fonduri și resurse cheltuite în cursa de înarmare, dar putînd fi transferate în sfera activităților pașnice, productive. Să mai notăm că înfăptuirea unor măsuri energice de dezarmare reduce posibilitățile cercurilor imperialiste agresive de a folosi forța sau a amenința cu folosirea ei împotriva luptei popoarelor pentru independență, suveranitate și progres.

Sînt acestea tot atîtea rațiuni care legitimează eforturile popoarelor pentru dezarmare, operă care este pe deplin în beneficiul lor.

După cum este cunoscut, România a acordat și acordă o mare importanță acestei probleme internaționale, s-a pronunțat și se pronunță cu toată fermitatea pentru înfăptuirea dezarmării generale — cauză comună a tuturor popoarelor.

„Pînă nu este prea tîrziu — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **popoarele trebuie să-și ridice glasul pentru a impune realizarea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare. Există în lume forțe uriașe care, unindu-și eforturile, pot zădărnici politica de război a imperialismului, pot asigura pacea în lume".**

Împreună cu celelalte țări socialiste, cu alte țări iubitoare de pace, România a manifestat consecvent inițiativă. Propunerile guvernului român prezentate recent de delegația țării noastre în Comitetul de dezarmare de la Geneva au stîrnit un larg și puternic ecou. S-au concretizat o dată în plus atitudinea de înaltă responsabilitate, activitatea constructivă a României pentru a se pune capăt cursei nefaste a înarmărilor și a se realiza dezarmarea generală. Propuneri prezentate de țara noastră cum ar fi, de pildă, adoptarea unor angajamente ferme de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec sub nici o formă și în nici o împrejurare în treburile interne ale altor state, renunțarea la efectuarea de manevre militare pe teritoriul sau la granițele altor state, lichidarea bazelor militare pe teritorii străine etc., sînt menite să stimuleze îmbunătățirea atmosferei internaționale, să elimine surse de suspiciune, să creeze un climat mai larg de încredere — teren fertil pentru o dezvoltare activă a relațiilor multilaterale între toate statele ; ele răspund, astfel, unor obiective majore în care sînt interesate toate popoarele.

A doua întîlnire cu tovarășul Nicolae Ecobescu a prilejuit continuarea convorbirii asupra componentelor importante ale problematicii dezarmării (discuție începută, în nr. 8 al revistei noastre) și, în context, asupra însemnătății propunerilor țării noastre.

— Dezarmarea ca program, ca lanț de măsuri, se întemeiază, după cît înțelegem, pe o concepție de bază a acțiunilor ce urmează să fie întreprinse. V-am ruga să vă referiți la acest punct de plecare.

— Cristalizarea unei concepții unitare, configurarea unei viziuni clare, precise, cuprinzătoare asupra scopului urmărit constituie o condiție indispensabilă oricărei acțiuni raționale. Conceptul de program și planificare s-a impus în toate sferele activității umane. Fascinanta aventură a acestui sfîrșit de veac, în care omenirea își pune multiple și justificate speranțe, nu poate fi disociată de factorul atît de important al previziunii și programării imediate și pe perioade mai îndelungate.

Activități majore ale Națiunilor Unite, ca, de exemplu, dezvoltarea și decolonizarea, au fost concepute prin prisma unei strategii de ansamblu, constînd dintr-un complex de măsuri eșalonate în timp și subordonate în mod necesar unor finalități practice.

La O.N.U. a fost proclamat un prim Deceniu al dezvoltării și, cum se știe, a fost deja admisă ideea celui de-al doilea deceniu (1970-1980).

Metoda n-a fost, însă, aplicată în domeniul negocierilor de dezarmare, și aceasta în ciuda conexiunii evidente dintre dezvoltare și dezarmare.

Dezarmarea trebuie integrată într-o **strategie globală a păcii,** care, vizînd atacarea celor mai acute probleme de interes universal, să stea la baza unor acțiuni energice, imediate și de viitor, ale întregii comunități internaționale. Apare evidentă nevoia ca, pornind de la o viziune clară a realităților, să se conceapă un program coerent de lucru, care să dea perspectivă eforturilor generale dedicate consolidării păcii și dezvoltării multilaterale a tuturor națiunilor.

Această idee de bază a fost admisă de Adunarea Generală a Națiunilor Unite care, așa cum am arătat la începutul discuției noastre, a proclamat, în termenii unei rezoluții speciale, „Deceniul dezarmării".

Adunarea Generală a însărcinat Comitetul de la Geneva să alcătuiască „un program cuprinzător privind toate aspectele problemei încetării cursei înarmărilor și dezarmării generale și totale, sub un strict control internațional".

Un program concret al Deceniului dezarmării ar putea avea următoarea structură de bază :

— elaborarea unui tratat de dezarmare generală și completă ca obiectiv fundamental ;

— adoptarea neîntîrziată a unor măsuri de frînare a cursei înarmărilor ;

— încheierea unor acorduri privind interzicerea și distrugerea armelor nucleare și a mijloacelor de transportare a lor la țintă ; interzicerea și lichidarea celorlalte arme de distrugere în masă — chimice, bacteriologice, radiologice etc. ;

— reducerea armamentelor de tip clasic și a efectivelor forțelor armate ;

— adoptarea unor măsuri eficiente de dezarmare și securitate pe plan regional.

Această schiță de program care, se înțelege, nu este limitativă și cu atît mai puțin exhaustivă, se inspiră din și se întemeiază pe rezoluțiile adoptate în anii din urmă de Adunarea Generală a O.N.U., pe recomandările Conferinței țărilor nenucleare din 1968, pe stipulațiile articolului 6 al Tratatului de neproliferare a armelor nucleare. Totodată, ea se află într-un deplin acord cu ordinea de zi a Comitetului pentru dezarmare.

Alcătuirea unui program cuprinzător, structurat pe asemenea coordonate esențiale, ar deschide un orizont vast negocierilor de dezarmare, ar permite o judicioasă ierarhizare a priorităților și fixarea unor termene precise de realizare în timp a diverselor măsuri.

Obiectivul primordial al unui atare program ar fi dezarmarea generală, înaintarea treptată către atingerea acestui țel.

Este cunoscut faptul că la prima sesiune a Comitetului de la Geneva, în 1962, au fost prezentate două proiecte în problema dezarmării generale — unul avansat de U.R.S.S., iar celălalt aparținînd Statelor Unite. Aceste propuneri au

servit ca bază a negocierilor în perioada 1962-1964, conducînd la schița preliminară a preambulului și a primelor patru articole din proiectul unui tratat de dezarmare generală și totală.

Dar, din 1965, chestiunea aceasta practic nu a mai fost discutată, fiind situată pe un plan secundar.

O atare stare de lucruri nu corespunde nici urgenței cu care se impune înfăptuirea dezarmării, nici prevederilor ce definesc mandatul Comitetului. Ea se cere remediată cît mai curînd cu putință. Cu atît mai mult cu cît, prin încheierea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, imperativul dezarmării generale este consacrat de stipulații cu forță juridică obligatorie pentru state.

Aș aminti, de asemenea, că prin rezoluția sa 2454 B (XXIII) Adunarea Generală a cerut Comitetului „să depună noi eforturi în vederea realizării unor progrese substanțiale pentru ajungerea la un acord în problema dezarmării generale și totale sub un control internațional efectiv".

Datorită primejdiei pe care o reprezintă pentru întreaga umanitate existența armelor atomice, măsurile din domeniul dezarmării nucleare trebuie să se bucure, firește, de cea mai mare prioritate. În Comitet s-a realizat, de altfel, un consens unanim, în august 1963, că în cadrul negocierilor de dezarmare se va acorda o prioritate absolută „unor noi măsuri eficace de încetare a cursei înarmărilor nucleare la o dată apropiată și de dezarmare nucleară".

De cea mai presantă urgență este înfăptuirea unor astfel de măsuri cum sînt interzicerea folosirii armelor nucleare, limitarea vehiculelor strategice, interzicerea experiențelor subterane cu arme nucleare, încetarea producției de asemenea arme. Încheierea unor acorduri cu privire la măsurile menționate se impune cu atît mai mult cu cît ele se înfățișează ca preliminarii ale unor acțiuni de mai mare anvergură — distrugerea treptată și eliminarea completă a armelor nucleare din arsenalele naționale.

O atenție specială ar trebui să se acorde, pe de altă parte, unor măsuri generatoare de încredere, a căror realizare ar avea efecte directe asupra cursei înarmărilor, netezind drumul către dezarmarea generală.

În acest context și vizînd asemenea obiective, delegația română a prezentat, la 5 martie, în Comitetul de dezarmare cunoscutele sale propuneri, care au stîrnit, după cum vă este bine cunoscut, un interes extrem de larg. Să le reamintim :

— Înghețarea și reducerea bugetelor militare ale tuturor statelor.

— Asumarea, printr-un acord internațional cu forță obligatorie și vocație universală, a unor angajamente ferme de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec sub nici o formă și în nici o împrejurare, în treburile interne ale altor state.

— Renunțarea la efectuarea de manevre militare pe teritoriul altor state ; interzicerea creării de noi baze militare și a amplasării de noi arme nucleare pe teritorii străine ; măsuri de lichidare a bazelor militare străine.

— Crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale lumii, inclusiv în regiunea Balcanilor.

— Elaborarea unui program de acțiuni și măsuri concrete al Deceniului dezarmării.

— Angajarea în plenara Comitetului a unor negocieri laborioase pentru elaborarea proiectului de tratat cu privire la dezarmarea generală.

— Asigurarea unui cadru adecvat în vederea participării la dezbaterile Comitetului a tuturor statelor care doresc să-și exprime poziția în legătură cu problemele dezarmării.

— Intensificarea ritmului negocierilor, îmbunătățirea activității, structurii, formelor și metodelor de lucru ale Comitetului pentru dezarmare.

Se cuvin, de asemenea, a fi evocate și propunerile făcute de alte state, privind demilitarizarea teritoriilor submarine, reducerea armamentelor convenționale și a efectivelor forțelor armate, aderarea tuturor statelor la Protocolul de la Geneva, din 1925, cu privire la interzicerea armelor chimice și bacteriologice etc.

— În legătură cu recentele propuneri prezentate de țara noastră la Geneva, v-am ruga, pentru început, să ne caracterizați conținutul lor general.

— Propunerile prezentate de România în Comitetul de la Geneva se disting, înainte de toate, prin caracterul lor concret, constructiv. De certă însemnătate practică, răspunzînd unor cerințe stringente, pătrunse de realism și spirit constructiv, traducerea în viață a măsurilor preconizate de guvernul român ar promova în mod viguros destinderea internațională, încrederea reciprocă, cauza păcii și securității generale. Materializarea propunerilor românești ar avea meritul esențial — și acest aspect cred că trebuie relevat în mod special — de a corespunde intereselor fundamentale de pace și securitate ale tuturor statelor, ale tuturor popoarelor. Este o consecință firească a vocației de universalitate a propunerilor avansate de țara noastră.

Propunerile acestea sînt o nouă și grăitoare expresie a înaltei responsabilități cu care guvernul român abordează chestiunile dezarmării, a dorinței și hotărîrii ferme a României de a contribui — împreună cu celelalte țări socialiste, cu alte țări iubitoare de pace — în mod activ, prin acțiuni și inițiative proprii, la dezbaterea și rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității, între care cele referitoare la dezarmare ocupă un loc de prim ordin.

După cum sublinia recent secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„apreciem că este necesar să se acționeze cu mai multă intensitate, ca toate popoarele să-și ridice cu mai multă hotărîre glasul, să oblige guvernele să treacă în mod concret la realizarea dezarmării generale și în primul rînd a dezarmării atomice. România apreciază că este necesar să se acționeze hotărît pentru a se obține succese concrete, fie cît de mici la început, pe calea opririi cursei înarmării, a trecerii practice la dezarmarea generală".** În acest spirit, delegația română a primit instrucțiuni să desfășoare în continuare o activitate susținută în Comitetul de la Geneva, să acționeze cu toată fermitatea în direcția dezarmării generale, a realizării unor pași concreți de încetare a cursei înarmărilor și dezarmare.

— Pentru a ne opri asupra cîtorva din propunerile țării noastre, v-am ruga să abordați importanța înghețării și a reducerii bugetelor militare ale statelor.

— În prima parte a convorbirii noastre, m-am referit la dimensiunile îngrijorătoare pe care le-a atins cursa înarmărilor, menționînd o gamă de date și fapte în intenția de a ilustra cît de împovărătoare este pentru popoare această competiție lipsită de sens. Am evocat, de asemenea, marea primejdie pe care o reprezintă pentru întreaga omenire existența unor imense stocuri de arme nucleare. Umanitatea nu-și poate permite să irosească în continuare, în scopuri iraționale, resurse financiare, materiale și umane fără să-și prejudicieze interesele sale vitale : pacea și securitatea, progresul și bunăstarea. Sînt rațiuni care impun măsuri energice și neîntîrziate pentru stăvilirea cursei înarmărilor și reducerea treptată a cheltuielilor militare.

Unui atare scop, bine precizat, îi este subordonată propunerea României cu privire la înghețarea și la reducerea bugetelor militare ale tuturor statelor.

Prima componentă a acestei propuneri echivalează cu o chemare, determinată de realități, adresată tuturor statelor lumii, și mai ales marilor puteri, de a se pune de acord pentru a nu permite depășirea nivelului actual al cheltuielilor destinate înarmărilor. Este vorba de **înghețarea** de către toate statele, la o dată cît mai apropiată cu putință, a cuantumului bugetelor militare.

Cea de a doua — urmare logică a celei dintîi — vizează trecerea la reducerea alocațiilor pentru înarmări. Prin **diminuări succesive** ale cheltuielilor militare, pregătirile de război ar fi afectate în mod simțitor, ceea ce, evident, ar avea efecte pozitive pe planul creșterii gradului de securitate al statelor, ar contribui la ameliorarea substanțială a atmosferei politice internaționale, promovînd, totodată, cauza dezarmării. Pe de altă parte, măsura aceasta ar permite dirijarea fondurilor astfel eliberate spre scopuri exclusiv pașnice, aducînd mari avantaje tuturor popoarelor lumii.

Proporțiile de reducere a bugetelor militare ar urma să fie stabilite de comun acord, avînd drept criteriu de bază pe acela al echitabilității.

De o deosebită actualitate și de mare valoare practică, propunerea românească ar trebui, în chip normal, să fie acceptată fără dificultăți. Ea ar putea inaugura suita de măsuri concrete ce se cer întreprinse de la începutul și pe întreg parcursul Deceniului dezarmării.

— Reține, de asemenea, atenția propunerea intitulată „Asumarea, printr-un document internațional cu forță obligatorie și vocație universală, a unor angajamente ferme de nerecurgere la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec, sub nici o formă și în nici o împrejurare, în treburile interne ale altor state". În această acțiune se concretizează legătura indisolubilă între lupta pentru dezarmare și lupta pentru abolirea politicii de forță. Cum apreciați importanța și sensul acestei propuneri ?

— Consecință directă a interdependenței caracteristice lumii contemporane, indivizibilitatea păcii și securității internaționale reclamă în mod imperios un sistem universal de pace și securitate colectivă. Este conceptul fundamental consacrat de Carta O.N.U., este însăși rațiunea de a fi a Organizației Națiunilor Unite. Acesta este sensul major al țelurilor înscrise în Carta O.N.U. : menținerea păcii și securității internaționale ; dezvoltarea între țări și popoare a unor relații amicale ; realizarea cooperării internaționale în toate domeniile de interes comun ; armonizarea eforturilor na-

O diagramă comparativă a cheltuielilor militare globale (prima coloană din stînga), a alocațiilor pentru educație, asistență și ajutor economic (coloanele următoare) publicată de revista „Scientific American". Datele sînt pe 1966. Cifrele din stînga reprezintă miliarde de dolari

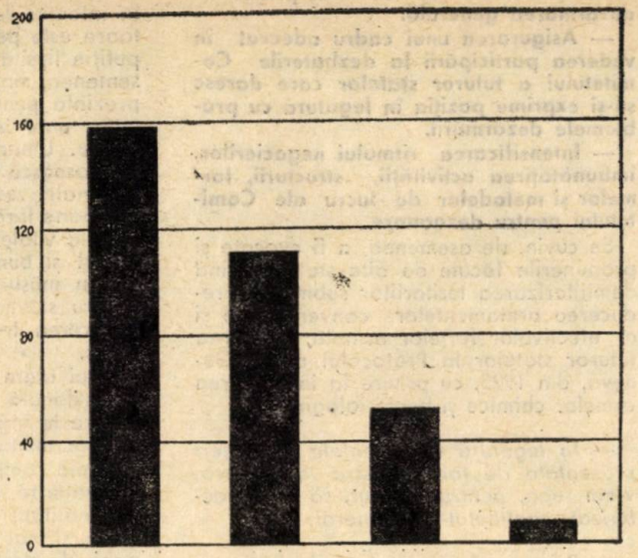

țiunilor lumii tinzînd către aceste finalități.

Edificarea și menținerea păcii și securității generale presupun atașamentul constant al statelor la obiectivele O.N.U., desăvîrșita lor fidelitate față de principiile și regulile de bază ale dreptului internațional contemporan. Adeziunea statelor la Cartă apare ca o manifestare de voință care, prin natura, semnificația și implicațiile sale, nu se poate reduce doar la simpla acceptare a unui instrument juridic. Ea este, mai presus de orice, o alegere. O opțiune care comportă obligații juridice, politice și morale de o înaltă valoare și o mare responsabilitate, aplicabile tuturor, valabile în raporturile cu toate statele și cu fiecare dintre ele. Aderînd la Cartă, statele s-au angajat să conlucreze pentru realizarea scopurilor Națiunilor Unite, să respecte principiile și normele fundamentale care — la fel de indivizibile ca pacea și securitatea — trebuie să cîrmuiască totalitatea relațiilor internaționale : suveranitatea și independența națională, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, integritatea teritorială, intangibilitatea frontierelor de stat, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, respectul mutual și avantajul reciproc. Numai observarea cu strictețe a acestor principii și norme primordiale poate asigura afirmarea spiritului de legalitate și justiție în relațiile dintre state, poate garanta dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și decide singur soarta. Promovarea lor neabătută, înrădăcinarea lor trainică în viața internațională, constituie o cerință de însemnătate hotărîtoare pentru dezvoltarea unor raporturi de încredere între state, pentru apropierea între popoare, a întăririi prieteniei lor, pentru dezvoltarea colaborării și consolidarea păcii în lume.

Condiția determinantă pentru salvgardarea păcii și securității pentru toți este eliminarea forței și a celei mai brutale expresii a ei — războiul — ca mijloc de reglementare a diferendelor dintre state. Codul comun de conduită al statelor membre ale O.N.U., care este Carta, proclamă, în preambulul său, hotărîrea popoarelor Națiunilor Unite să ferească „generațiile viitoare de flagelul războiului care de două ori într-o viață de om a cauzat omenirii suferințe nespuse" și, „în acest scop, să accepte principii și să instituie metode garantînd că nu va fi făcut uz de forța armelor..." Instaurarea unui climat și a unor relații internaționale guvernate de forța dreptului, iar nu de dreptul forței — iată comandamentul superior al Cartei, pe care toate statele membre ale O.N.U. s-au angajat să-l respecte.

Propunerea României privind asumarea de către state a unor angajamente ferme de nerecurgere la forță și la amenințarea cu folosirea forței, de neamestec, sub nici o formă și sub nici un pretext, în treburile interne ale altor țări corespunde pe deplin principiilor Cartei O.N.U., a căror respectare riguroasă este o cerință primordială pentru statornicirea și dezvoltarea unor relații de colaborare și conviețuire pașnică între state. Totodată, ea este motivată de realitățile vieții internaționale, ceea ce îi conferă o deosebită actualitate. Nu poate fi scăpat din vedere faptul că, deși astfel de acțiuni sînt scoase în afara legii, în lume au loc atentate la independența și suveranitatea unor state, cercurile imperialiste recurg la forță și la amenințarea cu forța, se amestecă în treburile interne ale altor țări, declanșează agresiuni împotriva unor popoare, promovează o politică de asuprire și dominație colonială.

Este evident că pentru succesul tratativelor de dezarmare un rol important revine creării unui climat de încredere reciprocă, ceea ce reclamă contribuția constantă a tuturor țărilor, promovarea neabătută a destinderii, înțelegerii și cooperării între națiuni. În vederea statornicirii unei atmosfere lipsite de temeri și suspiciuni, sînt necesare îmbunătățirea și perfecționarea conduitei statelor în relațiile dintre ele, pe temeiul sigur al principiilor și normelor esențiale ale dreptului și moralei internaționale. Căci, o ambianță în care prevalează respectul față de aceste principii și față de aceste norme favorizează angajarea fermă a statelor pe calea unei dezarmări atotcuprinzătoare. Este incontestabil că adoptarea unui document cu privire la interzicerea folosirii sau amenințării cu folosirea forței și la neamestecul în treburile interne ale altor țări ar exercita o influență pozitivă asupra comportamentului internațional al statelor, ar acționa ca un puternic factor de reținere și autocontrol. Se înțelege că, pentru a genera asemenea efecte, instrumentul internațional a cărui elaborare se propune trebuie să fie înzestrat cu forță juridică obligatorie, spre a se impune respectului general, cu puterea legii.

Revista noastră va publica în continuare partea finală a convorbirii cu tovarășul Nicolae Ecobescu, consacrată Deceniului dezarmării și contribuției României — în contextul general al eforturilor desfășurate de toate țările iubitoare de pace și progres — la opera complexă de lichidare a pericolului generat de cursa înarmărilor.

Sergiu VERONA

reflector

INTENȚIILE POLITICE ALE LUI SARGENT SHRIVER

Dacă, așa cum se presupune, R. Sargent Shriver va candida pentru funcția de guvernator al statului Maryland, observatorii politici se așteaptă la o luptă politică strînsă în interiorul organizației partidului democrat din acest stat. R. Sargent Shriver care a demisionat din funcția de ambasador al Statelor Unite în Franța, cu intenția de a-și pregăti baza politică a unei eventuale candidaturi la președinția S.U.A. în 1972, ar urma să se prezinte în alegerile din Maryland împotriva guvernatorului în funcție, Marvin Mandel. (Între 1966 și 1968 guvernatorul acestui stat a fost actualul vicepreședinte al S.U.A., Spiro Agnew). Pentru moment, Shriver se pregătește să se instaleze din nou la locuința sa din Maryland și ia legătura cu numeroși democrați și republicani proeminenți pentru a le cere să formeze comitete cetățenești în sprijinul candidaturii sale. S-a și creat un comitet intitulat „Shriver să fie guvernator", comitet care dispune de importante resurse financiare. În statul Maryland sînt difuzate în mari cantități broșuri, afișe și manifeste pro-Shriver. După toate aparențele, Shriver contează nu pe organizația partidului democrat, ci pe elementele liberale din ambele partide, ceea ce înseamnă că va încerca să formeze o listă electorală independentă. Oficialitățile partidului democrat reamintesc că nici un democrat independent nu a reușit să fie ales guvernator al Marylandului din 1946 încoace. Partidul republican speră că intrarea lui Sargent Shriver în arena politică a statului Maryland va provoca o sciziune în rîndurile democraților din acest stat.

Anunțarea oficială a candidaturii lui Sargent Shriver — considerat un reprezentant al clanului Kennedy, întrucît este căsătorit cu una dintre surorile defunctului președinte — va avea loc la începutul lunii aprilie.

CORESPONDENȚA ÎN ANUL 2000

De curînd, directorul general al poștei din New York atrăgea atenția asupra faptului că, nu peste mult timp, metoda distribuirii scrisorilor prin factori poștali va dispare, fiecare cetățean urmînd să se intereseze personal de soarta corespondenței venite pe numele său.

De fapt, unii „specialiști în anul 2 000" consideră că soluția care pare să prefigureze viitorul poștei ar fi ca fiecare domiciliu să posede, bunăoară, un aparat cu claviatură. Pe această claviatură, corespondentul și-ar scrie mesajul care, prin intermediul unei centrale, ar fi îndreptat cu ajutorul unui satelit spre destinatar și apoi înregistrat de aparatul acestuia. Totul — după părerea acelorași specialiști — la un preț nu mai mare decît... al unui timbru.

Cornel
BURTICĂ
ministrul
comerțului exterior

Primirea de către președintele Republicii Arabe Unite, Gamal Abdel Nasser, a ministrului comerțului exterior al Republicii Socialiste România, Cornel Burtică

Curs ascendent în relațiile economice româno-egiptene

Între 2 și 5 martie, s-a desfășurat la Cairo reuniunea Comisiei mixte guvernamentale a Republicii Socialiste România și a Republicii Arabe Unite. La întoarcerea sa de la Cairo, Cornel Burtică, **ministrul comerțului exterior al României, șeful delegației române la lucrările reuniunii, a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări adresate de redactorul nostru, Rodica Georgescu, privind rezultatele vizitei domniei sale și perspectivele colaborării și cooperării economice româno-egiptene.**

— V-am ruga să expuneți cititorilor noștri problemele care au fost examinate în cadrul actualei reuniuni a Comisiei mixte guvernamentale și acordurile semnate cu acest prilej.

— Comisia mixtă guvernamentală româno-egipteană funcționează în baza unui statut conform căruia delegațiile celor două țări se întrunesc o dată pe an sau, la nevoie, la solicitarea uneia dintre părți. Principalele atribuții ale comisiei sînt : examinarea desfășurării schimburilor comerciale și a colaborării economice și tehnico-științifice ; schimb reciproc de informații asupra problemelor care ar putea forma obiectul colaborării dintre cele două țări ; studierea posibilităților de dezvoltare a colaborării economice și tehnico-științifice și elaborarea de propuneri în acest scop.

Actuala reuniune a comisiei — a șasea — a examinat, într-un spirit constructiv și de înțelegere reciprocă, rezultatele de pînă acum ale schimburilor comerciale și colaborării economice dintre cele două țări. Am constatat cu satisfacție, atît noi cît și interlocutorii noștri, că aceste schimburi s-au dezvoltat în mod continuu și am convenit, de comun acord, că există multiple posibilități de lărgire a schimburilor și cooperării economice, fapt reflectat și de acordurile încheiate la sfîrșitul convorbirilor : acordul comercial și acordul de plăți pe termen lung (1970—1975) ; protocolul privind schimburile de mărfuri pe perioada 1970—1971 și protocolul celei de a VI-a sesiuni a Comisiei mixte de cooperare economică și tehnico-științifică. Noul protocol privind schimburile de mărfuri pe anul în curs — consemnînd o creștere de 10 și, respectiv, 8 la sută la exporturile și importurile noastre, volumul schimburilor cifrîndu-se la 27 milioane lire sterline — prevede exportul unor mărfuri românești ca mașini și utilaje, tractoare și mașini agricole, motoare electrice și Diesel, utilaj petrolier, utilaje și mașini pentru construcția de drumuri, lemn și produse din lemn, produse chimice, produse petroliere. Din R.A.U. cumpărăm, în schimb, bumbac, orez, piei finite, țesături din bumbac, citrice, diferite produse industriale.

— Cum apreciați importanța acordurilor semnate la Cairo și semnificația lor în contextul dezvoltării relațiilor comerciale și economice ale României cu R.A.U. ?

— Acordurile încheiate deschid noi perspective în dezvoltarea relațiilor economice româno-egiptene, creează cadrul pentru o colaborare economico-comercială fructuoasă, în avantajul ambelor părți, dau posibilitatea unor contracte pe termen mai lung, asigură calea pentru o valorificare reciproc avantajoasă, atît a produselor egiptene de export, cît și a exporturilor noastre în R.A.U. În cursul convorbirilor pe care le-am avut la Cairo, am examinat felul cum se desfășoară lucrările la cele două obiective industriale pe care România le construiește în colaborare cu R.A.U. — la Alexandria, o fabrică de produse sodice, și la Hamrawein, un complex de fosfați. Partea română livrează proiecte, mașini și utilaje pentru această întreprindere, acordă asistență la lucrările de construcție-montaj și pregătește specialiști egipteni atît în R.A.U. cît și în țara noastră.

În timpul ședерii delegației române la Cairo, ca, de altfel, după cum am aflat, și ulterior, organele de informație din capitala R.A.U. au ținut la curent, pe larg, despre mersul lucrărilor reuniunii, constatînd cu satisfacție spiritul constructiv, de conlucrare, al desfășurării lor. Întreaga vizită, acordurile încheiate, reflectă cu evidență dorința comună de a îmbunătăți în continuare relațiile statornicite între cele două țări, între cele două popoare.

— Vă rugăm să ne împărtășiți din impresiile dv. asupra întrevederilor pe care le-ați avut în cursul vizitei.

— Am purtat, bineînțeles, îndelungi discuții, în primul rînd, cu dl Hassan Abbas Zaki, ministrul economiei și comerțului exterior, președintele recentei sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale. Am avut, totodată, o serie de schimburi amicale de vederi cu alte oficialități egiptene, cu Aziz Sedky, ministrul industriei și resurselor miniere și petroliere, Sayed Marei, ministrul agriculturii și al reformei agrare, Ali Zein Saleh, ministrul transporturilor, Labib Schukeir, președintele Parlamentului.

În preziua plecării, am fost primit de președintele R.A.U., Gamal Abdel Nasser.

Toate aceste întrevederi — foarte utile — au oferit posibilitatea unui larg schimb de păreri asupra căilor concrete de dezvoltare a relațiilor economice dintre cele două țări, au evidențiat interesul reciproc pentru extinderea lor multilaterală.

Prin astfel de vizite, ca și, în general, prin contactele directe, se creează un climat propice cunoașterii mai apropiate, se favorizează înțelegerea mai exactă a realităților și a pozițiilor țărilor respective. Astfel, recentele convorbiri au prilejuit reafirmarea sentimentelor de apreciere, de caldă simpatie și solidaritate ale României față de eforturile poporului R.A.U., ale tuturor popoarelor arabe, pentru progres economic și social, pentru transformări înnoitoare și dezvoltare de sine stătătoare, reafirmarea solidarității active a poporului nostru cu lupta popoarelor arabe împotriva încercărilor de dominație și amestec ale imperialismului și neocolonialismului. Totodată, a fost reafirmată poziția binecunoscută a țării noastre în problemele conflictuale din Orientul Apropiat. Se știe că această poziție pornește de la premisa că pacea în regiune nu poate fi instaurată decît prin retragerea trupelor israeliene de pe teritoriile ocupate, recunoașterea drepturilor fiecărui stat la existență de sine stătătoare, soluționarea justă a problemelor populației palestiniene, rezolvarea tuturor problemelor în conformitate cu rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967. O asemenea soluționare ar sluji nu numai interesele popoarelor din Orientul Apropiat, dar, în general, cauzei păcii și securității internaționale.

Vizita în R.A.U. a arătat că România are mulți prieteni ; au existat manifestări de prietenie și simpatie față de țara noastră.

În încheiere, ministrul comerțului exterior, Cornel Burtică a declarat : „Recenta vizită a delegației române în R.A.U. a evidențiat existența condițiilor ca și în viitor, prin eforturi conjugate, să fie puse în valoare noi posibilități de extindere a legăturilor multilaterale dintre România și R.A.U., pentru promovarea unei conlucrări rodnice și întărirea prieteniei dintre cele două țări și popoare".

sinteze

Naufragiul O.S.A. sau criza conceptului de hegemonism

America Latină: Cursul dezvoltării de sine stătătoare (2)

Înființată în 1948, Organizația Statelor Americane (O.S.A.) s-a aureolat, la constituire, cu ideile solidarității continentale pe care le cultivase, cu atîta ardoare, Simon Bolivar, în perioada războaielor pentru independență națională de la începutul secolului al 19-lea.

Dar O.S.A. a preluat mai degrabă trăsăturile acelui tip de pan-americanism, de dată mai recentă, prin care Statele Unite și-au extins sfera de dominație pe întregul continent. Deși principiile Cartei O.S.A. — nonintervenție, respectarea suveranității și independenței naționale a fiecărui stat membru — ofereau cadrul unei cooperări bazate pe norme decurgînd din aceste principii, organizația a devenit un for cu caracter suprastatal, unde S.U.A. au impus o serie de hotărîri contrare drepturilor suverane ale națiunilor latino-americane. Organizației Statelor Americane i s-a impus promovarea strategiei continentale a S.U.A. : prevenirea sau combaterea unor schimbări politice sau sociale care ar putea modifica poziția de forță și privilegiile nord-americane la sud de Rio Grande. Prin invocarea — rizibil de nemotivată — a „securității continentale", O.S.A. a devenit un instrument al acestei strategii.

Debutul O.S.A. a corespuns așteptărilor Washingtonului. „Mașina de vot" era pusă în funcție prin folosirea celor mai variate mijloace de constrîngere politică și financiară și, mai ales, prin sprijinirea accesului la putere al politicienilor marionetă care, în deceniul al șaselea (perioadă de virulență a războiului rece și a isteriei anticomuniste), au ocupat palatele prezidențiale dintr-o serie de capitale latino-americane. În această perioadă, a avut loc conferința O.S.A. la care John Foster Dulles a obținut, relativ ușor, condamnarea guvernului guatemalez al lui Jacobo Arbenz, care naționalizase proprietăți ale companiei nord-americane „United Fruit Company". Hotărîrea O.S.A. (februarie 1954) a servit drept paravan pentru o intervenție militară inspirată de S.U.A., care l-a răsturnat pe președintele Arbenz și a restituit monopolului „United Fruit Company" pămînturile confiscate. Dar, în 1962, cînd Statele Unite au reeditat „scenariul guatemalez" — de astă dată pentru excluderea Cubei din O.S.A. — mașina de vot nu mai funcționa întru totul după programarea Washingtonului. Peste lucrările conferinței O.S.A. de la Punta del Este plutea umbra debarcării bandelor de contrarevoluționari cubanezi la Bahia de Cochinos (aprilie 1961), condamnată de toate forțele progresiste din America Latină. Cînd s-a pus la vot excluderea Cubei din O.S.A., reprezentanții a șase țări (Argentina, Chile, Brazilia, Mexic, Ecuador, Bolivia) cu mare influență pe continent **s-au abținut de la vot**. Nici azi nu se cunosc decît parțial manevrele de culise prin care, ulterior, Statele Unite au constrîns guvernele acestor țări (cu excepția Mexicului) să rupă relațiile diplomatice cu Cuba. În Argentina, de pildă, armata a adresat președintelui Frondizi un ultimatum, condiționînd menținerea lui în funcție de poziția sa în „problema cubaneză". Presiunile nemaipomenite puse în joc au ieșit la iveală și în scandalul stîrnit de campania forțelor reacționare din Ecuador împotriva ministrului de externe, Francisco Acosta, dezavuat și exclus din partidul său, Mișcarea social-creștină, pentru „vina" de a nu fi votat la Punta del Este împotriva Cubei.

Dar conformismul din O.S.A., stigmatizat de popoarele latino-americane, devenea tot mai greu de asigurat. Conferința O.S.A. din aprilie 1965, convocată de Statele Unite în scopul „legalizării" intervenției militare în Republica Dominicană, a fost calificată de către multe personalități oficiale ca „o penibilă mascaradă". Cu mari dificultăți, S.U.A. și-au asigurat, pînă la urmă, o majoritate de două treimi, însă obținerea girului O.S.A. a devenit „o victorie à la Pyrrhus". Alături de cele „14 triste voturi", nu au mai figurat doar abțineri inoperante, pentru că, de data aceasta, Mexic, Chile, Uruguay, Peru, Venezuela au condamnat în termeni energici intervenția S.U.A., încălcarea brutală, sfidătoare, a principiilor Cartei O.S.A. Fapt fără precedent în existența O.S.A., dictatul nord-american a fost supus unui aspru rechizitoriu, rostit chiar de la tribuna organizației. Sub presiunea popoarelor, chiar guverne care votaseră pentru participarea la „forțele de pacificare din Republica Dominicană" au fost puse în situația de a nu-și putea respecta promisiunea. Deși președintele argentinian, dr. Arthuro Illia, dispunea de majoritate în parlament, propunerea guvernamentală de a se trimite la Santo Domingo măcar un contingent simbolic a fost respinsă de Congres, cu concursul unei mari părți a deputaților guvernamentali. Nu se puteau nesocoti uriașele demonstrații populare care se țineau lanț, zi și noapte, săptămîni în șir, grevele naționale, larga opoziție parlamentară și extraparlamentară împotriva participării la intervenție.

Este perioada în care S.U.A. intuiesc că la O.S.A. nu mai este posibil un vot favorabil unei eventuale noi intervenții și caută o altă modalitate de manevrare a organizației. Așa a fost catapultat proiectul „Forțelor militare inter-americane", care, în viziunea autorilor, urmau să fie investite cu rolul de a interveni operativ în apărarea „securității continentale". Între anii 1965—1967, aproape toate sesiunile O.S.A. au fost solicitate de „insistența exasperată a S.U.A. de a pune pe picioare forțele interamericane, concepute — nu încape nici un dubiu — ca o poliție politică" (revista mexicană „Cuadernos Americanos").

Rezistența majorității guvernelor latino-americane a luat o asemenea amploare, încît — într-o anumită fază a dezbaterilor — S.U.A. au transmis Braziliei și Argentinei paternitatea proiectului. La Conferința ministerială a O.S.A. de la Buenos Aires (februarie 1967), care a pregătit ordinea de zi a reuniunii organizației la nivelul șefilor de state, a venit rîndul finalizării pozițiilor. **11 state au votat împotriva proiectului**, 6 — pentru, iar 3 s-au abținut. **Pentru întîia oară, o acțiune a Statelor Unite — și tocmai aceea pentru pregătirea căreia se consumaseră cele mai multe energii și cei mai mulți dolari — a fost respinsă la O.S.A.**

Iată, așadar, pe scurt, desfășurarea mutațiilor care au intervenit în interiorul O.S.A., marcînd **criza conceptului de hegemonism**, declinul rolului de arbitru politic al Statelor Unite pe continentul american.

Tentativei S.U.A. de a transforma O.S.A. într-o instituție cu caracter exclusiv politic și militar i s-a opus hotărîrea latino-americană de a i se atribui organizației în special funcții de